

INFORMATIVNI

Avžinat

MESEČNO GLASILO RAVENSKIH ŽELEZARJEV

Leto XII

Ravne na Koroškem, maj 1975

Št. 5

Izdaja odbor za informiranje in kulturno dejavnost
Železarne Ravne

Ureja uredniški odbor
Jože Delalut, Alojz Janežič,
Marjan Kolar, Frančiška
Korošec, Ivanka Prisljan,
Jože Sater

Odgovorni urednik:
Marjan Kolar

Telefon 86 031, int. 304

Tiska CGP Mariborski tisk
Maribor

Glasilo je po 7. točki prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS, št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka

POLJANA 75

Živeti ob meji pomeni živeti ob državnih durih, se tam prvi srečati s sovražnikom in ga zadnji videti odhajati. Tako je naša Poljana l. 1941 videla mimohod takrat še nadutih, zmagovitih okupatorjevih divizij, štiri leta kasneje pa je doživela po že uradno podpisani kapitulaciji Nemčije zadnji boj v 2. svetovni vojski na evropskih tleh.

Vsa Slovenija, vsa Jugoslavija je že slavila tako težko priborjeno svobodo, pri nas pa je še grmelorožje, so še padale žrtve. Zato mudimo tudi s praznovanjem 30. obletnice osvoboditve, zvesti zgodovinskemu dnevu.

Kakor te meje nikdar nismo bili veseli, smo jo vendar zmeraj spoštovali, jo v miru odprli kot most sprave in prijateljstva v svet, kot nov dokaz naše politike miroljubnega sožitja. Da bi zrasel na Poljani spomenik miru, sta (ne da bi se poznala) želela angleški kipar, ki je bil trdo okusil fašizem, in domačin — partizanski invalid Maks Merkač—Hudopisk; z njima morada še kdo, ki je doživel minulo vojsko v vsej njeni nečloveški krutosti.

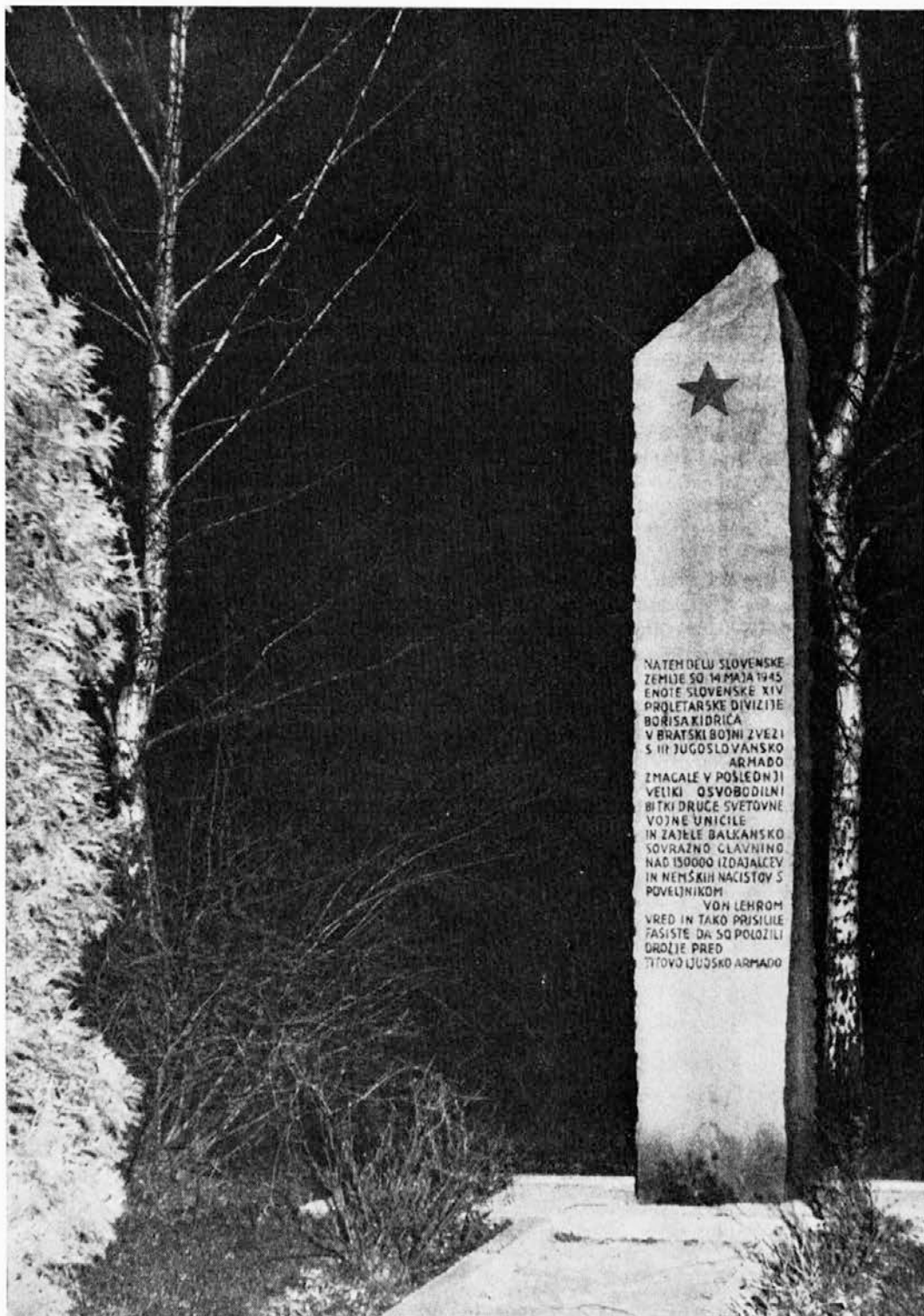
Ponujali smo roko miru in jo še. Toda — ali ni bilo potem pogosto tako, da so zunaj zmotno mislili, kako je naša miroljubnost znamenje slabosti? Ali nam niso prav zato čez mejo pošiljali oboroženih diverzantov?

Tako pa naša želja po miru seveda ni bila mišljena in ni niti danes. In ko se pripravljamo na svečano proslavo osvoboditve, na veliki pojutrišnji praznik zgodovinski Poljani, je eno nedvomno jasno:

v preteklih 30 letih je svoboda rodila tako velike sadove in dala z ljudsko oblastjo, preraslo v samoupravni socializem, tako močne temelje, da lahko z njih danes vsakomur mirno in ponosno zagotovimo:

ker smo dali milijon sedemsto tisoč žrtev, dobro vemo, kaj je vojna, in ker smo v 30 letih zgradili socialistično državo, dobro vemo tudi, kaj je mir. Zato bomo znali v miru graditi naprej, znali pa bomo zmeraj in pred vsakomer tudi braniti, kar je naše, po načelu:

»Tujega nočemo, svojega ne damo!«

Simbol svobode

Ervin Wlodyga

Zadnji dan vojne na Ravnah

Takoj po zlomu Nemčije je bila reševalna služba RK Guštanj v precej obupnem stanju. Bili so tu reševalci, ni pa bilo reševalnih avtomobilov. Edini avto opel blitz je bil zaradi pomanjkanja rezervnih delov že dalj časa v okvari. V Črni pa so v tem času razoroževali neko motorizirano nemško enoto, ki se je umikala. Pa se nas je nekaj reševalcev podalo tja v upanju, da najdemo kaj primernega. Res smo kmalu izsledili vojaški reševalni avtomobil phönomen. Na štabu v Črni (ne vem, ali je bil to vojaški ali občinski štab), sem dobil od tov. Hercoga pismo dovoljenje, da lahko odpeljemo reševalni avtomobil, ki je bil opremljen s kompletnim sanitetnim priborom. Hitro so nam še pritisnili na prednja blatnika dve rdeči peterokraki zvezdi in odpeljali smo ga v Guštanj. Mislim, da je bil petek.

V nedeljo, 13. maja 1945, okoli pete ure zjutraj me je prišel klicat Anton Spanžel, češ da se moram javiti na komandi mesta. Ko sem prišel tja, sem videl zbranih že precej Guštanjčanov. Pomislil sem, da je mobilizacija ali pa se je pripravljalo kaj posebnega.

Javil sem se na štabu — mislim, da je bil komandant mesta Svetina Jaka, kjer smo se dogovorili, kako naj v odsotnosti dr. Boštjana Eratha, ki se še ni vrnil iz zapora, organiziram zdravstveno reševalno službo. Zbral sem nekaj reševalcev (Miloš Konečnik, Ivan Kladnik, Maks Dolinšek in druge) ter jim povedal, da morajo biti v pripravljenosti. Dopoldne sem od Antona Vušnika dobil sporočilo, da se moramo z reševalnim avtomobilom odpeljati v Črno. Zvedeli smo tudi, da je cesta Črna—Poljana precej zatrpna z nemškim vojaštvom. Od reševalcev smo šli na pot Miloš Konečnik, Ivan Kladnik in jaz, pa

še Vušnik. Težko smo se prebijali, zato je tudi precej časa trajalo, da smo prišli v Črno. Proti opoldnevu smo se zopet vračali. Ko smo prišli na Poljano, je bilo tam veliko vojaštva. Zvedeli smo, da se partizani pogajajo z Nemci za predajo kar na cesti pred Hrastovo hišo. Prvič sem videl zbranih na enem kraju toliko partizanskih oficirjev z zlatimi našivi na rokavih.

Vrnili smo se v Guštanj, toda kmalu zatem, že popoldne, bi morali spet peljati v Črno. Odpeljali smo se v istem sestavu kot dopoldne, toda dalj kot do Poljane tokrat nismo prišli. Že pred Poljano smo na obeh straneh ceste videli zakopane na položajih partizanske topove, mitraljeze ter dosti partizanov, ki pa so jih še kar sproti dovažali iz smeri Prevalj. Med njimi sem prepoznal precej Guštanjčanov, ki so jih dopoldne mobilizirali. Ko smo se pripeljali čisto pred Poljano, je skočil pred naš avto neki partizan ter zaklical:

»Kuda češ, baš sad će početi borba!«

Ni nam torej ostalo dosti časa za premišljevanje. Pri cerkvi sem hitro zasukal ter odpeljal proti Prevaljem. Pri Lahovnikovi centrali smo se ustavili. Tu je bil namreč neki vojaški štab, ki je imel telefonsko zvezo s Poljano, ter čakali na nadaljnja navodila. Tedaj je strašansko zaropotalo, mi pa smo vedeli, da se bije na Poljani odločilna bitka.

Morda je ta »pekel« trajal dobre pol ure, toda kakšne so bile posledice, smo videli šele pozneje. Nemci so bili na cesti pred Hrastovo lipo, medtem ko so partizani zasedli položaje na bregovih okoli ceste. Na položaju, kjer smo bili, smo čakali še kakšno uro ali dve. Ker nismo prejeli navodil, smo se odpeljali proti Guštanju. Na Prevaljah smo se ustavili.

Tu smo videli, kako se pomika po cesti dolga kolona vojnih ujetnikov iz Poljane proti Guštanju. Za njih je bilo torej vse končano. Ko smo tudi mi nadaljevali pot, smo zapazili, kako se iz smeri Guštanja proti Prevaljam vali kolona vojaških vozil. Nismo mogli razumeti, kaj se dogaja. Vse je bilo preplašeno. Zvedeli smo, da je v okolici Guštanja druga armada — ustaši. Da je bilo to res, smo videli tudi iz tega, ker so se vojni ujetniki, ki so prej korakali proti Guštanju, spet obrnili proti Prevaljam.

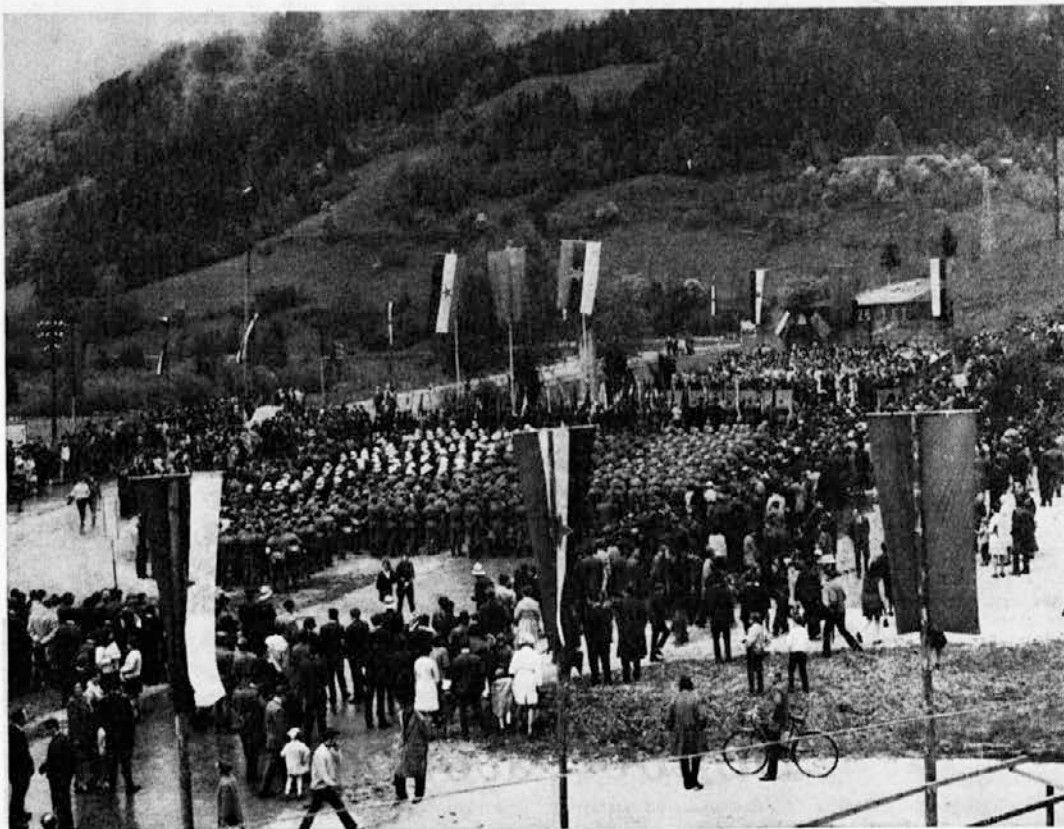
Ko smo prispeli v Guštanj, so nas zopet napotili na Prevalje. Reševalca Miloš Konečnik in Ivan Kladnik sta ostala doma, zato pa sta se z mano odpravila Pavel Arnold in Maks Dolinšek. Še nekateri drugi (imen se ne spominjam), so se z nami peljali na Prevalje. Neki veliki partizanski zdravnik nas je iz Prevalj napotil na Poljano z nalogo, da odpeljemo štiri ranjene partizane v bolnišnico.

Teh partizanov na Poljani nismo našli, ker so jih že drugi prej odpeljali. Našli pa smo na obeh straneh ceste pred Poljano v travi polno ranjenih, stokajočih nemških vojakov. Bili so Dunajčani, ki so kljub temu, da so bili ranjeni, krepko preklinjali svoje oficirje, ki so se podali v to pustolovščino, kljub temu da se je že pred nekaj dnevi končala vojna. Te ranjence so lastni ljudje naložili na vojaške tovorne avtomobile ter jih odpeljali proti Pliberku. Ko sem z Dolinškom in Arnoldom hodil po bojišču ter gledal razdejanje — požgani in razbiti avtomobili, ranjeni, mrtvi konji, sem prišel tudi v kuhinjo pri Hrastovih. Tu sem videl nekaj, kar je težko popisati. Na tleh je ležalo in sedelo nekaj ranjencev, v sredi med njimi pa nekaj majhnih otrok, ki so jokali.

Obrnili smo se proti Guštanju, kajti tu kot reševalci nismo imeli več kaj delati. Kljub temu da so civilisti in vojaštvo bežali iz Guštanja, smo se mi trije približno ob 22. uri vrnili. Na trgu je bilo zbranih nekaj domačinov (Miro Volčanšek, Viktor Krevh, Florjan Kamnik, Mirko Borštner in drugi) in nekaj partizanov. Spominjam se še srbsko govorečega oficirja, ki je sestavljal neke patrolje (med njimi Miro Volčanšek, Florjan Kamnik), češ naj se napotijo proti Kotljam ter ugotovijo, kje približno je sovražnik. Patrolja se je res podala na pot. Po povratku so povedali, da niso trčili na sovražnika. Pavla Arnolda je ta oficir poslal v šolo, telovadni dom in železarno, kjer so prenočevale vojaške enote, po okrepitev, toda teh na trg ni bilo. Razumljivo je, da je ta peščica ljudi — domačinov na trgu pač v primeru potrebe ne bi mogla podvzeti ničesar oziroma zadržati sovražnika. Jaz sem medtem reševalni avtomobil peljal v Prežihovo ulico (kjer sedaj gradijo Namo), tam sem bil namreč doma. Vrnil sem se na trg. V noči od nedelje na ponedeljek se ni zgodilo nič posebnega. Dežural sem na pošti, v hiši dr. Eratha. Okoli 2. ure sem zaslišal dva topovska strela, takoj zatem pa močan strojnični ogenj. V tem trenutku pa že priteče Pavel Arnold ter zakriči:

»Ervin, beživa, so že tu!«

Ko sva pritekla na trg, je bil popolnoma prazen, naokrog pa dosti pokanja in

Sredi zastav

svetlikanja. Začel se je napad na Guštanj. Ustaši so streljali iz smeri Javornika (s svetlečimi krogli).

Takoj sva tekla s trga k reševalnemu avtomobilu. Toda po nekaj metrih sva zašla v bočni zaporni ogenj. Streljali so iz smeri cerkve proti Prežihovi ulici med sedanjo milico in sosednjo hišo, ki pa je takrat imela šele kletne prostore. Spomnil sem se vojaških veščin, kako se je treba v takem primeru gibati po terenu. Skakala sva iz enega zaklona v drugega in tako prispela do najinega reševalnega avtomobila. Hitro sva skočila vanj ter se hotela odpeljati proti Prevaljam. Toda avtomobil ni in ni hotel vžgati. Zato sva peš odpravila za bloki v Prežihovi ulici proti Prevaljam, prišla pa sva samo do potoka pri Poriju. Ugotovila sva, da naprej ne prideva, saj so svetlikajoče se krogle švigale s Čečovja in od Glavarja proti telovadnemu domu. Torej nama je bila pot odrezana. Urno sva se vrnila do mojega stanovanja v Prežihovi ulici. Ko

ma sva prišla v klet, kjer je bil moj brat pri mojih dveh sinovih Ervinu in Vojtehu, sva že zaslišala krepki »hura«. Mislim, da je bil to napad v prazno, saj nisem slišal, da bi kdo nudil kakšen odpor. Skozi kletno okno sem opazoval, kako so se ustaši trudili okoli najinega reševalnega avtomobila ter ga hoteli odpeljati, toda zaman, tudi njim je odpovedal pokorščino. Porinili so ga do gasilskega doma ter ga tam pustili oziroma pozneje zažgali. Tako je končal v nekaj dneh naš reševalni avtomobil. Kakor smo ga dobili in ga bili veseli, smo ga tudi z žalostjo izgubili.

Kmalu zatem sva med otroci na golih tleh od utrujenosti trdno zaspala. Drugo jutro (v ponedeljek) sem skozi okno videl dosti vojaštva, pozneje pa tudi civiliste, ki so hiteli proti Prevaljam.

Zame je ta nočni beg pred sovražnikom praktično pomenil tudi konec druge svetovne vojne.

je. Z eno besedo: zdrav duh v zdravem telesu. Ko smo odhajali, so nam krepko stisnili roke in zaželeli še na svidenje.

Na poti domov smo si vsi zaželeli še več takih srečanj z našimi ljudmi, ne samo pri nas, ampak tudi onkraj naših meja.

Za organizacijo ZB Prevalje
Anica Tomazin

PO REFERENDUMU

Priprave na referendum so terjale mnogo trdega dela po posameznih krajevnih skupnostih naše občine in zato je tudi uspel, vendar pa ne tako, kot smo pričakovali. Po vsej naši občini so se tokrat zares dobro izkazali predvsem komunisti, saj bi brez njihovega prizadevanja bil rezultat mnogo slabši.

Radostno smo sprejeli novico, da je referendum uspel, vsekakor pa se je dobro zamisliti ob odstotkih pozitivnega glasovanja. Nekaj je moralo biti narobe. So bili ljudje premalo seznanjeni z materiali, so imeli programi hibe? Analize so ponekod pokazale presenetljive rezultate, tako da je večina ljudi, ki se je na zborih strinjala in bila za referendum, potem glasovala proti. Gotovo bo te stvari treba razčistiti, saj bomo čez nekaj let ponovno glasovali na novem referendumu.

Za sedaj pa pred krajevnimi skupnostmi ležijo programi, ki jih je treba v naslednjih štirih letih uresničiti. Nalog je veliko, zato bo dela čez glavo. Kaj bomo najprej storili?

V krajevni skupnosti Ravne bodo najprej začeli z ureditvijo cest, z gradnjo hidrofora na Šancah, z adaptiranjem odra v Titovem domu, z ureditvijo prosvetne dvorane v Kotljah, in kar je najvažnejše, da bo že v tej prvi fazi vsakdo dobil nekaj.

V programih je toliko različnih stvari in brez dvoma bo vsakdo prišel na svoj račun. Če v mislih zgradimo to, kar resnično čez štiri leta bo, potem smo vendarle lahko veseli svojega »da« ob glasovanju.

Na svečanosti onstran meje

17 članov krajevne organizacije zveze borcev Prevalje se je 16. februarja letos odpravilo v Št. Jakob v Rožu. Kolona za kolono se je vzpenjala proti pokopališču, kjer je ta dan bila svečanost.

Na pokopališču v Št. Jakobu stoji namreč lep spomenik, posvečen desetim ubitim pod Arihovo pečjo. Deset mladih ljudi v cvetu mladosti je omahnilo. Ob 30-letnici tega krvavega spopada smo se oddolžili njihovemu spominu, s tem da smo jim položili vence in cvetje na grob.

Tov. Karel Prušnik-Gašper, predsednik koroških partizanov, je imel slavnostni govor. Omenil je potek borbe pod Arihovo pečjo. Eden od domačinov je bil v visokem snegu našel sled in to javil policiji. Esesovci in landvahe so ob svitu takoj krenili pod Arihovo peč, zaregljale so strojnice in tako so obležale štiri partizanke in štiri partizani. Le dvema ranjenima tovarišema se je posrečilo zbežati. Tov. Prušnik je nadaljeval:

»Še pozni rodovi šentjakobskih občanov bodo pomnili nezaslišano početje z že mrtvimi tovariši. Mrtva dekleta, stara okoli dvajset let, so nacisti do golega slekli, nakar so jih teden dni razkazovali občanom ob cesti med Št. Jakobom in Št. Petrom, čez noč so jih pa imeli zaklenjene v uti za orodje cestnih delavcev. Tega krvavega petka ne bomo Korošci nikoli pozabili. Ljudje v Št. Jakobu se še živo spominjajo in še danes pripovedujejo solznih oči o 16-letnem partizanu. Policija ga je privlekla izpod Arihove peči, ga med mučenjem zasliševala in ga nato ubila. Nato so vse skupaj pokopali na skrivnem mestu ob Dravi. Šele ob koncu vojske so jih pokopali na tem pokopališču.« Tov. Prušnik je še dodal:

»Naše žrtve so bile velike in tem padlim junaškim borcem se danes z vso hvaležnostjo klanjamo.«

Po končanem slavnostnem govoru je v počastitev teh in drugih žrtev fašizma zadonela slovenska beseda gledališkega in filmskega igralca Mihe Baloha, pevskega

sekteta kulturnega društva »Toneta Prešerna« iz Žirovnice ter domačega pevskega zbora »Mojscej« iz Bilčovsja, učenke osnovnih šol pa so podale svoj recital in tako se je ta velika svečanost v Št. Jakobu v Rožu končala. Udeležili so se je razen domačinov in sorodnikov padlih tudi borci iz bližnjih in daljnih krajev Slovenije.

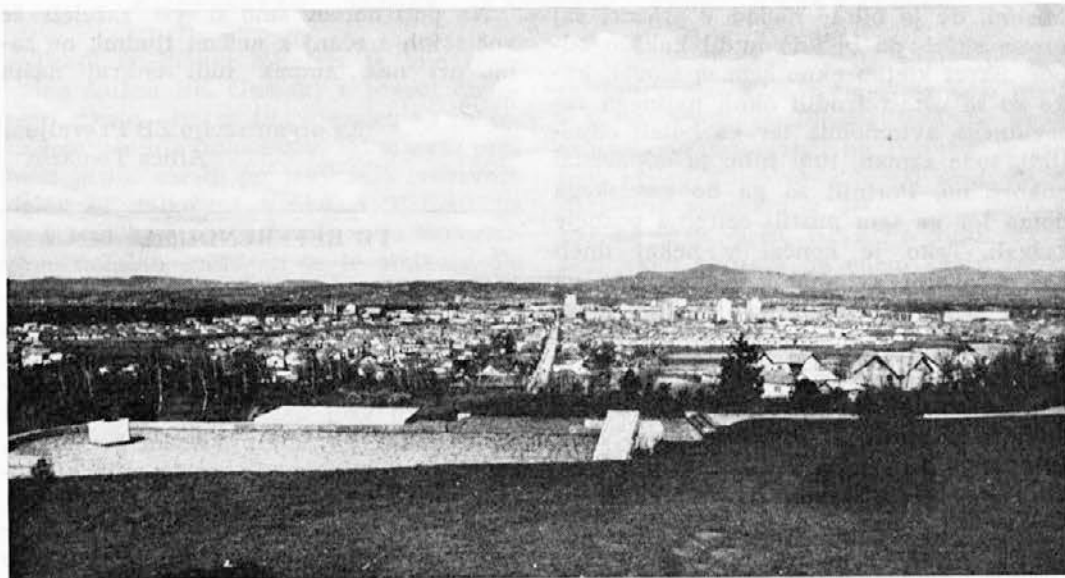
Mi pa smo po končani slovesnosti naredili še krajši izlet, in sicer do vasi, kjer živi oče Serajnik, to je v Svatnah. Vzpeli smo se na hribček do Miklove kmetije, kjer je svoj čas živel »Miklova Zala«.

Gospodinja nas je zaprosila, naj zapojejo kakšno slovensko pesem. Čeprav nisimo bili izbrani glasovi, pa smo vseeno dobro uredili dve pesmi, pomagali pa so nam tudi domači fantje, saj je z njihovih obrazov žarela kmečka trdnost in zdrav-

Spominska svečanost v Št. Jakobu v Rožu

POBRATENI S ČAČANI

Panorama Čačka

PREDNA VELIKIM IDEJAM BRATSTVA IN ENOTNOSTI TER UPOŠTEVAJOČ ŽELJE IN VOLJO OBČANOV, JE SKUPŠČINA OBČINE RAVNE NA KOROŠKEM NA SEJI DNE 16. MAJA 1975 SPREJELA SKLEP O POBRATENJU SKUPŠČINE IN OBČANOV OBČINE RAVNE NA KOROŠKEM S SKUPŠČINO IN OBČANI OBČINE ČAČAK.

SVEČANO POTRjeno PRIJATELJSTVO JE PLOD NAŠEGA SKUPNEGA TRPLJENJA IN ŽRTEV, SKUPNIH BOJEV IN ZMAG V SLAVNI NARODNOOSVOBODILNI VOJNI IN SOCIALISTIČNI REVOLUCIJI, PLOD SKUPNIH PRIZADEVANJ V ZANOSNIH LETIH OBNOVE IN BUJNE GRADITVE NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE, OBENEM PA OBVEZNOST IN JAMSTVO, DA BOMO VSESTRANSKO SODELOVALI TUDI PRI NADALJNI GRADITVI IN KREPITVI SAMOUPRAVNE SOCIALISTIČNE SKUPNOSTI ENAKOPRAVNIH BRATSKIH NARODOV IN NARODNOSTI SFRJ.

Tradicija bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti, skovana v času narodnoosvobodilne borbe, se živo nadaljuje, kali in utrjuje na vseh področjih družbenega življenja. Bratstvo in enotnost se vsakodnevno izražata in potrjuje-

vanju. Hodili bomo po lepo urejenih cestah, naš oder v kulturni dvorani ne bo več tako neprijetno zateglo cvilil, naši otroci pa bodo hodili v lepo, novo sodobno šolo in še bi lahko naštevali, kaj bo dobrega storjeno za naš kraj, toda raje se prepričajmo na lastne oči in verjemite, da je to mogoče. Mimogrede bomo pozabili, koliko vsak mesec prispevamo, saj ta vsota resnično ni velika, naš kraj pa bo bolj urejen, bo lepši kljub tovarniškemu dimu, ki kdaj pa kdaj neusmiljeno pokriva zelenice s težo železovega prahu. Bodimo torej ponosni, da smo svojemu kraju izglasovali lepšo prihodnost!

Z. S.

ta v neposrednih stikih delovnih ljudi.

Spontano je v zadnjih letih vznikla in rasla ideja o trdnem povezovanju delovnih ljudi in občanov občine Čačak z našo občino. Ta ideja je svojo dokončno obliko dobila lani 1. oktobra, ko so vsi zbori skupščine občine Čačak na svečani seji sprejeli listino o pobratenu med našima občinama.

Delegati vseh treh zborov skupščine občine Ravne bodo listino o pobratenu

Predstavljamo bratski Čačak

Občina Čačak leži v osrednjem delu zahodne Srbije ob Zahodni Moravi, meri 636 km² in šteje 102.000 prebivalcev. Čačak je bil naseljen že v bronasti dobi, v dobi Rimljanov pa je bil mestno-trdnjavska naselbina. V predkosovskem obdobju se je imenoval Gradac, potem pa je dobil sedanje ime. Prvi pisani dokument ga omenja l. 1409.

1919. leta so bile v Čačku ustanovljene prve partijske celice in kljub obznani se je med obema vojnama nenehno širila komunistična dejavnost. V obdobju NOB je s čačanskega območja padlo 4500 borcev in žrtev.

Ob osvoboditvi je Čačak štel 12.000 prebivalcev, konec leta 1974 pa že nad 45.000. Istočasno se je spremenila tudi sestava občanov. Prej pretežno kmečko prebivalstvo se je vedno bolj zaposlovalo v rastoči industriji, tako da se jih danes ukvarja s kmetijstvom le nekaj čez 37 odstotkov.

V gospodarski strukturi občine Čačak imata vodilno vlogo industrija in kmetijstvo z okoli 70 odst. v materialni proizvodnji, medtem ko je gradbeništvo udeleženo z 10 odst., promet s 6,7 odst., trgovina z 9 odst. itn.

Občina Čačak ima 19 osnovnih, 5 srednjih in dve višji šoli. Med kulturnimi ustanovami velja omeniti umetniško galerijo »Nadežda Petrović«, Muzej revolucionarne mladine, radio Čačak in lokalni »Čačanski glas«.

sprejeli na svečani seji dne 16. maja na Prevaljah. Socialistična zveza delovnega ljudstva, ki je predlagatelj listine, dejansko izraža voljo vseh delovnih ljudi in občanov naše občine.

Trenutek, v katerem se bratimo z našimi brati iz občine Čačak, na najlepši način simbolizira naše bratstvo in enotnost. V poslednjih bojih II. svetovne vojne smo pred tridesetimi leti združeni premagali skupnega sovražnika. V teh bojih so sodelovali vsi jugoslovanski narodi in narodnosti.

Še posebej smo ponosni, ker se bratimo z občani Čačka, področja z izjemno svobodoljubno tradicijo in znanimi borci iz NOB.

Sprejete listine o pobratenu je zaključna oblika ideje bratstva, za nas pa predvsem poglobitev in širitev raznih stikov in sodelovanja. Bratskega sodelovanja si ne predstavljamo le kot obiskovanje občinskih in drugih delegacij, marveč široko sodelovanje delovnih ljudi na gospodarskem, kulturnem, socialnem, športnem in drugih področjih, v katerem bodo delavci izmenjali svoje izkušnje, kjer se bodo stkale številne niti osebnega prijateljstva. Takšne cilje zasledujemo s programom sodelovanja, ki ga skupno pripravljamo.

In kot bratje si bomo medsebojno pomagali tudi v najhujših stiskah ter se veselili skupnih uspehov.

Djuro Haramija

Zelo se je v povojnem obdobju razvilo zdravstvo, saj je v različnih zdravstvenih ustanovah zaposlenih 610 zdravstvenih delavcev, od tega 119 zdravnikov, med katerimi je kar 70 specialistov.

Čačak pa se razvija tudi v pomembno športno središče in čačanska športna društva že dolgo tekmujejo v republiških in zveznih ligah. Posebno znan je košarkarski klub Borac.

Skupni dohodek gospodarstva občine Čačak je znašal v letu 1974 6700 milijonov dinarjev, število zaposlenih v družbenem sektorju pa nad 29.000 ljudi.

V industrijski proizvodnji prevladuje »kovinski kompleks«, zato so podjetja iz te gospodarske veje obenem tudi vodilne OZD v občini. To so »Sloboda«, Tovarna rezalnega orodja in »Cer«.

»Sloboda« se je specializirala za proizvodnjo aparatov za gospodinjstvo, med katerimi prevladujejo plinski in električni štedilniki, sesalci za prah in stroji za pranje posode.

Tovarna rezalnega orodja se je uvrstila med vodilne tovarne te vrste v državi; je tudi poslovni partner železarne Ravne.

»Cer« proizvaja termotehnične naprave. Poleg navedenih pa so v občini Čačak še naslednje pomembnejše OZD:

— rudniki magnezita »Šumadija«, ki proizvedejo letno okoli 100.000 ton surovega magnezita,

Muzej revolucionarne mladine v Čačku

— tovarna papirja in lesovine z letno proizvodnjo nad 24.000 ton kvalitetnega papirja,

— kemijska industrija »Prvi maj«, ki proizvaja med drugim stiropor in različna lepila,

— tovarna piva Čačak ustekleniči letno 200.000 hl piva in 25.000 hl brezalkoholnih pijač.

»Žitopromet« je edina OZD te vrste v občini Čačak, ki se poleg predelave žitarnic in živinske hrane ukvarja tudi s proizvodnjo kruha in peciva ter z odkupom kmetijskih proizvodov.

Kmetijstva je 96 odst. v zasebni lasti. V okviru zelenega plana tečejo intenzivne priprave za združitev družbenega sektorja v močan kmetijski kombinat, ki bo lahko postopno združeval in usmerjal zasebne kmetovalce.

Gradbeno podjetje »Hidrogradnja« v Čačku je posebno znano po svojem načinu gradnje iz predelanih betonskih elementov po tkim. veliko panelnem sistemu.

Gostinsko turistična dejavnost v občini ima zelo ugodne možnosti za razvoj. Nosilec tega razvoja je gostinsko podjetje »Morava«, ki rekonstruira stare objekte in gradi nove.

Posebna znamenitost čačanske občine je na daleč znana Ovčarsko-kablarska soteska, ki spada med najslikovitejše in naj-

bolj romantične soteske v naši državi. Moč Zahodne Morave so tu izkoristili tudi za zgraditev hidrocentrale.

V soteski leži Ovčar Banja z zdravilno termalno vodo, s hotelom »Kablar« in moderno restavracijo s kampingom. Posebno privlačnost Ovčarsko-kablarske soteske predstavlja enajst srednjeveških samostanov, ki so iz 14. in 18. stoletja. S svojo slikovito lego v skalovju dopolnjujejo lepoto soteske, katere nepretnost je bila posebne vrste zaščita pred turškimi in drugimi napadi.

Druge turistične zanimivosti so še: »atomske toplice« v Gornji Trepči na južnih pobočjih Vujna in Bukovika.

V letu 1975 nameravajo v občini zgraditi naslednje objekte:

1. normalnotirno železniško progo Čačak—Požega, s katero se bo širša okolica navezala na magistralo Beograd—Bar;

2. izgradnja 11 km obvozne ceste okrog Čačka, da bi razbremenili mestne prometnice in zmanjšali število prometnih nesreč;

3. gradnja velikega zbiralnika, s katerim bi bil rešen problem pitne vode za mesto.

Poleg tega nameravajo zgraditi še olimpijski plavalni bazen, mestno knjižnico, osnovno šolo, rekreacijsko središče itd.

Realizacija, na katero imajo poleg odlične proizvodnje vpliv tudi še ob koncu lanskega leta povišane cene, je daleč nad lanskega leta vredno niti primerjati. Pri izvozu niso dosežene niti količine niti vrednosti iz lanskega prvega četrletja. V tem so izjema predelovalci, ker so izvršili letos 8 % več, kot v enakem obdobju lani.

Proizvodnja surovega železa je bila letos marca za 502 toni manjša kot marca lani, vendar še vedno za manj kot 1 % ali za 102 toni pod linearnim načrtom. V Železarni Štore so izvršili na elektrodukcijki peči letno popravilo, ki je trajalo 131 ur. Zaradi redukcij električne energije so mirovali 54 ur in izgubili 330 ton proizvodnje surovega železa. Navedeni vzroki so povzročili 20 % zaostanka za mesečnim načrtom, kar so pa jeseniški plavžarji, ki so mesečni načrt prekoračili za 5 %, skoraj v celoti pokrili, in tako je izvršitev za slovenske železarne 99 %.

Zbirno je izvršitev proizvodnje surovega železa za prvo četrletje še vedno 101 %. Pri prodaji se je zaostanek povečal in znaša sedaj že 2397 ton. Lani je znašala prodaja surovega železa v prvih treh mesecih za več kot 1130 ton manj, kot je letošnja.

Poprečna proizvodnja prvih treh mesecev zaostaja za poprečjem lanskega leta za okoli 2 %, ker pa je skupna proizvodnja surovega železa večja kot lani, so upi, da bomo imeli v prihodnjih mesecih tudi boljše mesečno poprečje, če ne bo večjih zastojev in bomo počasi dosegli tudi lanskega leta mesečno poprečje.

Proizvodnja surovega jekla, dosežena v marcu, je doslej druga najvišja mesečna proizvodnja, kar smo jih dosegli v slovenskih jeklarnah. Mesečni načrt je izvršen v vseh treh jeklarnah. V Železarni Štore so zopet zvišali svoj najboljši dosežek, kljub temu da so imeli 40 ur zastoja zaradi redukcije električne energije. V Železarni Ravne so presegli načrt za nekaj več kot 15 % in dosegli eno najvišjih mesečnih proizvodenj. Zanimivo je tudi to, da so v Železarni Jesenice malo zaostali v proizvodnji SM jekla, v elektro jeklu pa toliko prekoračili mesečni načrt, da je jeklarna ravno do tone natančno dosegla linearno načrtovano količino. V SM jeklarni je bilo poprečno v obratovanju manj peči, kot predvideva plan. Slaba kvaliteta v ognju odpornega materiala ima za posledico nižjo vzdržnost peči in s tem več popravil.

Letošnja marčna proizvodnja je v Slovenskih železarnah za 1902 toni večja od lanske in je za 6 % nad načrtovano količino. Zbirno smo za prvo četrletje 3551 ton ali za okoli 2 % nad planom. Doseženo mesečno poprečje nam bi zagotovilo letno proizvodnjo celo nekaj nad akcijskim načrtom 800.000 ton in je ponoven dokaz, da bomo v slovenskih jeklarnah ob redni oskrbi s surovinami in normalnih pogojih dela lahko realizirali proizvodnjo, katero smo za letošnje leto predvideli v srednje-ročnem razvojnem programu 1971—1975.

Blagovna proizvodnja je bila še višja kot v preteklih dveh mesecih in je doslej za decembrsko lanskega leta druga najvišja dosežena mesečna proizvodnja. Zaskrbljujoče je samo to, da kljub odlični proizvodnji jekla blagovna proizvodnja prehiteva proizvodnjo surovega jekla. Nekaj te razlike je gotovo pokrite z dobro oskrbo vlož-

Proizvodnja Slovenskih železarn v marcu in prvem četrletju 1975

Proizvodni rezultati so bili v marcu na ravni prejšnjih mesecev in tako je zaključeno prvo četrletje zelo ugodno. Letos znaša proizvodnja surovega železa 2000 ton ali 4 % več kot lani v prvih treh mesecih, proizvodnja jekla 8595 ton in tudi 4 % več, blagovna proizvodnja pa je bila v železarnah za 17.783 ali 11 % večja in pri prede-

lovalcih za 783 ton ali 9 %. Skupno smo v Slovenskih železarnah proizvedli letos v prvih treh mesecih za prodajo 18.566 ton ali 11 % več kot lani v enakem obdobju. Ti rezultati so bili doseženi samo pri poprečno 3 % več zaposlenih kot v letu 1974, torej tudi z boljšo proizvodnostjo, kar je še posebej razveseljivo.

ka za novo valjarno v Železarni Štore, verdar so izdatno skopnele zaloge ingotov v Železarni Jesenice in bi bila nabava oziroma povečana zaloga nekaj tisoč ton polizdelkov ali ingotov prav dobrodošla, seveda če bodo valjarne še naprej tako dobro obratovale.

Lanska marčna proizvodnja je bila z 58.438 tonami dotlej daleč najboljši dosežek. Letos je dobilo tržišče 2704 ton ali 4 % več robe. Mesečni načrt je izvršen s 107 % in zbirni plan blagovne proizvodnje je za prvo četrtletje izvršen s 105 %. Mesečni načrt so izvršili: v Železarni Jesenice s 107 %, v Železarni Ravne s 103 % in v Železarni Štore s 111 %. Zbirni načrt blagovne proizvodnje izvršujejo: Železarna Jesenice 103 %, Železarna Ravne 107 % in Železarna Štore 112 %.

Po posameznih grupah proizvodnje je izvrševanje v glavnem zelo dobro ter so zaostanki samo pri posameznih proizvodih. Pri toplo valjanih izdelkih, katere izvršujemo sicer s 106 %, zaostajajo pri žici, srednji in tanki pločevini ter trakovih na Jesenicah. V žični valjarni so imeli večje zastoje zaradi okvar in redukcije električne energije. Vzroke za zaostanke pri blagovni proizvodnji v valjarni trakov sem obravnaval že prejšnji mesec in so ostali isti, to je pomanjkanje naročil.

Pri vlečni žici zaostajajo v Železarni Jesenice in Železarni Ravne. Drugi zaostanki so samo še pri surovem železu, kar je omejeno že prej, in pri proizvodih finalizacije, kjer znaša izvršitev žičnih izdelkov 101 %, stroji in strojni deli v Železarni Štore 108 %, pri vseh drugih proizvodih so pa izdatni zaostanki.

Marčni dosežek predelovalcev žice je treba posebej poudariti, saj so vsi izdatno preseglji načrtovano proizvodnjo in s 3467 tonami realizirali doslej eno največjih mesečnih proizvodenj. Izvršitev po delovnih organizacijah je naslednja: Plamen — 107 %, Tovil — 117 %, Veriga — 121 % in Žična — 103 %. S tem dosežkom so izdatno izboljšali tudi zbirni rezultat in je zaostanek za načrtom samo še 82 ton oziroma manj kot 1 %. Proizvodnja meseca marca je bila za 737 ton večja, kot je znašala mesečno poprečje preteklo leto ali za 26 %. Poprečje prvih treh mesecev je pa za 369 ton ali za 13 % večje od lanskoletnega mesečnega poprečja.

Tudi skupna blagovna proizvodnja Slovenskih železarn je bila marca doslej druga največja, večja je bila samo lani decembra. Mesečni načrt je bil izvršen s 107 %, zbirna izvršitev je pa 105 %. V prvih treh mesecih imamo torej 9336 ton prednosti, kar že nekaj pomeni. Najbolj razveseljivo je, da dosegamo že pol leta zapored zelo dobre proizvodne uspehe, za katere upamo, da se bodo na tem nivoju zadrževali še naprej. Izvoz smo marca količinsko realizirali v železarnah samo 75 % in pri predelovalcih 78 %. Vrednostno predstavlja to v železarnah 63 % in pri predelovalcih 79 %.

Če primerjamo ta podatek s stanjem ob koncu prvega četrtletja lani, imamo pri predelovalcih letos za 8 % večjo vrednost izvoza, količinsko pa precej manj kot lani, v železarnah smo pa količinsko izvozili letos okoli polovice lanskoletnih količin, vrednostno je pa slika ugodnejša, ker je zaostanek le 15 %.

Na svetovnem trgu se stanje iz dneva v dan zaostreje. Železarne ustavljajo nekatere proizvodne agregate ali pa omejujejo proizvodnjo. Naročila so se v mnogih državah zahodne Evrope znižala v zadnji polovici leta od 20 do celo 30 %. Cene še naprej padajo. V sosednji Italiji je prodajna cena za betonsko železo ponekod 120 lir in ne ostaja več prostora za pokrivanje predelovalnih stroškov od cene starega železa do proizvoda — betonsko železo. Realni ocenjevalci položaja napovedujejo, da se stanje v trgovini z jeklarskimi proizvodi ne bo popravilo do konca letošnjega leta in da lahko pričakujemo delno izboljšanje šele v prihodnjem letu. Kritično obdobje pa lahko traja še nadaljnji dve leti, posebno še, ker cene železarskim surovinam kljub recesiji ne padajo in se bodo ob ponovni konjunkturi zopet dvignile.

Eksterna realizacija je bila v vseh delovnih organizacijah v mesecu marcu zelo dobro in so zaostali za načrtom samo v Žični Celje, pa še tam manj kot za 1 %. Zbirni rezultat prvega četrtletja je pri železarnah 107 % in vse tri železarne prekoračujejo načrtovano realizacijo. Med predelovalci

sta Plamen — Kropa in Tovil — Ljubljana precej nad planom, 5 % zaostaja Veriga, Žična pa nekaj več.

V medsebojnih dobavah bi morala Železarna Jesenice dobaviti v prvih treh mesecih 9223 ton izdelkov, dobavili so 9038 ton. Železarna Ravne je dobavila 5759 ton in je daleč nad dinamiko dobav, predvideno za prve tri mesece. Železarna Štore bi morala dobaviti 3150 ton, dobavili so 1633 ton. Glavni zaostanek imajo pri dobavah Jesenicam.

Kot ste opazili, je bilo meseca marca nekaj več težav zaradi redukcij električne energije, sicer bi bili lahko rezultati dela, katere lahko ocenjujemo samo kot odlične, še za spoznanje boljši. Neke izrazite problematike ni bilo. Težave s pomanjkanjem sredstev zaradi prisotne nelikvidnosti gospodarskih organizacij pa že povzročajo in bodo še povzročale motnje pri oskrbovanju. Upajmo pa, da ne bo večjih težav in da bodo proizvodni in poslovni uspehi v naših delovnih organizacijah in v Slovenskih železarnah še naprej tako ugodni, kot so bili v prvem četrtletju.

Milan Marolt, dipl. ing.

Iz dela kolegijskih izvršilnih organov

Skupni odbor za gospodarjenje je na seji prejšnji mesec razpravljal o predlogu samoupravnega sporazuma o oblikovanju internih in eksternih prodajnih cen med TOZD, razpravljal o uporabi sredstev reprezentance, reklame in propagande za lansko leto, obravnaval informacijo o poslovanju Slovenskih železarn za leto 1974 ter obravnaval in odločal o nekaterih drugih predlogih in zadevah, ki spadajo v njegovo pristojnost.

Pri obravnavanju predloga sporazuma o oblikovanju internih in eksternih prodajnih cen je bilo povedano, da so med TOZD, predvsem v medsebojnem poslovanju prisotni in se pojavljajo nekateri nesporazumi, ki se v glavnem nanašajo na višino internih prodajnih cen, kar vpliva na ugotavljanje in doseganje dohodka ter drugih stroškov poslovanja. Z namenom, da bi to področje sistemsko uredili, je sektor za gospodarjenje pripravil predlog samoupravnega sporazuma, ki ureja to področje. S samoupravnim sporazumom naj bi bila med TOZD dogovorjena načela o oblikovanju internih in eksternih cen, način njihovega določanja za različne izdelke, način stimulacije izvoza in pri prevzemanju obveznosti, ki nastajajo pri izvozu. Posamezne TOZD znotraj železarne so namreč, kar zadeva nabavne in prodajne cene, v različnem položaju, saj morajo nekatere nabavljati vložni material v večji meri ali pa izključno izven delovne organizacije, medtem ko se druge TOZD oskrbujejo v glavnem z vložkom, ki ga dobijo iz druge TOZD znotraj železarne. Podobno kot pri nabavi je položaj tudi pri prodaji izdelkov. Višina internih cen, po katerih TOZD medsebojno obračunavajo dobavljeno blago in storitve, tako odločilno vpliva na višino doseženega dohodka posamezne TOZD. Razumljivo je, da je zaradi tega pogosto prisoten različen interes pri oblikovanju cen. Pri uveljavljanju dogovorjenih internih cen bo zato treba prvenstveno upoštevati cene, ki jih posamezne TOZD dosežejo v poslovanju z drugimi delovnimi organizacijami. Po predlogu sporazuma, do katerega se bodo morali dokončno opredeliti in ga potrditi samoupravni organi TOZD, naj bi za izdelke 114. panoge veljale cene, določene po ceniku Združenja jugoslovanskih železarn, znižane za 5 odst., kolikor znašajo pri interni prodaji nižji stroški dopreme, internega transporta, prodajne režije in drugo, medtem ko naj bi cene za serijske izdelke 117. panoge veljale, kot so določene po samoupravnih sporazumih s kupci in zakonskimi predpisi, za

individualne izdelke 117. panoge pa po vsakokratnem dogovoru s kupcem. Sistem internih prodajnih cen bi moral tako stimulirati vsako posamezno TOZD za zniževanje stroškov proizvodnje in izboljšanje poslovanja.

V razpravi je bilo ugotovljeno, da tako med posameznimi TOZD kakor tudi med obrati niso urejeni določeni strokovni in tehnični problemi, ki se nanašajo na višino dodatkov in nepotrebno dodatno obdelavo, kar ima pogostokrat za posledico prevelik odpadek oziroma premajhen izplen. Razprava pa je načela tudi problem določenih reklamacij in višino izmečka. Na odboru je bilo zato zaključeno:

— Odbor se strinja s predlogom samoupravnega sporazuma o oblikovanju internih in eksternih prodajnih cen. Sporazum, ki poleg cen ureja tudi druge, sedaj še odprte in v razpravi ugotovljene probleme, je posredovati v potrditev samoupravnim organom TOZD.

— Vodstvo kontrole kvalitete mora pripraviti pregled in poročilo o višini izmečka ter višini in številu domačih reklamacij za leto 1974 in prvo trimesečje letošnjega leta. Poročilo mora poleg ugotovitve vsebovati tudi vzroke in predloge ukrepov. Tako o poročilu, vzrokih in predlaganih ukrepih bo odbor razpravljal na eni od naslednjih sej.

Za posebne poslovne stroške, med katere prištevamo izdatke za reklamo in propagando, reprezentančne stroške, stroške sejmov in razstav ter izdatke za službene prevoze z lastnimi osebnimi avtomobili, je bilo rečeno, da so bili za lansko leto določeni in potrjeni s finančnim planom. Zaradi splošnega poviševanja cen, ki je bilo prisotno lansko leto tako od stroškov storitev kakor tudi do povečanja stroškov gostinskih uslug, smo nekoliko povečali posamezne postavke posebnih poslovnih stroškov. Stroški reklame in propagande so lani znašali 1.896.000 dinarjev ali 22,4 odst. več, kot smo načrtovali. Za reprezentančne izdatke smo porabili 648.000 dinarjev ali 51,7 odst. več od načrtovanih. Za stroške sejmov in razstav je bilo porabljenih 234.000 dinarjev ali samo 51 odst. sredstev, predvidenih z letnim načrtom za te namene. Izdatki za te namene so bili nižji zato, ker nismo sodelovali na vseh sejmihi, kot smo sicer predvidevali ali pa smo sodelovali v okviru Združenja jugoslovanskih železarn. Stroški kilometrine (službenih prevozov z lastnimi osebnimi avtomobili) so znašali 341.000 din in so se gibali v mejah planiranih.

Po razpravi, v kateri so bile posamezne postavke in izdatki iz naslova posebnih poslovnih stroškov podrobneje obravnavani, je odbor

— poročilo o uporabi sredstev reprezentance, reklame in propagande za lansko leto vzel na znanje. Odbor se je strinjal z ugotovitvijo, da je prekoračenje posebnih poslovnih stroškov v lanskem letu v največji meri posledica povišanja cen storitev in uslug, meni pa, da je ne glede na tako ugotovitev predvsem stroške reprezentance letos treba spraviti v določene normalne okvire.

V informaciji, ki je bila posredovana o poslovanju Slovenskih železarn v lanskem letu, je bilo povedano, da so pri podatkih in doseženih rezultatih upoštevana vsa podjetja v sestavi Slovenskih železarn. Podatki kažejo, da je bilo poslovanje Slovenskih železarn lansko leto uspešno. Proizvodnja surovega železa je bila lani za 9 odst. večja kot leta 1973, surovega jekla pa celo za 10 odst. Nekoliko manjši je bil porast blagovne proizvodnje, vendar še kljub temu za 4 odst. višji kot leto poprej. Vsa podjetja v sestavi Slovenskih železarn so presegla eksterno realizacijo za 52 odst., celotnega dohodka za 50 odst., materialni stroški so bili povečani za 58 odst., amortizacija je bila višja za 44 odst., dohodek pa je bil višji od načrtovanega za 38 odst. OD, računajoč na vsa podjetja Slovenskih železarn, so bili lani višji za 27 odst. Splošno veča ugotovitev, da se je v vseh podjetjih lani hitreje povečevala vrednost obsega proizvodnje, kot pa so naraščala obratna sredstva in da gre večji del porasta angažiranih obratnih sredstev na račun večjih poslovnih terjatev. So pa, sodeč po podatkih in kazalcih, vse delovne organizacije v sestavi Slovenskih železarn, doslele lani pomemben napredek v ekonomičnosti porabe obratnih sredstev, čeprav je tudi med njimi precejšnja razlika. Ob tem pa ne gre prezreti dejstva, da se finančni položaj lani na splošno gledano ni izboljšal, ampak da se je nasprotno celo nekoliko poslabšal. Ta za nas negativen pojav je v glavnem posledica visoke inflacije.

Ob ugotovitvi poslabšanja finančnega stanja je bil načrt tudi problem nelikvidnosti v naši železarni. Omenjena je bila predvsem TAM, ki nam dolguje že prek 40 milijonov din. Odbor se je strinjal s predlaganim ukrepom, da bi bilo treba začeti z aprilom ukiniti dobave temu podjetju, o ukrepu pa obvestiti tudi pristojne republiške organe.

Od drugih zadev, ki so bile obravnavane, je odbor potrdil predlog za povečanje števila zaposlenih v TOZD mehanske obdelave, odobril, da univerzi v Ljubljani, oddelku za kemijo, za njihove potrebe brezplačno dodelimo v železarni že odpisani in neuporaben spektrofotometer in odobril odpis za železarno obrabljanih in neuporabnih raznih orodij v strojno gradbeni službi. Na predlog posameznih TOZD in sektorjev pa je odobril še službena potovanja nekaterim delavcem v inozemstvo.

Osrednja točka razprave na seji skupnega odbora za splošne zadeve je bil predlog komisije za letovanje za določitev pogojev in cene letovanja za letošnje leto. Tako razpis kakor tudi pogoji letovanja so bili v železarni že posebej objavljeni, zato računamo, da so se zaposleni z njim lahko pravočasno seznanili. Razen tega pa je bilo na odboru ponovno načeto vprašanje poslovanja v našem počitniškem domu, navedeni pa tudi podatki in informacije o načinu poslovanja drugih počitniških domov v okviru Slovenskih železarn. Razen medsebojnih, v predlogu predvidenih zamenjav letovanj med našo železarno ter železarnama Store in Jesenice, je na odboru prevladalo tudi mnenje, da bi bilo treba preučiti možnost organiziranega letovanja zaposlenih v raznih planinskih domovih. Gre predvsem za delavce, ki jim letovanje ob morju iz zdravstvenih in drugih vzrokov ni priporočljivo. O tem, kakšne so cene in možnosti letovanja ter medsebojne zamenjave, boste v današnjem Informativnem fužinarju lahko prečitali v posebnem članku. Po zelo temeljiti obravnavi predloga in drugih v zvezi s poslovanjem nastopajočih morebitnih problemov je odbor sklenil:

— Potrdijo se razpis, kriterij, način prijaviteljstva in višina cene za letovanje zaposlenih

v našem počitniškem domu v letošnjem letu. Odbor se strinja tudi s predlagano zamenjavo kapacitet med železarno ter železarnama Store in Jesenice ob pogojih, ki so določeni.

— Komisija za letovanje, ki je pripravila predlog pogojev letovanja v počitniškem domu, mora preučiti možnost organiziranega letovanja zaposlenih v planinskih domovih.

— Do naslednje seje odbora morajo za poslovanje počitniškega doma odgovorne strokovne službe pripraviti poročilo in predlog za finančno in materialno poslovanje doma v letošnjem letu.

— Komisija za letovanje mora v sodelovanju z odgovorno strokovno službo v dogovoru z drugima dvema slovenskima železarnama pripraviti predlog enotnega regresiranja v počitniških domovih.

Med drugimi zadevami, ki so bile obravnavane, se je odbor največ zadržal pri raznih vlogah za finančno pomoč. Ob ugotovitvi, da imamo ustanovljene samoupravne interesne skupnosti, ki pokrivajo delovna področja

društev in organizacij in da tem skupnostim v obliki prispevka od bruto OD vsak mesec nakazujemo določena finančna sredstva, je večino vlog in prošenj društev in organizacij odklonil. Ob upoštevanju dejavnosti in potreb pa je iz sredstev, s katerimi letos razpolaga, odobril enkratno dotacijo, in to:

— aktivu ZB železarne za potrebe njihove dejavnosti 25.000 din,

— društvu upokoencev Prevalje kot naš prispevek pri gradnji njihovega doma 20.000 din,

— organizaciji Zveze vojaških vojnih invalidov Prevalje in Ravne za potrebe njihove dejavnosti po 1500 din,

— klubu zdravljenih alkoholikov Dravograd, sekcija Ravne, 1000 din,

— osnovni šoli Slovenj Gradec za nakup kompletov založbe Borec 1000 din.

O drugih vlogah, ki so bile obravnavane, ter zaključkih in sklepkih, ki so bili s tem v zvezi sprejeti, so bili vsi prosilci obveščeni.

-et

Letovanje 75

Letošnje bližajoče se poletje bo ponovno pritegnilo veliko kontinentalcev k morju. Misli na take vrste oddiha nas angažirajo pravzaprav že po končanem letovanju v preteklem letu in nas potem spremljajo vse leto. Precej naših misli je od aprila naprej, tudi med delovnim časom angažiranih za letovanje. Kdaj, kje, kako, predvsem pa za kakšen denar se bomo lahko sedem, deset ali še več dni praznili na soncu (mogoče tudi preklinjali slabo vreme), zganjali koristno rekreacijo ali pa se predajali lenarjenju in pospešnemu uživanju vseh vrst sadja v tekočem stanju.

Da bi ta razmišljanja skrčili, da bi lahko več naših misli posvetili delu in drugim skrbem, je bila naloga odgovorne službe pa tudi sindikalne organizacije že v preteklosti. Uspešno reševanje te naloge, ki bi temeljila na izboljšanju informacije, priprave letovanja, predvsem pa kvalitativnih in kvantitativnih spremembah pogojev, pa je bilo prepuščeno samoiniciativnosti službe (kamor štejemo tudi upravnik doma) in do nedavnega tudi nezainteresiranost sindikalne organizacije. Vse večji kritični pristop delavcev do razmer v počitniškem domu v Portorožu, ki so jim v veliki meri botrovala naše domače razmere, je pripeljal do tega, da smo začeli resno razmišljati o organizacijskih pa tudi investicijskih posegih, ki bi izboljšali pogoje letovanja. Ker pa nam je zmanjkalo denarja (za realizacijo projekta v Portorožu potrebujemo okoli 20.000.000 din, za gradnjo skupnega počitni-

škega doma v Baški na otoku Krku pa še dodatnih 8 do 10 milijonov), smo se odločili za nekatere organizacijske posege, ki naj bi omogočili prijetnejše, predvsem pa pestrejšo letovanje že od priprave nanj naprej.

Najprej se je bilo treba posvetiti našemu domu v Portorožu. V februarju sta ga obiskali dve komisiji: operativno organizacijska in gradbena, ki sta vsaka po svoji strani obdelali probleme, ki so v preteklih letih najbolj nelagodno vplivali na razpoloženje tistih, ki so v našem domu letovali.

Nimam namena opisovati pomanjkljivosti, ki jih je gradbena komisija zabeležila na 9 straneh svojega poročila, niti organizacijskih »cvetk«, ki jih je razkrila druga komisija, kajti tudi do danes smo veliko govorili pa nič storili.

Koordinacijska komisija za letovanje je začrtala osnovna izhodišča o letovanju, imenovala operativno komisijo za letovanje 75 s konkretnimi zadolžitvami. Imenovane so bile tudi štiri komisije po naših organizacijskih enotah, pomoč pa je ponudila tudi komisija za družbeno prehrano, ki je pregledala in nato potrdila kalkulacijsko ceno letovanja v našem domu.

Komisija za letovanje 75 je na podlagi dosežanih izkušenj, na podlagi upravičenih pripomb in kritike predvsem pa na podlagi realnih možnosti pripravila nekatere novosti, ki naj bi pozitivno vplivale na razpoloženje pred letovanjem, med njim in po njem.

Na naši plaži

Pa jih pogledajmo:

1. Povečali so kapaciteto letovanja na dva načina:

a) v nekaterih sobah bo z namestitvijo nadstropnih ležišč povečano število postelj v prvem nadstropju novega (?) dela zgradbe;

b) pri treh bližnjih zasebnikih pogodbeno zakupljenih 32 postelj za čas od 1. junija do 15. septembra, kar pa ne bo vplivalo na razlikovanje pri plačilu.

Oboje skupaj pa nam v času od 1. junija do 15. septembra zagotavlja 106 postelj, kar je proti dosedanjim 68 posteljam za okoli 36 % več.

2. Sistem prijavljanja je precej spremenjen. Na podlagi **prijavnice**, ki jo je lahko sleherni član kolektiva dobil pri izplačilu OD 15. aprila pa tudi pozneje, je pravica do letovanja približana slehernemu sodelavcu. Kdo bo lahko letoval, bo odločeno na podlagi zbranih podatkov, ki jih prinašajo prijavnice.

Akontacijo za letovanje boste vplačali potem, ko bodo komisije razdelile prijavnice po sobah oziroma ko boste dokončno izbrani za letovanje v želeni izmeni. Celotno letovanje pa boste plačali tri do pet dni pred odhodom, ko boste dobili tudi napotnico in druga navodila.

3. Z železarno Jesenice je bil sklenjen dogovor, da bodo na podlagi izmenjav lahko skozi celo sezono letovali tudi v Biogradu (do sedaj je bilo to omogočeno samo zaradi prostih kapacitet na začetku in koncu sezone). Za sobo s tremi posteljami v Portorožu bomo dobili 4-posteljno vikend hišo v Biogradu.

4. V juliju in avgustu (mogoče tudi v juniju in septembru) bo v našem domu tudi organizator rekreacije. Vsi tisti, ki bodo izbrani za letovanje v Portorožu, bodo že v mesecu maju izpolnili **prvi del ankete**, ki bo omogočil pravo izbiro rekreacijskih aktivnosti za posamezno izmeno. Izbrali pa boste lahko med: plavanjem, namiznim tenisom, kegljanjem, streljanjem z zračno puško, pikadom, odbojko, malim nogometom (na rokometnem igrišču pirsanske pomorske šole nad domom) košarko, vaterpolom, šahom, veslanjem z blazinami ipd. Če kdo izmed vas ne zna plavati, bo to sposobnost s prizadevnim delom lahko pridobil v plavalnem tečaju v Portorožu, ki bo organiziran za otroke in odrasle.

5. Pri kosilu in večerji bo uvedeno družinsko serviranje, ki naj bi zagotavljalo večjo domačnost, obenem pa bilo v pomoč nevesčemu osebju, ki ga ne bomo smeli preveč kritično ocenjevati.

6. Veliko pripomb smo imeli zaradi pomanjkljivega čiščenja in pospravljanja po sobah. Za letošnjo sezono bi poskusili sami posteljati postelje. To ni naporno delo, nasprotno pomeni neke vrste razgibanje, ki pa bo v veliki meri razbremenilo čistilke pri njihovem osnovnem opravilu.

7. Prijavljanje v domu bo omogočeno na podlagi **napotnice in zdravstvene izkaznice**, ki jo boste morali pokazati za vsakogar, ki bo z vami letoval. Pred odhodom na letovanje ne pozabite izkaznice overiti pri naši socialni službi (osebna izkaznica pa tako in tako ne sme ostati doma, ker drugače lahko imate nepotrebne težave).

8. Da ne bi prihajalo do nesporazumov, bo sleherni nosilec letovanja v našem domu skupaj z napotnico in bloki za prehrano dobil tudi hišni red. Zaradi vseh, ki so s svojim delom vezani za dosledno uresničevanje vaših želja, potreb in zahtev skozi odrejena določila hišnega reda, bodite obzirni in do neke mere strpni, predvsem pa v **odrejenih mejah točni**.

9. Pred odhodom domov pa bodite pripravljene izpolniti **drugi del ankete**. Odgovorite tehtno in pošteno, ker bodo vaši odgovori oblikovali vsebino letovanja v letu 1976!

10. Cene brezalkoholnih in alkoholnih pijač bo na podlagi predloga potrdil odbor za splošne zadeve, kar bo veljalo tudi za sleherni spremembo. Če bodo pijačo dobivali le tisti, ki bodo letovali v našem domu, bodo cene primernejše, kot pa če se bomo šli gostilno. Da pa ne bomo drugih podpirali, bodo morali biti pozorni in odgovorni prav vsi.

11. Vse prenočitvene kapacitete so bile **okvirno** razdeljene med naše organizacijske enote, pri čemer so bile upoštevane tudi kvalitativne razlike med posameznimi sobami, kar je razvidno iz tabelarnega pregleda in velja za vsako izmeno.

Organizacijska enota	Skupaj ležišč	Razporeditev	ležišč	Biograd
TOZD metalurška proizvodnja	41	dom I. nadstr. dom II. nadstr. dom prizidek privatne sobe	12 10 6 13	4 izmene á 4
TOZD mehanska obdelava	23	dom I. nadstr. dom II. nadstr. dom prizidek privatne sobe	6 6 3 8	2 izmeni á 4
TOZD tovarna rezalnega orodja	7	dom I. nadstr. dom II. nadstr. dom prizidek privatne sobe	2 2 1 2	
DSSS in Šolski center	30 1	dom I. nadstr. dom II. nadstr. dom prizidek privatne sobe	8 7 5 10 + 1	3 izmene á 4

Tabelarni prikaz pomeni okvirno usmeritev pri razdeljevanju kapacitet in pri usklajevanju potreb na podlagi prijavnice.

Proste kapacitete bo po usklajevanju razdelila komisija za letovanje 75 na podlagi nerešenih prijav.

Letovanje v Portorožu bi predvidoma pričeli 11. junija in zaključili 8. septembra. Razdeljeno pa je v devetih izmenah po 10 dni. Datumski rasporeditev je enaka v Biogradu kot v Portorožu.

II. DATUMSKA RAZPOREDITEV IZMEN V PORTOROŽU IN BIOGRADU

izmena

- od 11. junija do 20. junija
- od 21. junija do 30. junija
- od 1. julija do 10. julija
- od 11. julija do 20. julija
- od 21. julija do 30. julija
- od 31. julija do 9. avgusta
- od 10. avgusta do 19. avgusta
- od 20. avgusta do 29. avgusta
- od 30. avgusta do 8. septembra

Prva in deveta izmena sta predvideni za brezplačno letovanje socialno ogroženih družin, zaslužnih delavcev, ki delajo v težkih pogojih dela, za v zadnjem letu upokojene sodelavce in najbolj požrtvovalne krvodajalce.

Na kakšen način bomo s finančnega vidika lahko organizirano letovali v letošnji sezoni, pa je razvidno iz tabelarnega pregleda ekonomskih polnih in zmanjšanih cen oziroma regresiranih cen, ki temelje na enakovrednem regresiranju posameznih organiziranih možnosti. Letovanje na Rabu dajemo kot nesprijemljivo možnost, kajti ponujena ekonomska cena ob enakovrednem regresiranju za nas ni sprejemljiva.

CENE DNEVNIH USLUG IN REGRESIRANJE ZA ENKRATNO 10 DNEVNO LETOVANJE V ENEM LETU

1. Ekonomska polna cena — EC

- Počitniški dom v Portorožu — ekonomska cena 92 din
Ekonomska cena je izračunana na podlagi veljavnih tržnih cen prehrabnih izdelkov, veljavne stopnje amortizacije, predvidenih osebnih dohodkov in potrebnih režijskih stroškov.
- V počitniških domovih Železarne Jesenice 100 din
- V počitniškem domu Železarne Štore 140 din

2. Ekonomska zmanjšana cena

- V Portorožu**
otroci od 3 do 10 let, 70 % 64 din
otroci od 10 do 14 let, 90 % 82 din
V SFRJ zaposleni zakonci 85 din

b) V Biogradu

otroci od 2 do 10 let, 50 % EC 50 din

c) Na Rabu

otroci od 4 do 10 let 107 din

3. Cene letovanja

V Portorožu

- člani delovne skupnosti ŽR, nezaposleni zakonci in dijaki, študentje članov delovne skupnosti ter upokojenci ŽR, bodo plačali za dnevni penzion; 60 din + T
- za otroke člana naše delovne skupnosti, ki so stari 10—14 let, bo treba plačati po 50 din + T in turistično takso za enodnevno oskrbo
- za otroke člana naše delovne skupnosti, ki so stari od 3 do vključno 10 let, bo treba odšteti za vsak dan po — 40 din
- v SFRJ zaposleni zakonci bo moral za celodnevno oskrbo plačati po — 85 din + T kamor pa ni všteta turistična taksa
- v tujini zaposleni zakonci bo moral v našem domu dnevno plačati — 92 din + T in turistično takso
- vsi drugi, v kar je všteta predvsem izmenjava, bodo morali v našem domu z regresiranim delom vred, plačati polni penzion po ceni — 92 din + T oziroma za otroke pod V. 2-a (64 in 82 din)
- cena dnevnega penziona se zniža za 5 din v primeru, če je delavec upravičen po letošnjih kriterijih na regresiranje, pa ni dobil prostora v domu razen pod točko 3-c.

V Biogradu — na Rabu

Osnovno vodilo za regresiranje je medsebojna izmenjava v okviru ZPSZ temelji pa na višini regresiranja v našem počitniškem domu v Portorožu in velja za enkratna 10-dnevna bivanja v letu 1975. Regresiranje otrok do 10 let starosti je prilagojeno razpisnim pogojem železarne Jesenice in železarne Štore.

Osnovni regresi pa so:

- za člane kolektiva in druge pod točko 3a 32 din/dan
- za otroke do 10 let starosti 24 din/dan
- za otroke od 10 do 14 let star. 32 din/dan

Tabelarni pregled cen v sezoni:

	Ekonom. cena	Delavci ZR	Zap. zak. v SFRJ	Zap. zak. v tujini	Otroci do 10 let	Otroci od 10—14 let
Portorož	92	60	85	92	40	50
Biograd	100	68	100	120	28	—
Rab	140	108	140	150	50	—
ZB Pula	80	60	80	—	45 (do 7. leta)	—
	75	55	75	—	40	—
	60	40	60	—	30	—

Dodatno regresiranje v počitniških domovih članic ZPSK ZB Pula je možno zaradi skrčenih ponujenih kapacitet in zaradi tega nizkih dodatnih obremenitev celotnih sredstev za regresiranje letnih dopustov. Cene v počitniškem naselju ZB v Puli so različne zaradi različne kapacitete vikend hišic.

Upravičenost do regresiranja za vse našete možnosti pa temelji na podlagi preteklega letovanja v našem počitniškem domu v Portorožu.

Cene za take usluge pa so:

polni obrok:	zajtrk	kosilo	malica	večerja
za člana ZR	8,10	37,80	5,40	22,50
za ostale	9,00	42,00	6,00	25,00
zmanjšani obrok (70 % polnega obroka):				
za člana ZR	5,70	26,40	—	15,80
za ostale	6,30	29,40	—	17,50

Naštete pa niso možnosti letovanja v aranžmajih turističnih agencij. Ta način je tudi sprejemljiv, če se odločite za kombinirani sistem: stanovanje v zasebnih sobah I. kategorije, prehrana pa v hotelskih restavracijah. Tak način vas bo v glavni sezoni veljal 100 do 120 din na dan za osebo. Tudi informacijo o tem načinu letovanja ste že dobili oziroma

OBLIKOVANJE DRUGIH USLUG

V letošnjem letu se želimo izogniti preobilici prehodnih gostov (tudi članov kolektiva), ki bi nenajavljeni želeli uporabljati usluge v našem domu. Če pa bo to kdo vseeno želel, se bo moral pravočasno prijaviti v železarni, kjer bo dobil tudi napotnico z bloki za en dan ali en blok pri upravniku doma (vsaj 2 uri pred delitvijo obroka), ki mu bo na podlagi cenika uslugo zaračunal in mu izročil bloke. Določeno pa je, da se **več kot 140 posameznih obrokov ne sme pripraviti.**

jo še vedno lahko dobite pri komisiji za letovanje 75.

Kakorkoli že boste letovali, vam želimo prijetno potovanje, obilo sonca, živahnosti in razgibanosti, rekreacije, skratka:

srečno pot do velike luže, tam pa not!

Lojze Janežič

Predstavljamo našo železarno

Naša tovarna je že tako velika, da potrebujemo dve uri za poprečen ogled. Vendar običajno vodimo po njej le goste, naših delavcev pa ne. Tako je možno, da npr. livar ne bo kaj dosti vedel o proizvodnji naših stiskalnic, strugar pa ne o tem, kaj in kako delajo topilec, kovač ali valjar. Zato smo se odločili predstaviti železarno po obratih, pri tem pa bomo spremljali našo proizvodnjo po poti od starega železa do končnih izdelkov.

Tako je najprej na vrsti **topilnica** oziroma obe, stara in nova s pripravo vložka vred. Nova ima dve 40 tonski elektro obložni peči in letno kapaciteto 120.000 ton železa, druga pa na manjših pečeh izdelava okoli 80.000 ton, obe skupaj torej 200.000 ton. Nova topilnica ima zaradi večjih pečeh v glavnem na programu le cenejša ogljikova in nizko legirana železa ter proizvaja dvotonske ingote samo za valjarno, stara pa ima na programu več višje vrednih kvalitet železa, ki jih izdelujemo v železarni kakih 300, proizvaja pa ingote za kovačnico in valjarno ter okoli 20.000 ton tekočega železa za livarno.

K topilnicam pa spada tudi priprava vložka, ki ne predstavlja samo kupa starega železa, ampak mora to biti ločeno po kvalitetah, da lahko s čim boljšimi sestavnimi vložki dosežemo tudi čim boljši eko-

nomski rezultat izdelave jekla. Iz starega železa in legiranih odpadkov, ki so strogo ločeno skladiščeni, moramo črpati čim več dragih elementov, ki so v tej obliki dosti cenejši kot čiste ferolegure.

Tehnologi, ki pripravljajo program optimalnega vložka, upravičeno zahtevajo natančnost in red sestave in tehtanje po programu, saj lahko vsaka površnost privede do velikih izgub. Od te natančnosti je namreč odvisno, ali bomo naredili dobro šaržo in pri njej zaslužili 20—30 milijonov starih dinarjev ali pa jih bomo še več izgubili.

Na splošno v jugoslovanskih jeklarnah ta tehnološki red ni izveden tako dosledno, da občasno pri taljenju ne bi prišlo do težav in izgub. Rizik obstaja torej povsod, vendar je v naših topilnicah še prevelik. Poglejmo, zakaj.

Istočasno je namreč treba paziti na red tudi pri ferolegurah. Z malomarnim skladiščenjem in raztroševanjem lahko pride do čistih izgub akumulacije. Vedeti je treba, da se vsak prihranek pri legurah močno pozna pri dobičku in prav topilniški obrati so tisti, v katerih se da največ prihraniti ali največ izgubiti.

Je pa topilnica tudi naš najtežji obrat, kjer delavci, vedno mokri in najbrž ne nasmeljani težko pazijo na vse takšne podrob-

nosti. Istočasna skrajna natančnost, povezana z veliko odgovornostjo in teža dela pa povzročata veliko fluktuacijo in težavo pri pridobivanju novih kadrov v topilnici. Še težje pa je dobiti kvalificirane delavce. Mladi se namreč nočejo odločati za tako šolanje, ker vedo za pogoje dela, zaslužek pa ni v razmerju z odgovornostjo in težo dela.

Odgovorno delo pa imajo poleg topilcev tudi predelavci v livni jami, kajti šaržo, ko je izpuščena v ponovco, je treba še odli. S premalo precizno ali malomarno ureditvijo ponovce ali livne jame lahko tudi najbolj skrbno izdelana šarža steče po tleh. Po eni strani to spet pomeni izgubo težkih milijonov, po drugi pa, da to delo prav tako zahteva vestne in kvalificirane delavce.

V zadnjih letih ne samo da nismo uspeli izšolati kvalificiranih topilcev, ampak smo izgubili praktično tudi skoraj vse tiste šolane, ki smo jih pred leti še imeli na mestih glavnih topilcev ali prvih pomočnikov. Zaradi stiske smo morali namesto njih zaposlovati nekvalificirano delovno silo. Pol leta ali leto smo nato te delavce priučevali, potem pa smo jim že zaupali izdelavo šarž, vrednih milijone dinarjev.

Ker je v topilnici tehnologija sodobno urejena, jo je treba tudi redno in strogo izvajati. To pa je vezano na določeno znanje kemije in metalurgije, zato je sedanjemu kadru nujno treba omogočiti dodatno izobraževanje.

Da je prišlo do takšnega stanja, je gotovo vzrok tudi v naši politiki nagrajevanja, ki je v preteklosti premalo upoštevala odgovornost dela, v bodoče pa bi morala zajemati poleg OD tudi nagrade ali penale za potrošnje surovin in drugih materialov oziroma za kompletno kvaliteto dela. S tem bi bili stimulirani prizadevni delavci z večjim čutom odgovornosti v primerjavi z drugimi.

Martinčkanje

Iz naših TOZD

VARNOST PRI DELU V TOZD MO

V drugi polovici marca je bila šesta seja komisije za varstvo pri delu pri delavskem svetu TOZD MO. Na sestanku so se med drugim dogovorili, da je o tem, kaj in kako komisija dela, treba na primeren način informirati delovno skupnost. Obveščanje naj bi se izvedlo na enak način kot pri drugih organih, zlasti prek oglasnih desk in tovarniškega informativnega glasila.

Na 6. seji je komisija obravnavala in sprejela predlog pravilnika o sredstvih in opremi za osebno varstvo pri delu in osnutek samoupravnega sporazuma o varstvu pri delu. To so akti, ki jih moramo oz. jih bomo sprejeli sedaj, ko je problematika delovnega varstva dokončno in kompleksno obdelana in regulirana z zakonom o varstvu pri delu.

Komisija je na tej seji sprejela tudi delovni program za letošnje leto. Z njim si zastavlja zlasti naslednje naloge:

— Na vsaki seji se bo sproti informativno seznanjala z delovnimi nezgodami, spremljala njihove vzroke, jih analizirala in predlagala najprimernejše varnostne ukrepe.

— V obliki skupnih občasnih kontrol kot tudi samoiniciativno bodo člani komisije za varstvo pri delu na svojem delovnem področju spremljali varnostno in delovno disciplino, poskušali vplivati na zmanjšanje števila nezgod in drugače preventivno delovali. Kršitelje varnostne discipline (nedosledna uporaba zaščitnih sredstev in opreme osebnega varstva, malomaren odnos do varnostnih naprav, neupoštevanje varnostnih predpisov itd.), bo komisija predlagala v obravnavo komisiji za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti in izrekanje ukrepov.

— Ker bo v letu 1975 po določbah novega zakona o varstvu pri delu sprejet nov samoupravni sporazum o varstvu pri delu, ga bo pred sprejemom na delavskem svetu obravnavala tudi ta komisija.

— Razpravljala bo o poročilu in programu službe za varstvo pri delu za tekoče leto, obenem pa bo vse leto nadzirala ali se sprejeti sklepi in varnostni ukrepi tudi izvršujejo.

— Obravnavala bo vloge in pritožbe, ki jih bodo delavci naslovili nanjo.

— Ugotavljala bo opravičenost predpisovanja sredstev osebnega varstva in odločala o njihovi obvezni uporabi, kjer so ta, glede na naravo in pogoje dela nujna. V spornih primerih bo obravnavala in usklajevala kriterije pri dodeljevanju zaščitnih sredstev in opreme osebnega varstva med podobnimi ali enakimi delovnimi mesti.

— Razpravljala bo o odločbah in ugotovitvah v zvezi s pomanjkljivostmi, ki jih bo v železarni odkril republiški inšpektorat za delo.

— Obravnavala bo probleme onesnaževanja okolja in si prizadevala za izboljšanje nepravilnega okolja dela itd.

Že pred sprejemom programa dela je bila na seji sprejeta informacija o stanju nezgod v preteklem letu. Ugotovljeno je bilo, da je bilo v TOZD MO skupno 68

nezgod pri delu, 7 nezgod na poti na delo, s tem da je ugotavljanje nezgod »na poti na delo« skoraj vedno vprašljivo. Sicer pa so poglaviti vzroki nesreč pri delu in na poti naslednji:

— nezadostna spretnost (hitrost in natančnost) pri izvajanju premikov,

— uporaba delovnih sredstev in izvajanje delovnih operacij, ki so v nasprotju s predpisi ali zahtevanim načinom dela,

— neupoštevanje splošnih zahtev dela glede izvajanja ukrepov varnosti (gibanje v nedovoljenih prostorih, kajenje na prepovedanem mestu, vnašanje gorljivega materiala, itd.),

— neuporaba ali nezadostna uporaba sredstev osebnega varstva,

— neprimerna konstrukcija, kvaliteta in vzdrževanje delovnih orodij, ki so v nasprotju z obstoječimi tehničnimi določili,

— neustrezni delovni prostori,

— pomanjkljivost ali neustreznost sredstev osebnega varstva,

— delovno okolje, ki je v nasprotju z veljavnimi normativi varstva pri delu, itd.

Komisija za varstvo pri delu v TOZD MO je na tej seji pretresla še nekatera konkretna vprašanja določenih neustreznih zaščitnih sredstev. Poleg tega se je še dotaknila problema zračenja hale industrijskih nožev. Ugotovila je, da je zračenje v tej hali izredno nezadovoljivo. Pozvala je službo za varstvo pri delu, da zahteva ponovne meritve v tej hali in sprejem ukrepov za dokončno sanacijo sedanjega stanja.

Janko Dežman

SEMINAR ZA SEKRETARJE IN PARTIJSKE DELAVCE

V soboto, 19. aprila 1975, je bil v hotelu »Peca« v Mežici enodnevni seminar za sekretarje osnovnih organizacij zveze komunistov in druge partijske delavce. Teme seminarja:

— uresničevanje nove ustave v krajevni skupnosti,

— nosilci in vsebina uresničevanja družbene samozaščite

— ter dogovor o nekaterih aktualnih nalogah organizacij zveze komunistov v občini.

Stane Ulaj, sekretar republiške koordinacijske komisije za uresničevanje ustave v krajevni skupnosti, je zelo nazorno razložil pomen in položaj krajevne skupnosti, ki se je zaradi določil v novi ustavi v preteklem letu že bistveno okrepila. V Sloveniji imamo 1040 krajevnih skupnosti, ki so izredno pestre in raznolike in jim zaradi mnogih objektivnih razlogov ustava ne more predpisati nekega enotnega modela za njihovo delo, kajti krajevna skupnost je specifična samoupravna skupnost, ki izraža interese delovnih ljudi in občanov. Zaradi tega bi tudi statuti ne smeli biti izdelani po nekem modelu, pač pa bi morali biti osebna legitimacija neke krajevne skupnosti. Morala bi se v njem odražati socialna struktura, mentaliteta, odnosi do posameznih stvari itn. Tudi zbori delovnih ljudi in občanov bi

morali zavzeti diametralno obliko proti tem, ki zdaj v praksi so, kajti občani in delovni ljudje še zmeraj samo obravnavajo in razpravljajo, vendar ne odločajo, je med drugim dejal Stane Ulaj.

Pri nastajanju in oblikovanju programov za krajevne skupnosti imajo pomembno in ustvarjalno vlogo družbenopolitične organizacije. Prav tako pa tudi delovni ljudje in občani oblikujejo, preverjajo in dopolnjujejo programe razvoja krajevne skupnosti tudi v TOZD in ne samo na svojih zborih v krajevni skupnosti.

Pomemben pogoj za uspešen razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in za razvoj položaja delovnih ljudi je učinkovit sistem informiranja. Družbeni informacijski sistem, ki je v nastajanju, je potrebno razviti in graditi tako, da bo zagotavljal celovite in pravočasne informacije tudi za potrebe samoupravljalcev v krajevni skupnosti.

O drugi temi, to je o nosilcih in vsebini družbene samozaščite, je bil zavzet sklep, da bodo v bližnji prihodnosti v vseh krajevni skupnostih organizirani seminarji.

O nalogah komunistov je govoril sekretar občinskega komiteja ZKS Ravne ing. Edo Pogorevc.

Posebej pozivamo komuniste, da temu prisluhnejo!

Rezultati gospodarjenja so za prve tri mesece gotovo že znani, zato sekretarji zahtevajte od vodji TOZD, OZD, KS in samoupravnih interesnih skupnosti, da poročajo na sestankih zveze komunistov o tekočih gospodarskih gibanjih, o rezultatih gospodarjenja v 1. kvartalu, o uresničevanju programov varčevanja in drugih obveznostih. V razpravi potem ocenite dosežene rezultate!

Samoupravne sporazume o štipendiranju povsod slabo izvajajo in tudi na našem področju ni nič boljše, zato moramo komunisti zaostriiti odnos do teh vprašanj, saj vendar zadevajo štipendijsko in kadrovsko politiko, o kateri se je zveza komunistov že davno izrekla. Komunisti moramo doseči, da se samoupravni sporazum o štipendiranju dopolni, da ga podpisajo še tisti, ki ga do sedaj niso in da se tudi izvaja.

Zvezo komunistov moramo nenehno obnavljati in pomlajevati, vendar pa smemo vanjo sprejemati le tiste ljudi, ki so se zavestno odločili, da s svojim delom in hotenjem prispevajo vse svoje sposobnosti pri nadaljnji graditvi naše domovine in samoupravnega socializma.

30-letnico osvoboditve naše domovine bomo simbolizirali s sprejemom novih članov v ZK, ki bo v času dneva mladosti. Z. S.

ZA DOBRO VOLJO

Sarajevčani

Nekoč so se kmetje v okolici Sarajeva pogovarjali o onem svetu. Pa vpraša eden:

— Ali bo v peklu tobak?

— Ne bo, odgovori drugi.

— Pa bodo v peklu Sarajevčani?

— Bodo!

— E, oni ga bodo že nabavili!

PREŽIVELE METODE

Odveč bi bilo naštevati vse oblike kršitev delovnih obveznosti, ki so v železarni še vedno, kljub rastoči samoupravljalski zavesti, razmeroma zelo pogost pojav, proti kateremu se borimo na najrazličnejše načine. Med drugim, ne ravno najbolj učinkovito, z izrekanjem ukrepov, predvidenih s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu. Komisije ukrepajo seveda šele tedaj, ko dobijo prijavo kršitve. To je precej lakonska ugotovitev, nad katero pa se kljub temu velja zamisliti.

V bistvu gre za doslednost spoštovanja oz. izvajanja določil samoupravnih normativnih splošnih aktov. Gre, samo v praksi, za dilemo, ali prijavljati oz. prijaviti vsako kršitev ali samo nekatere težje, hujše kršitve. Gledano s formalno pravne vidika, tu nimamo kaj razmišljati. Praksa pa, na žalost, z normiranimi zahtevami še ne hodi vstric. Norme same pa tudi niso večne ali večno veljavne. Postavili so ali smo si jih zato, da nam urejajo življenje v naši družbeni stvarnosti; ko jih bo ta prerasla, jih bo treba spremeniti, izpopolniti in dopolniti.

Če bi se v tem trenutku odločili za kar največjo doslednost pri prijavljanju delovnih obveznosti, bi zašli v absurdno situacijo. Organi za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti in izrekanje ukrepov bi bili dobesedno zasuti s prijavi kršitev in bi navsezadnje morali ugotoviti, da je taka metoda urejanja discipline na vseh področjih popolnoma neučinkovita in smešna. Bili bi prisiljeni poiskati neko drugo, kakršnokoli rešitev iz nastale situacije. To seveda ni in najbrž tudi še ne bo kmalu tako. Zaenkrat smo še tako nedosledni, gledamo na te stvari tako neobjektivno in neodgovorno, da je vsak komentir pravzaprav odveč. Pri vsem tem se pojavljamo v vlogi garantiranih humanistov in kot taki naravno, praviloma, ne ukrepamo, sploh ne vidimo pravih kršitev delovnih obveznosti. Kršitev, kot so: ko nekdo zaradi malomarnosti ali objestnosti povzroči milijonsko škodo, ko nekdo popolnoma indiferno predpiše napačno tehnologijo, ko pozabi vrisati droben, droben detalj v načrt ali skico, pa nam zaradi tega kupec v devetih deželi reklamira proizvod, zaradi česar smo finančno prizadeti, pa ugled nam trpi, naš renome, ki si ga v svetu z veliko težavo ustvarjamo.

Te in take kršitve, ki so res kršitve, se skoraj ne obravnavajo; izjema samo potrjuje pravilo. Medtem pa so na dnevnem redu neopravičeni izostanki, čistilke, ki odidejo domov ob devetih, namesto ob desetih zvečer; pa primeri, ko se dva mladoletnika stepeta, pravzaprav sta se le igračkala, pa kronični pijanci, ki so v bistvu bolniki, in še in še.

Ni mogoče reči, da navedeno niso kršitve. Seveda so, saj so našteje v sporazumu o medsebojnih razmerjih. Toda ali imamo moralno pravico pijančku, ki je dva dni zaporedoma krogal, namesto da bi delal, izreči javni opomin, tistemu pa, ki zaradi malomarnega odnosa do dela, zaradi zavestne ali ne zavestne kršitve tehnološke ali drugačne discipline povzro-

či milijonske škode, pogledati skozi prste — ali pa sploh ne pogledati?

Ljudje smo in grešimo, in lahko tudi oproščamo; vsaj dejanja, ki se ne ponavljajo. Enkrat še ni greh! Toda postavlja se vprašanje, kdo lahko oprošča?! Dileme tu ni! To lahko store samo pristojni, voljeni samoupravni organi.

Ne sme in ne more biti zgolj od dobre volje in naklonjenosti posameznega odgovornega oz. funkcionalno nadrejenega delavca odvisno, ali bo v določenem primeru nekoga prijavil ali ne. Sicer pa se postavlja tudi vprašanje, s kakšnimi kršitvami naj se komisije za ugotavljanje kršitev, ki so v bistvu še zmeraj disciplinski organi, ukvarjajo. Ti organi se v manjših prestopkih oz. kršitvah, ki smo jih že našli, samo izgubljajo. Pri vsem tem pa se dela posameznikom velika krivica, ko pride, zaradi vsega rečenega, nekdo zaradi »plavega« na oglasno desko, njegov kolega, mogoče v drugi TOZD, s katerim sta morda skupaj popivala in je prav tako izostal z dela, pa se mu smeji iz preprostega razloga, ker pri njih takih kršitev pač ne prijavljajo, ker je na primer še zmeraj čisto prisotna praksa: »dokler imaš dopust, plavega ni!«

Vemo, da so problemi nediscipline navzoči tako rekoč na vseh področjih. Ni pa vseeno, kakšen odnos imamo do njih in kakšno pot oz. metodo za reševanje bomo ubrali.

O nečem si bomo morali biti čim prej na jasnem. Disciplinsko reševanje zadev ali celo denarne kazni, ki jih predlagajo nekateri, nas ne bodo privedle do večje in trdnejše discipline ter boljših medsebojnih odnosov znotraj delovne skupnosti. V socialistični samoupravni družbi je to skrajna, verjetno že preživela metoda za reševanje res najbolj drastičnih primerov.

Beseda naših delegatov

Ustava določa delegatski sistem, s tem pa tudi višjo obliko samoupravnega socialističnega urejanja skupnih in splošnih družbenih zadev. To pomeni, da je treba široko množico delavcev nenehno vzgajati in usposabljeni v resnično dobre delegate — samoupravjalce. Le na ta način lahko nastopajo v poverjeni vlogi, da torej posredno po predhodnem soglasju volilne sredine odločajo o pogojih in rezultatih dela.

Pri dosedanjem enoletnem delu temeljne delegacije TOZD metalurške proizvodnje že ugotavljajo nekatere pozitivne strani delegatskega sistema. Kaj je dobrega in kaj tudi slabega, nam je povedal obratovodja livarne, ki je tudi vodja temeljne delegacije TOZD metalurške proizvodnje, tov. Maks Urnaut.

Takole pravi: »Pri kreiranju politike urejanja splošnih in skupnih potreb v občini sodelujemo tako, da se obvezno sestanemo pred vsako sejo zbora združene dela. Seje delegacije imajo dvojni pomen. Tako najprej delegacija izoblikuje stališča do materiala, ki je na dnevnem

Upornež

Splošno disciplino, kot: izostajanje, zamujanje, predčasno odhajanje, netovariški odnosi itd., itd., pa bomo uspešno reševali le z metodo dogovarjanja, prepričevanja, zlasti pa z osebnim zgledom predstavnikov naprednih centralističnih sil. Samo na ta način! Splošno disciplino bomo uspešno reševali z odkritimi pogovori, s konstruktivno kritiko na sestankih delovnih skupin, v okviru sindikata in v raznih drugih oblikah, zlasti pa s poudarjanjem in krepljenjem socialistične, samoupravljalske zavesti vseh delovnih ljudi.

J. Dežman

redu skupščine občine in izvoli dva delegata, ki nato zastopata ta stališča delegacije in posredno delavcev TOZD na seji skupščine.

Drugi, pomembnejši pomen teh sej je, da s sejami delegacije vzgajamo in se postavljamo v vlogo resničnega samoupravjalca. Za utemeljitev tega dejstva navajam primer iz konkretnega dela naše temeljne delegacije. Za vsako sejo skupščine občine delegacija izvoli izmed 43 članov vedno druga dva člana, da se kot delegata udeležita seje. Tako bodo vsi člani delegacije vsaj enkrat direktno sodelovali pri kreiranju in izvajanju politike skupščine občine.

Pri dosedanjem delu pa ugotavljamo tudi pomanjkljivosti:

— nimamo izoblikovanega načina, kako bi bilo delo delegacije učinkovito povezano z delom delavskega sveta TOZD, delavskim svetom podjetja in s strokovnimi službami delovne organizacije. To dejstvo bistveno vpliva na to, da delo delegacije ni tako uspešno, kot si želimo. Delegacija je večkrat prepuščena sama se-

Otroški dodatek po novem

Skupščina Zveze skupnosti otroškega varstva SR Slovenije je na svoji seji dne 4. aprila 1975 sprejela sklep o splošnih pogojih za uveljavljanje pravice do otroškega dodatka v l. 1975 o dohodkovnih pogojih in o višini otroškega dodatka. V letu 1975 imajo pravico do otroškega dodatka vsi otroci, katerih starši ne presegajo dohodkovnih pogojev. Odpadel je pogoj **6-mesečne predhodne delovne dobe**. Torej ima vsak na novo zaposleni že s 1. dnem naslednjega meseca po zaposlitvi pravico do otroškega dodatka. Pri novih zahtevkih pa se na priglasnico še vedno vpisuje dohodek za tri mesece tekočega leta, če delavec v prejšnjem letu ni imel nobenega osebnega dohodka.

Katastrski dohodek se vzame v trinajstkratnem znesku. Obrtniški dohodek se upošteva v tistem znesku, ki je po potrdilu davčne uprave osnova za odmero prispevkov in se ne množi več s faktorjem 3 kot prejšnja leta.

Pri ugotavljanju skupnega dohodka družine pa so nekatere spremembe.

V skupni dohodek družine se v letu 1975 ne všteva:

1. dohodek od tistih nadur, ki so našteje v 27. členu zakona o delovnih razmerjih (požar, poplava, potres, nevarnost za zdravje ali življenje delavcev);
2. dodatek za nočno delo;
3. dodatek za delo na dan državnega praznika;
4. dohodek od inovacij;
5. nagrade ob delovnem jubileju;
6. odpravnine ob upokojitvi;
7. štipendije in vajenske nagrade;

Ker so bile te spremembe sprejete šele v aprilu, ko so se že predložile »izjave« za leto 1975, posebej opozarjamo vse tiste, ki zaradi preseganja skupnega dohodka, v katerem so spredaj navedeni dohodki, ponovno preverijo svojo upravičenost do otroškega dodatka, in če ne presegajo 1.800 din povprečnega mesečnega dohodka, naknadno prijavijo svojo pravico do otroškega dodatka.

bi, ko oblikuje stališča do materiala za sejo skupščine občine.

Nerešeno je tudi zelo važno vprašanje za uspešno delo delegacije: to je strokovna razlaga vsebine materiala. V zdajšnji praksi razlago materiala podaja vodja delegacije. Ta pa iz objektivnih razlogov ne more podajati strokovne razlage, posebno v primerih, če člani delegacije razpravljajo in postavljajo vprašanja, ki niso v zvezi s konkretnim materialom, so pa povezana z delom skupščine občine ali širše družbenopolitične skupnosti.

V železarni samostojno delujejo štiri temeljne delegacije in praksa kaže, da bi morale večkrat skupno izoblikovati določena stališča. V teh primerih je bila organizirana inštruktaža le za delegate, ki so se udeležili konkretne seje skupščine občine, vendar menim, da ta usklajevalna oblika ni v skladu z načeli temeljne delegacije. Druge člane delegacije s tem postavimo v podrejen položaj, kajti navsezadnje se pri takem posvetu lahko izoblikuje drugačno stališče, kot ga je zavzela delegacija.

Tovariš Urnaut je tako navedel nekaj objektivnih težav, ki so sopotnice temeljne delegacije, to pa najbrž tudi z namenom, da se tudi ta organizacijska plat dela delegacij izpopolni in s tem doseže večjo učinkovitost pri delu.

Z. S.

V zvezi z že dostavljenimi potrdili o dohodkih, pri katerih so že všteti spredaj navedeni dohodki, pa bodo v sporazumu s strokovno službo in delovnimi organizacijami posredovani sezname zneskov, ki jih bo stro-

DOHODKOVNI POGOJI IN VIŠINA DODATKA V L. 1975

V letu 1975 so določene 4 skupine otroškega dodatka:

Dohodkovni pogoji din na člana	
1. dohodek 0— 900	
2. dohodek 900—1.200	
3. dohodek 1.200—1.600	
4. dohodek 1.600—1.800	

kovna služba za otroški dodatek za vsakega posameznika morala odšteti od skupnega zneska, ki je že vpisan na »izjavi.«

Zato posameznikom, ki so že predložili potrdila, ni treba uveljavljati sprememb dohodka v zvezi z naknadno sprejetimi spremembami pri ugotavljanju skupnega dohodka družine v letu 1975.

višina otroškega dodatka
220 din prvi otrok
320 din vsak naslednji otrok
180 din prvi otrok
270 din vsak naslednji otrok
140 din prvi otrok
200 din za vsak naslednji otrok
100 din prvi otrok
150 din vsak naslednji otrok

Povečanje za samohranilce znaša 60 din za otroka mesečno. Povečanje za težje telesno ali duševno prizadete otroke znaša 105 din mesečno za otroka.

O pravici do otroškega dodatka bo odločeno z novo odločbo. Delavci, ki bodo imeli neprekinjeno pravico do otroškega dodatka, bo-

do prejeli dodatek po novem od 1. 1. 1975 dalje. Kdor pa je v preteklih letih izgubil pravico do otroškega dodatka, bo pridobil pravico do dodatka s 1. 5. 1975. Znižanje ali ukinitvev otroškega dodatka v letu 1975 velja ravno tako od 1. maja 1975.

F. K.

Vodenje OO ZSMS

Seminar za vodenje osnovnih organizacij ZSMS, ki ga je pripravila občinska konferenca mladih delavcev, je bil 19. aprila 1975 pri Brančurniku. Tov. Rožanc nam je podal temo: način nagrajevanja in stimulacija delavcev. Obrazložil nam je novi samoupravni sporazum o pridobivanju in delitvi osebnega dohodka barvne in črne metalurgije. Ta novi samoupravni sporazum je do sedaj najboljši in bo pripomogel k temu, da se bo inflacija zmanjšala. Bo pa težko razumljiv tistemu, ki si bo hotel izračunati OD, a ne obvlada procentnih računov, množenja in deljenja. Vsakomur bo dan napotek, kako se bodo po novem izračunavali osebni dohodki.

Vloga mladine v osnovnih organizacijah ZSM je, da vključuje vse mlade, ne glede na to, kateri skupnosti pripadajo, in jih vključuje v delo osnovne organizacije. Mladi v osnovni organizaciji se morajo zavzemati predvsem za to, da bodo izvajali programe in se zavzemali za njihovo realizacijo dosledno. Njihovo delo mora biti tesno povezano z osnovno organizacijo sindikata. Razpravljati morajo o vseh samoupravnih sporazumih, ki se na novo sprejemajo in morajo dajati svoje pripombe.

Mladi v železarni se bomo morali zavzeti tudi za dosledno izvajanje samoupravnega sporazuma o štipendiranju.

(Nadaljevanje na strani 17)

»Radi pojemo« — otroci iz VE Solzice

Naši prazniki

Za nami so trije veliki prazniki: štafeta mladosti, 27. april in praznik vseh delovnih ljudi 1. maj. Mladi smo praznikom dali svojo vsebino. Obogatili smo jih s kulturnimi prireditvami na karavli Sonjak, v mladinskem domu na Reki, prek naše razglasne postaje in z delom v naši delovni skupnosti.

Tudi prvega maja so v naši železarni delali mladi ljudje. Ni jim bilo pretežno na ta svečani praznik spoprijeti se z umanim in napornim delom. Vsakdo od njih se je zavedal, da delo mora biti opravljeno in da je prvi maj skoraj edini dan v letu, ko se stroji za dolge ure ustavijo in postanejo kar neprijetno hladni in nemi. Tako začnejo roke ključavničarjev, elektrikaarjev in drugih pogumno odkrivati njihovo sestavo, odpravljajo napake, čistijo, da lahko stroji potem z novo močjo spet delujejo kake pol leta ali morda še več. Ni jim v mislih denar, ko jih na prvega maja vrže budilka iz postelje kot vsak drug dan, to je zavest in predanost neki delovni skupnosti, ta žene morda še trudne noge in od prejšnjega dne izmučene roke, da znova delajo in ustvarjajo, medtem ko se drugi še obračajo v spanju. Poleg mladih pa tudi starejši delavci zaznamujejo prvi maj kot de-

lovni dan, saj nekateri že po dvajset let niso bili prosti na praznik dela.

Pred nami pa sta še dva svečana praznika. Praznovanje 30. obletnice osvoboditve naše domovine na Poljani in 25. maj — dan mladosti. Trideset let že živimo v miru in prav toliko let smo svobodni, tudi spomini naših borcev so stari več kot trideset let.

Mladost ni dojemljiva le za lepoto in modne muhe, zna tudi biti spoštljiva do velikih dejanj iz preteklosti. Poznamo zgodovino svoje domovine iz ust svojih staršev in borcev in ne nazadnje tudi iz literature. Spoštljivo utihnemo vselej, kadar teče beseda o bojih med NOB. Živo si predstavljamo vse grozote, ki jih je sovražnik prizadejal našim rojakom, čeprav ne moremo popolnoma dojeti vojne, ker je nismo nikoli doživeli, pa vendar vemo dovolj, da bi se uprli vsakemu vdoru tujih sil, ki tako ali tako iz dneva v dan bolj pritiskajo na našo domovino. Ne, mi mladi ne bomo nikoli dovolili, da bi nam kdo diktiral, da bi nam kdo vzel svobodo, ki jo je izborila Titova vojska. Niso vsi mladi ničvredni huligani in lumpi, večina je takih, ki vemo, kaj je naša dolžnost in kako moramo prispevati h graditvi naše socialistične domovine.

1945

17. I. K Zaberniku na Suhem vrhu je nenadoma prišla nemška policija, ko sta bila ravno dva partizana s še tremi na obisku. Vse so postrelili.

4. II. Sekalo Gašper ujet, isto Lenart Kramolc, ker sta bila v partizanih. Sekalo izpuščen, Kramolc je šel pa v Dachau.

7. II. Pri Guleku je padla bomba iz ameriškega fligerja.

7. II. Ameriška letala napadla vlak v Pliberku.

18. II. Letala bombardirala nemški vlak v predoru na Holmcu.

19. II. Celovško železniško postajo so Amerikanci popolnoma uničili, delati smo

Koledar spominov

Šentanel je prijazna vas s preprostimi a trdimi ljudmi pač takimi, ki jim delo na kmetiji ni tuje. Četudi zadnje čase vse več ljudi išče zaslužek v dolini, je vas vendarle ohranila vse značilnosti prave koroške vasi, in mislim, da ga ni Šentanelca, ki ne bi bil ponosen, da živi tu, kjer so živeli njegovi starši, prav tu, kjer so odrasli tudi oni sami. Za vsakega je rojstna vas najlepša, pa četudi bi bila najrevnejša. Ljudje med sabo se poznajo, čas, v katerem živijo tudi danes, jih je zblížal, trpljenje prekalilo in vas živi kot ena velika družina, kar v resnici tudi so. Kogarkoli bi vprašal o življenju vasi danes in o življenju vasi včeraj, bi po svoji zmožnosti prav rad odgovoril. Veliko jih je, ki že dolgo let žive in delajo za lepši jutri vasi pa vendar sem za svoj pogovor izbral človeka, katerega ime je še trdno vezano za Šentanel — Cirila Marina. Le kdo v Šentanelu in v okolici ga ne pozna? Vedno je bil in je še prisoten povsod, kjer se odloča o življenju na vasi. Za svoje delo predvsem na področju kulture je pred leti dobil celo priznanje. Še vedno pa z uspehom nastopa z zborom Šen-

tanski pavri, ki nam je pod vodstvom prizadevnega zborovodje Mitje Šipka pripravil marsikatero uro prijetnega poslušanja pristnih koroških pesmi.

Nisva se pogovarjala o življenju na vasi danes, tudi ne o življenju, ki ga bo vas živela jutri, ampak sva se spomnila dni, ko je nastajala nova Jugoslavija. Dolga doba je že od takrat, jubilejnih 30 let osvoboditve praznujemo te dni. Vrniti se 30 let nazaj in še enkrat doživeti radosten trenutek svobode je nemogoče, lahko pa ga doživljamo ob kroniki kraja, ki že 35 let spremlja ljudi in njihove usode.

Ko sem držal v rokah vezan zvezek, v katerem so skriti spomini na dni izpred 25 in več let, pred mano niso bile le besede, ampak so oživeli ljudje, oživeli je čas izpred tridesetih let. Zvezek je napisan kakor koledar — koledar spominov sem ga imenoval in vem, da se nisem zmotil. To so sedaj že resnično spomini, žalostni pa tudi veseli, taki pač, kakršni je bil čas, v katerem so nastajali.

Naj spregovori kar kronika sama, s preprostimi besedami nas bo popeljala v zadnje leto vojne.

Silvo Kresnik, List na snegu, linorez

morali celo noč in dan, da je bila vsaj ena proga nared.

3. III. Šla z Jožetom Častinarjem peš iz Celovca do doma, ko zaradi letal ni vozil noben vlak. Hodila sva od 6. zjutraj do 3. popoldne, prej smo morali delati ob malo tople juhe vso noč.

8. IV. Dvornikov Zep padel v Kotljah za svobodo.

20. IV. Gabernikova kmetija pogorela.

4. V. Nemčija propadla in z njo tudi Hitlerjeva oblast.

9. V. Zasedla Mežiško dolino slovenska vojska, svoboda je prišla.

13. V. Bila velika bitka na Poljani s hrvaškimi ustaši, bilo jih je ogromno. Cel dan smo slišali streljanje.

14. V. Skozi Šentanel šlo okoli 300 ustašev, vaščani so jim morali dati, kar so imeli.

23. V. Grdijevega Tomaža so ustaši ustrelili, ko je šel dol na glavno cesto po cigarete.

To je ena stran kronike, stran, ki nam opisuje prihod svobode, mogoče za marsikoga preveč suhoparno, toda tisti čas so ljudje pač tako po svoje doživljali prihod svobode. Bolj so jo čutili v svojih srcih, skrivali so jo, kakor da bi se bali, da jo lahko še izgube.

Vprašal sem jih, kako so oni doživeli tisto zgodovinsko bitko, zadnjo v drugi svetovni vojni, bitko na Poljani. Takole je povedal tov. Marin:

»Če se prav spominjam, so me tisti dan poklicali, naj grem dol na progo opravljat neka popravila, tiste dni smo morali večkrat biti na proggi. Letalski napad na vlak je progo zelo poškodoval in so bila potrebna nenehna popravila. S Tratnikom sva delala pred predorom na Holmcu, kar po proggi pride večja skupina vojakov. Nemci niso bili, to sva videla, zato se tudi nisva skrila. Predvidevala sva, da so partizani; ravno nekaj dni pred tem so Mežiško dolino zasedli partizani in samo po sebi se nama je zdelo, da ne more biti nihče drug. Ko so prišli do naju, so naju vprašali, kaj delava. Tratnik jim je najprej razložil, da pač popravljava progo, povedal pa je tudi, da se pač zelo bojiva ustašev, o katerih so sploh zadnje dni mnogo govorili, da prihajajo z ogromno vojsko in da beže v Avstrijo. Vojak, po vsej verjetnosti vod-

ja, se je namuznil in vprašal, zakaj da se tako bojiva ustašev. Povedal sem mu, kako sva slišala, da na svojem begu vse pobijejo pred seboj, tisti trenutek sem malo bolj pozorno pogledal vojaka in namesto petokrake zagledal U. V hipu sem vedel, koga imava pred seboj. Besede so nama zamrle in s strahom sva čakala kaj bo, tudi vojak je opazil, da sva ugotovila kdo je, vendar ni na to reagiral tako, kakor sva midva pričakovala. Posedli so po proggi in vzpetini nad progo. Da bi delala, nisva več mislila, pač pa sva se na vse načine trudila, da ostaneva mirna in neprizadeta. Tratnik me je mirno poslal po malico, ki sva jo dobivala od bližnjega kmeta. Obotavlja se sem se odpravil po stezi proti gozdu, pričakoval sem, da bo vsak trenutek zapokalo, no, nič takega se ni zgodilo. Vedno hitreje sem stopal in kmalu me je popolnoma zakril gozd. Tisti trenutek sem zaslišal močno streljanje s Poljane. Pozneje sem izvedel, da se je tisti čas začela bitka. Takrat pa sem mislil popolnoma druge stvari. Bil sem že blizu kmetije, ko sem opazil, da je tudi tam bilo polno ustašev. S seboj so imeli celo svoje družine, otroke, pač vse, kar so mogli odnesti na begu pred partizani. Nisem si upal naprej. Če sem imel enkrat srečo, je drugič sigurno ne bom več imel. Hitro sem se vrnil v gozd in se po drugi strani previdno bližal proggi. Moj strah je bil odveč, na proggi ni bilo nobenega ustaša več, bilo pa ni niti Tratnika, in kakor sem pozneje od njega samega izvedel, so ga odgnali do meje in nato izpustili.

Tistikrat pa tega še nisem vedel in sem v skrbeh hitel proti domu, streljanje na Poljani se je še stopnjevalo. Po tem sem sklepal, da je to velika bitka; vso vojno ni pri nas bilo takšne. Srečno sem se vrnil domov, kjer so bili že vsi močno zaskrbljeni zame.»

Še mnogo spominov bi mi lahko povedali, na vojno, na čas po vojni pa naju je čas že močno priganjal. Težko sem se ločil od kronike, ki mi je v kratkem pokazala življenje neke vasi, življenje nekega časa. Kronika spremlja še danes vas na njeni poti, vesele, žalostne trenutke, take, kakršno je pač življenje.

Še mnogo prostih strani je v kroniki in zaželel sem jim, da še dolgo spremljajo življenje v Šentanelu.

Rudi Mlinar

poti, zato so jih začasno naselili v neko šolo. Poslopje je bilo brez oken, da je imel veter prosto pot. Ni bilo dneva, da ne bi padale v bližini bombe, alarmi so bili skoraj vsako noč.

Za jesti so dobivali neko zeleno neužitno juho. Ker pa so bili sestradani, so morali pojediti, kar so dobili, in so bili veseli, če so sploh kaj dobili. Mama je imela na prsih najmlajšega sina, ki je najprej postal žrtev vojne. V eni sobi je spalo po štirideset aretirancev, in med njimi je bila mama s petimi otroki. Bili so večinoma dobri ljudje in večkrat pripoveduje, kako so ji pomagali nositi otroke, kadar je bil alarm za bombni napad. Ko je bila že popolnoma izmučena in so vsi otroci zboleli, je prišlo povelje, da mora k zdravniku. Po tem pregledu so jo preselili na Štajersko, kjer je ostala do konca vojne.

Ko so se vozili nazaj, je vlak moral kar naprej iskati zavetje, ker so ga hoteli zbombardirati in na ta način uničiti vse tiste, ki so bili aretirani.

Skromna in tiha je moja mama, kajti življenje jo je izučilo marsičesa in med drugo svetovno vojno je doživljala strahote kot vsi tisti, ki so se bojevali za svobodo, katero uživamo sedaj mi mladi. Res, trdna je bila, če pomislim, ženska s petimi otroki, aretirana zaradi izdajstva. Kdo je bil izdajalec pa še danes ni jasno.

Zato je prav, da se spomnimo vseh tistih kmečkih ljudi, ki se nočejo trkati po prsih in vpiti na ves glas: mi smo dali svoj prispevek k osvoboditvi domovine.

Po tihem se je mama vrnila na svoj dom, da niso vedeli, kje je. Čakalo jo je delo in skrb, kako pozdraviti bolne otroke, ki so bili na koncu življenjskih moči.

Med vojno je sodelovala s partizani in jim pomagala po svojih močeh. Prejela in oddala je marsikatero zaupno pošto. Nahranila in dala je zavetje vsakemu partizanu, da si je vsaj malo odpočil in da je nato lahko nadaljeval svojo pot. Sama je bila na straži in varovala tiste, ki so bili prepotrebni počitka.

Letos, ko proslavljamo trideseto obletnico zmage nad fašizmom, bomo mladi obiskali vse partizanske matere in to bo njihovo največje zadoščenje, da bodo občutile, kako smo jim hvaležni za vse, kar so storile za nas mlade. Pri tem pa ne smemo pozabiti na borce, ki so se z orožjem v roki borili za svobodo. Mnogo je bilo danih mladih življenj za svobodo jugoslovanskih narodov, ki nam mladim pomeni več, kot znamo izraziti.

Nihče izmed nas si ne želi, da bi kdaj prišlo do tretje svetovne vojne. Čeprav nismo doživeli strahot druge, si le želimo živeti v miru, kajti lahko vidimo, kako se vietnamski narod bojuje za svobodo, enako Palestinci in za svoje pravice se borijo naši koroški Slovenci in gradiščanski Hrvatje na avstrijskem ozemlju.

Povsod po svetu se nekaj šušlja in zato moramo imeti pred seboj zmeraj Titove besede: »delati moramo tako, kakor da nikoli ne bo vojne, pripravljeni pa moramo biti, kot da bo jutri«.

Zvonko

Mati se spominja vojne

Večkrat nam mama pripoveduje, kaj vse je doživela med drugo svetovno vojno. Najgloblje so ji ostali v spominu zadnji dnevi marca 1945. Prišlo jo je aretirat dvainpetdeset nemških vojakov. Bila je izdana. Premetali so vso hišo, a niso našli nobene sledi o partizanih, ker je mama vse spretno prikrila. Po dveh urah iskanja je bilo dano povelje, da se mora pripraviti za odhod. Spreletavale so jo čudne misli, kaj vse se bo sedaj zgodilo z njo in vsemi petimi otroki. Razgrnila je rjuho in vanjo naložila hrane, kolikor se je dalo. Nemci so pobrali, kar se je dalo odnesti. Najmanjšega sina je nesel

neki vojak in je bil že eno uro prej na policiji, trije otroci pa so se držali mami za krilo. Najstarejši je pobegnil k teti, a so ga čez nekaj dni Nemci le našli in ga prignali za mamo. Vojaka, ki sta nosila mamino culo, sta kar naprej počivala in ob njima še drugi. Ko so prišli do postaje, je bila cula skoraj prazna in je v njej ostal samo še hleb kruha in dva kosa mesa.

Po dolgem zasliševanju niso izvedeli od mame ničesar o partizanih. Dodelili so jo transportu za taborišče. Transport je prispel v Celovec. Ker pa je bila železnica popolnoma porušena, ni mogel nadaljevati

Mladi za 30-letnico osvoboditve

Zadnje sovražnikove sile so bile premagane 9. maja 1945. Tovariši po vsej naši domovini so dočakali toliko zeleni dan — dan zmage jugoslovanskih narodov. Vsako leto vsebuje veliko dni, ki so praznično posvečeni padlim borcem ali izbojevanim zmagam. V naših mladih srcih so zakopane neštete pripovedi iz NOB in odete so v globoko spoštovanje.

Ob 30. obletnici smo tudi mladi poleg vseh občinskih in krajevnih proslav počastili dan osvoboditve. Takole so se vrstile proslave:

5. aprila je bila na Ravnah Titova štafeta, ki jo je organizirala OK ZSMS Ravne na Koroškem. Poteklo je že veliko let, odkar so tov. Titu prvič prinesli štafetno palico. Proslava je bila pred Domom železarjev. Sodelovali so: šolski center, gimnazija, osnovna šola, folklorna skupina in godba na pihala. Zaradi slabega vremena pa ni bilo pričakovane obiska občanov.

9. aprila je bila pred osnovno šolo Prežihov Voranc krajša proslava ob sprejemu in predaji kurirčkove pošte. Recitali so naši najmlajši. Navzoči so bili tudi borci, med njimi tov. Ivan Močnik, ki je toplo spregovoril šolarjem.

27. aprila je komisija za kulturo pri KMD železarne Ravne pripravila krajši kulturni program, ki ga je v počastitev OF izvajala na karavli Sonjak ob obisku

naših graničarjev. Mladi so recitali ob tabornem ognju, predstavnik ZB pa nam je pripovedoval svoje doživljanje iz NOB.

10. maja je mladinska dramska skupina železarne Ravne uprizorila Borove Raztrgance v Titovem domu na Ravnah. Delo je režirala tov. Maruša Ugovšek.

15. maja bo revija mladinskih pevskih zborov na Ravnah.

16. maja bo v Šentanelu predstava Borovih Raztrgancev.

Tega dne bo šlo na pohod v Šentanel okrog 150—200 mladincev. Povabljeni so tudi delegacije sosednjih občinskih konferenc ZSMS iz koroške regije, to je iz občin Dravograd, Radlje in Slovenj Gradec ter zamejski Slovenci.

Na ta pohod gresta dve četi. Prva gre iz Mežice, druga pa z Raven. Brigada se bo imenovala Mladinska pohodna enota — koroški odred. Ti dve četi bosta šli po poti, kjer so hodili med vojno borci. Mladinci bodo spotoma okrasili spomenike.

Zvečer se četi združita v Šentanelu, kjer bo miting, na katerem bo govoril tovariš Ljubo Jasnič, predsednik republiške konference ZSMS. Sodelovala bo tudi folklorna skupina z Raven, ki jo vodi Nuša Ugovšek.

Povabljeni borci nam bodo pripovedovali doživljanje iz NOB.

Sonja Tratnik

Slovo od Pohorja

»Zakaj trotil 808, saj smo z mostom v Gornjem Doliču tudi opravili brez nje-ga!« »Tile mitraljezi nam bodo pa kaj prav prišli. Bren se jim pravi. Dovolj jih je, da bo lahko dobila vsaka desetina po enega. To bo pokalo po Švabih, da bo veselo!«

Tako je potekel pogovor med nami, ko smo nekega jutra 1944 zbirali še zadnje ostanke zračne pošiljke. Veselo vzdušje je bilo med nami, ko smo si orožje razdelili. Začeli smo odstranjevati debele plasti maziva. Tisti, ki smo že prej imeli orožje, smo hvalili svojega, toda oni, ki so prej morali biti zadovoljni s starimi avstrijskimi, dolgimi italijanskimi in francoskimi puškami, so bili nadvse veseli pravkar dobljenega. Proti »brenom« ni bilo posebnih pomislekov. Mitraljezec Lojze pa ni izpustil prilike in je pohvalil svojega »šarca«, češ da bi ga ne zamenjal za tisoč novih mitraljezov. V pogovor je posegel še konjar bataljona Grega: »Jaz še svoje male,« je dejal in pokazal na kratko italijansko puško, »ne dam!«

Pogovor je prekinila novica: »Švabi gredo! Gredo iz Maribora, Ribnice, Oplotnice, Slovenj Gradca in Mislinja!« Tako so sporočili brigadni in divizijski obveščevalci.

Vodnik Albert, ki prej ni prišel do besede, se je oglasil sedaj s samozavestnim glasom: »Od hudiča, fantje, saj je tudi »štirinajsta« tukaj v bližini. Se bomo pač dali, tokrat pošteno. V mojem vodu ima danes vsaka desetina po dva mitraljeza. Svinca pa tudi ne manjka.«

Po nalogu komandanta Leva smo se hitro premaknili in zasedli ugodne položaje ob Mislinjskem jarku nad Komisijo. Vzhodno od nas je bila na položaju pod Rogljo »Bračičeva«. Razporedili smo se v smeri vzhod-zahod. Položaj obeh brigad je napravil za Nemce nekaj »žep«. Tomšičeva in Šercerjeva sta s svojimi silami zaprli smeri iz Ribnice, Slovenj Gradca, Oplotnice in Maribora.

Sonce je bilo že na drugi strani svoje dnevne poti, ko so na našem desnem hribu padli prvi strelji. Bili so partizani. Negotovost je bila za nami in s položajev so začele odmevati partizanske pesmi. Rasla nam je korajža, Nemci pa so pravkar prišli pred položaj Pohorske.

Ležal sem za kakšne pol metra debelo smreko, ki so ji veje segale skoraj do tal. Nekaj korakov desno od mene je bil komandir Jože, kateremu sem ta dan bil kurir. Gledali smo skozi vejevje, kdaj se bodo tudi pred našo četo pokazali zeleneci. Že prej nam je bilo strogo ukazano, naj ne odpremo ognja, dokler se Nemci ne približajo na petdeset metrov.

»Tu so!« je vzkliknil komandir, »ogenj!« Zapeli so mitraljezi naše prve čete. Švabi so popadali — živi, a nekaj tudi mrtvih. Odgovorili so. Dva mitraljeza sta vzela na muho smreko, za katero sem ležal. Pričele so padati veje in debljo se je belilo. Krogle so orale zemljo za menoj, tako da mi je prst letela za vrat. Trenutki so bili dolgi. Z očmi sem premeril debljo: ali bo vzdržalo? Komandir me je med streljanjem opazoval, potem mi je

pomežiknil in ukazal: »Prenesi Albertu in komandirju drugega voda nalog, naj se borci pripravijo za juriš!«

Bližnji in tudi borci sosednje čete so ogenj takoj okrepili. Nič več nas ni moglo zaustaviti. Švabi so še streljali, a že redkeje, nazadnje so nam pokazali pete. Mitraljezec Lojze se je pokazal iz zavetja in kosil po bežečih sovražnikih.

Bojišče je smrdelo po smodniku in rumu, kajti sovražnik si je v čutaricah prinesel pogum. Hej, pa jim ni nič pomagalo! Nenadoma so se ustavili. Njihove vrste so se zgostile. Pomoč? Tudi mi smo se ustavili. Tišina. Ocenjujemo moči. Sovražnik je bil močnejši. Naenkrat so se dvignili. Streljamo. V jarku bobni od rafalov, nad položaji pa se vali smodnikov dim. Ukazan je umik. Vrnili smo se na prejšnje položaje in naenkrat smo pogrešali Lojzeta. Je mogoče? V skrbeh in nejeverno smo se spogledali, saj vendar ni mogel pasti ta vedno pojoči fant, ta najboljši mitraljezec v brigadi, ki smo ga imeli vsi tako radi. Kasneje so pripovedovali, da sploh ni padel, temveč da je pojoč kosil po kozakih in švabih čisto do doline.

V prvem spopadu smo opazili, da imamo opravka z razpinitimi nemškimi hlapci-kozaki. Za razmišljanje ni bilo časa. Sovražniki so nam tesno sledili. Potem se nam je posrečilo, da smo se jih malo otresli in seveda smo takoj planili na juriš. Dolgi rafali so spet grozljivo parali gozdno tišino. Kopice mrtvih sovražnikov so rastle — Nemci niso imeli niti toliko časa, da bi svoje pokopali. Nagnali smo jih skupaj s kozaki v dolino. Zmaga je bila naša! Mračilo se je že in star partizan iz Bosne je glasno razmišljal: »Sedaj, ko je tema se pa švaba za gotovo ne bo več tolkel!« Imel je prav, boj je bil končan. To je bila naša zadnja bitka na Pohorju.

Ko so Nemci po železnici odvažali svojo mrtvo vojsko, je brigada že izpolnjevala nov ukaz: premik na nova akcijska področja. Že pred zoro 28. junija 1944 smo prekoračili progo Velenje—Dravograd in nadaljevali pot preko gore jurišev na Moravsko. Pozneje smo se vrnili v Zgornjo Savinjsko dolino, kjer smo skupaj z brigado Slavka Šlandra in XIV. divizijo pohiteli novim zmagam naproti.

Po pripovedi Ivana Pačnika zabeležila V. P.

MODROSTI

Ljudje delajo svojo lastno zgodovino, toda ne delajo je, kakor bi se njim zljubilo, ne delajo je v okoliščinah, ki so si jih sami izbrali, temveč v okoliščinah, na kakršne so neposredno zadeli, kakršne so bile dane in ustvarjene s tradicijo. Marx

Med kapitalistično in komunistično družbo je razdobje, v katerem se prva revolucionarno preobraža v drugo. Temu ustreza tudi politično prehodno obdobje, čigar država ne more biti nič drugega, kakor revolucionarna diktatura proletariata. Marx

Mladost je čista že zato, ker je mladost. Dostojevski

Mladi in informiranje

Od 18. do 20. aprila je bil v Simonovem zalivu pri Izoli seminar za predsednike COP (komisij), to je centrov za obveščanje in propagando pri OK ZSMS ter za člane COP pri RK ZSMS. Preden bi začel poročati o seminarju, bi na kratko rad spregovoril o kriznem položaju mladinske periodike, ki zaradi vse večjih materialnih stroškov že nekaj časa, še posebno se to nanaša na trenutni položaj, posluje z občutno izgubo. To se nanaša predvsem na Mladinsko knjigo, ki to periodiko izdaja. Ta kriza mladinskega tiska je posledica neurejenih sistemskih rešitev, ki bi zagotavljale temu tisku popolno izpolnjevanje konceptov, kvaliteto in mnogo večjo razširjenost med mladino, zato je resnično zadnji čas, da popravimo to, kar smo zanemarjali zadnja leta. Predvsem moramo zagotoviti takšno financiranje, ki bo v bodoče prispevalo k zmanjšanju izgub. Povečati kvaliteto glasil, in kar je glavno, zagotoviti, da bodo ta glasila resnično dobili v roke vsi mladi, katerim so namenjena. Mislim, da je taka rešitev v interesu vseh nas in da se moramo na vseh nivojih, ki odločajo o nadaljnji usodi, zavzeti za take rešitve, ki bodo v interesu nas in tudi vse naše družbe.

To sem povedal zato, ker je skozi ves seminar prihajalo do spoznanj, kakšne važnosti je mladinski tisk za nas vse in da nam še daleč ne sme biti vseeno, kakšna usoda bo doletela glasila, ki obravnavajo delo mladine.

Uvodne teme seminarja so obravnavale pogoje nove organiziranosti ZSMS. Izčrpno in po mojem vsem dostopno razlago je podal Sandi Ravnikar, član sekretariata pri RK ZSMS.

Druga tema, ki me je zelo pritegnila, je bila informiranje v delegatskih odnosih. Lenart Šetinc, član RK SZDL, se je v svoji razlagi poglobil v odnose, ki vladajo danes v našem delegatskem sistemu, predvsem kar se tiče informacij in obveščanja. Poudaril je, da je prvi primarni vir informacij lahko samo delovni človek in da nihče drug ne more voditi politike obveščanja kakor delovni ljudje na svojih delovnih skupinah. Vse pobude morajo izhajati od delavca in šele potem te pobude preučijo strokovne službe, od katerih so včasih in še marsikje izhajajo pobude, ki niso bile v skladu s težnjami večine delovnih ljudi. Nujen uspeh obveščanja je tudi dvosmeren pretok informacij, ki se na vseh nivojih mora obravnavati, od delovne skupine do republike in naprej. Na koncu je tov. Šetinc razložil pomen INDOK centrov, ki bodo kmalu postali nujni za resnično dobro obveščanje in informiranje v vseh sredinah, kjer je informiranje potrebno, a je to v veliki večini povsod. Predvsem v vseh TSS (temeljnih samoupravnih skupnostih) OK kakor seveda tudi na nivoju republike, kjer bi bili vsi ti INDOK centri povezani v integralen center. Uporabljal bi referenčni sistem beleženja in shranjevanja podatkov.

Tretja tema tega resnično dobrega seminarja je imela naslov: informiranje kot orožje delavskega razreda. Že sam

naslov nam pove, da je bil govor o tisti vrsti informiranja, ki je v rokah nas delavcev, Ivo Zorčič, član CK ZKS, je uvodoma poudaril, da mora tudi informiranje imeti neki globlji cilj, da morajo biti informacije napisane ali povedane v duhu naše socialistične ureditve. Torej informiranje ne sme biti prosto lovišče, to je, da bi vsi pisali, kar se jim zahoče. Vsak novinar pa tudi vsi ostali, ki imajo v rokah sredstva informiranja, se morajo ravnati po partijski liniji, da to malo podrobneje razložim: nihče ne sme (ne bi smel) napisati informacije v kakšnem drugem interesu, ampak samo v interesu zveze komunistov.

Navedel je bistvene slabosti, ki se v sredstvih informiranja še vedno pogosto pojavljajo in mečejo slabo luč na naš sistem informiranja. To so slabo posredovane informacije, premalo iskanja resnice, tudi pogosto frazerstvo in celo neresnične ali vsaj ne preverjene informacije.

Tudi prenasičenost delavcev z informacijami ima lahko za posledico zmedenost, kajti ljudje ne bodo v kupu gradiva znali odkriti bistva, poslanstvo informacije pa je ravno v tem, da zadene bistvo problema, ki ga želi prikazati.

Mnogo svoje razlage je posvetil tudi tovarniškemu glasilom. Mogoče ne bo napačno, da se spomnimo, da imamo v Sloveniji okoli 400 tovarniških glasil z okoli 600.000 izvodi. Ta podatek sem navedel samo zaradi tega, da vidimo, kako velik pomen imajo ta glasila kot sredstvo informiranja za naše delavce. Vsi vemo, kakšen namen imajo takšna glasila ali naj bi ga vsaj imela, zato bi opozoril na besede tov. Zorčiča o slabostih, ki se pojavljajo ob izdajanju takšnih glasil.

Tovarniška glasila še vedno preveč prinašajo stvari, kot so: govori občinskih moč, celo republiških funkcionarjev, ne da bi se zavedali, da imamo za takšne stvari druga glasila. Druga slabost vsaj večine teh glasil je, da se spuščajo v preveč strokovne razprave, to pa zato, ker so ponavadi ljudje, ki pišejo v takšno glasilo, iz teh krogov.

Zavedati se moramo, da delavcu ostane presneto malo, kar ga bo zanimalo, motiviralo, da bo o tej stvari razmišljal, se aktivno vključil v razpravo, pa vendar prav s tem namenom izdajamo glasila.

Komuniciranje v samoupravni družbi je zopet bila tema, ki bi jo morali zelo dobro poznati, pa žal ni tako. S to ugotovitvijo je dr. France Vreg tudi začel svoje predavanje. Vse nam je prikazal iz svoje knjige, ki nosi isti naslov kakor tema predavanja. Preveč bi bilo, da navedem opišem vse, kar nam je o motivaciji govoril dr. Vreg, samo nekaj vprašanj.

Predvsem, kaj je komunikacija. To je prenašanje informacij, pa ne samo informacij, ampak tudi občutkov drugemu človeku. Vedno namreč obstoja komunikator-recipient, odpošiljatelj-sprejematelj. Pri nas bi to pomenilo, da delegatska baza odpošilja (komunicira) naprej na OK itd. Novinarji pa bi morali predvsem

stremeti za tem, da ljudi motivirajo. Brez informacij ni organizacije niti se ne more govoriti o nekem uspešnem delovanju te organizacije. Informacija je osnova za delovanje vseh družbenopolitičnih organizacij, tovarn in celo osnova za življenje človeka. Vedno mora obstajati informacija, da povezuje podsisteme in celotno javnost (delegatsko bazo).

Zadnji dan seminarja je bil namenjen izključno pripravam za uspešno delovanje COP v vseh OK. Naša OK v tej smeri občutno zaostaja in resnično bomo morali resneje in bolj zavzeto delati. Kritično je tudi to, da se delavska univerza Ravne ni odzvala dopisu, ki ga je na vse univerze poslal republiški COP. Nismo pa zamudili pravzaprav ničesar, če bomo zdaj temeljito pristopili k uresničevanju programa COP. Predvsem, kar se tiče izdajanja glasila OK ZSM Ravne, vem, da bodo ob tem nastopile določene težave, toda istočasno moramo s časom naprej, če nočemo, da nam delovanje mladine v naši občini zamre. Viri informiranja v druge časopise, predvsem v Mladino, so pri nas tako zanemarjeni, da to vzbuja že kar zaskrbljenost. Sam sem prepričan, da ljudje ali bolje mladina drugod zelo slabo ali pa sploh ne poznajo delovanja naše OK, predvsem ker o našem delovanju in delu ne pišemo. To naj bo spodbuda vsem vam, ki vam pisanje ne dela prevelikih težav, da se bolj resno poglobite v življenje mladine, o tem napišete in objavljate v vseh mladinskih časopisih, predvsem v novem listu ZSMS AŽ informacijah.

V kratkem bomo skušali organizirati seminar za mlade dopisnike in upam, da se bodo seminarja udeležili resnično oni, ki radi pišejo, pa zaradi pomanjkljivih informacij ne pošiljajo svojih prispevkov. Prav tako je nujno, da v sodelovanju delavske univerze najdemo pravo pot za financiranje COP, ker vem, da je prav finančno vprašanje pri nas ovira za izdajanje glasila in raznih brošur. Način delovanja teh centrov za obveščanje in propagando je potem stvar samih OK, seveda morajo imeti nekatere značilnosti, ki so skupne vsem COP. Prvič skupino za tehnično izvedbo, potem skupino, ki spremlja drug tisk, ki piše o mladini, aktiv mladih novinarjev, potem seveda tudi uredništva, in še bi lahko naštevali.

Naj za konec povem še to, da je vseh 43 udeležencev seminarja v Izoli iz vse Slovenije resnično dobilo mnogo koristnih napotkov za nadaljnje delo na področju informiranja in obveščanja. Ni pa zdaj samo stvar nas udeležencev, da to delo, te napotke oživimo. Brez vas ne bodo ti centri zaživeli nikjer, zato se moramo resnično vsi zavzeti za dosledno izvajanje tega programa in upam, da sem upravičenost tega programa znal dovolj jasno nakazati.

Rudi Mlinar

»Mladi fužinar« izhaja kot občasna priloga »Informativnega fužinarja«.

Ureja ga uredniški odbor: Rudi Mlinar, Nada Ortan, Robert Robnik in Zlatka Strgar, ki je odgovorna tudi za vsebino.

DNEVU INVALIDOV OB ROB

Tako kot vsako leto doslej, smo invalidi tudi letos na prvo pomladansko nedeljo praznovali svoj praznik — mednarodni dan invalidov. Ta letošnji je bil obeležen v smislu gesla: **NE IZOLACIJA — TEMVEČ VKLJUČEVANJE!**

Ta misel opominja na zelo pomembno vprašanje v zvezi z odnosi med invalidi in družbo. Res je, da imamo z ustavo jasno opredeljeno načelo, da zagotavlja družba slehernemu občanu enakopraven ekonomski in kulturni razvoj ter socialno varnost. Zavedamo se tudi, da to ustavno načelo ne more biti uresničeno takoj, in res je, da so se nekatere težave invalidov že pričele urejati, saj je bilo sprejetih že več normativnih aktov, ki bi naj take probleme reševali, žal pa nastaja še vse preveč subjektivnih tolmačenj pri njihovi uporabi in izvajanju.

Ti problemi so predvsem poudarjeni pri zaposlovanju invalidov na ustreznih delovnih mestih. Znano je, da je težka industrija, da se tako izrazim, med največjimi proizvajalci invalidov, in razumljivo je, da je v takih delovnih organizacijah tudi težje najti ustrezno premostitev za prizadetega sodelavca.

V občini Ravne je približno 2000 invalidnih oseb, od tega je bilo v letu 1974 zaposlenih 457 invalidov ali približno 23%. Mnenja sem, da bi se ta procent lahko dvignil, in to predvsem z ustrezno ekonomsko in humano ter perspektivno obravnavo problemov zaposlovanja invalidov. Delavec-invalid si namreč predvsem z delom zagotavlja enakopraven položaj v življenju družbe. In v tem smislu je naša ustava tudi obvezala družbeno skupnost, da ustvarja ustrezne pogoje za usposobitev in delo invalidnih ter za delo manj zmožnih oseb. Menim, da je možno v vsaki večji delovni organizaciji predvideti taka (morda mehanizirana) delovna mesta, na katerih bi se lahko zaposlovali invalidi, ki bi glede na svojo invalidnost lahko določeno delo opravljali povsem enakovredno in enako učinkovito, kot pa bi ga zdrav delavec.

Tako na delovnem mestu, podobno pa je tudi pri drugih, predvsem športno-rekreacijskih in kulturnih vključevanjih in-

(Nadaljevanje z 12. strani)

Samoupravni sporazum smo podpisali, a sredstva se do sedaj še ne odvajajo.

Neposredno bomo morali odločiti o sredstvih organizacije združenega dela v osnovni organizaciji ZSM, v TOZD bomo morali urediti svoje vrste in mladince, ki niso na najboljši poti, zainteresirati za vestno delo na delovnem mestu in v mladinski organizaciji. Delo ZSM OO in sindikata mora biti tesno povezano. Aktivni mladi delavci so oblika dela mladih v sindikatu. Osnovna organizacija ZSM in aktiv mladih delavcev je ena mladina, le da tisti mladinci, ki zaradi svoje specifičnosti ne morejo biti člani ZSM, svoje probleme rešujejo pri aktivu mladih delavcev.

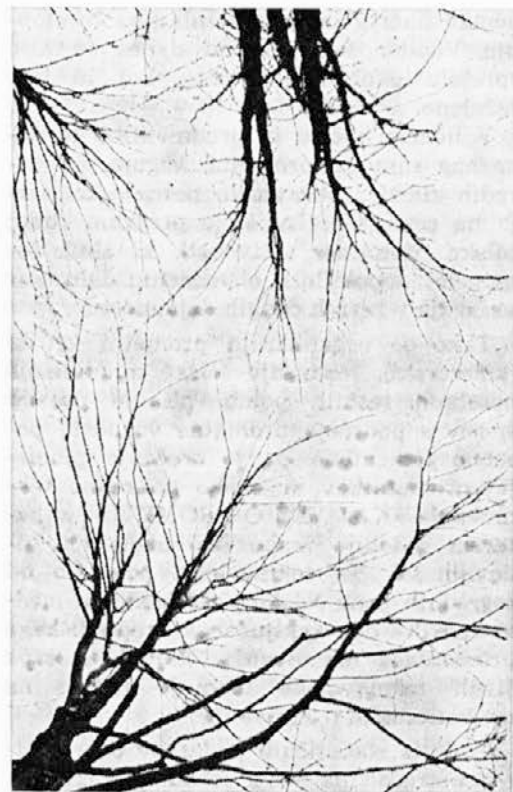
Toni Pisar

validov v družbo. V naši občini smo sicer v teh pogledih že naredili prve korake. Tako nam je KUD »Svoboda« že pomagala pri izvedbi akademije v počastitev dneva invalidov, TTKS pa nas je letos finančno podprla pri naši udeležbi na tekmovanju invalidov-športnikov severovzhodne Slovenije, ki je bilo na dan invalidov, 23. marca v Mariboru. Upam pa, da je to le uspešen začetek in da se bo to sodelovanje v bodoče še okrepilo.

Društvo invalidov je humanitarna organizacija, ki želi s svojim delom poskrbeti predvsem za psihično rehabilitacijo invalidnih oseb. Skromna finančna sredstva, s katerimi društvo razpolaga, pa nas predvsem silijo v to, da odborniki in drugi aktivni člani društva vlagamo vse preveč svojih moči in časa v razne zbiralne akcije. Rezultati le-teh pa so še vedno preskromni, da bi nam omogočili dovolj uspešno delo v smislu našega statuta. S pomočjo SIS socialnega varstva se bodo vsaj nekateri finančni problemi letos uredili in v tem smislu smo si že zastavili nekoliko obširnejši načrt dela.

Kot že rečeno, je namen našega in vseh drugih društev invalidov predvsem psihična krepitev naših članov. Vzgjajmo jim zavest, da so še vedno enakopravni člani naše družbe, vendar si želimo, da bi bili v svojih prizadevanjih še bolj podprti od vseh družbenopolitičnih organizacij v naši občini. Tako bi naj tudi program dela SZ v krajevnih skupnostih in občini vseboval skrb za izpolnitev gesla: »ne izolacija, temveč vključevanje«.

Mislím, da je cilj naših prizadevanj v tem, da bi iz miselnosti ljudi izbrisali

Višina, ki je povsod

ostanke dobrotelosti in da bi si priznali, da je vse, kar invalidi potrebujejo za življenje, njihova pravica. Te pravice pa morajo imeti vsi invalidi. Le tako bomo lahko prišli do tistih ravnanj, ki invalida dejansko vključujejo v življenje družbe, le tako bomo lahko uresničili geslo: »NE IZOLACIJA — TEMVEČ VKLJUČEVANJE«.

D. Žunko

Vzgoja otrok za večjo varnost v prometu

Republiški svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu si skupno z Zavodom za šolstvo SR Slovenije kot članom tega sveta že vrsto let prizadeva za izvajanje raznih oblik prometnega vzgajanja in izobraževanja mladine, da bi se zmanjšalo število prometnih nesreč otrok in mladine v cestnem prometu. Pri izvajanju programa republiškega sveta pa neposredno sodelujejo občinski organi za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Tako je občinska komisija za to vzgojo pri SO Ravne na Koroškem organizirala razna medšolska temkovanja, teoretični tečaj za učitelje in učiteljice osnovnih šol naše občine ipd. Nenehno pa sodeluje z vzgojno varstvenimi zavodi ter osnovnimi in srednjimi šolami, v katerih se preventiva prometa razvija in poučuje po različnih metodah.

Predšolski otroci

V vzgojno varstvenih zavodih posvečajo prometnemu vzgajanju predšolskih otrok posebno skrb v obliki iger, pripovedovanju dogodkov s ceste in pravljič na temo prometa. Vzgojiteljice praktično va-

dijo z otroki na peskovniku in tudi na cesti, kadar vodijo malčke na zelenice, igrišča ipd. Učijo jih o prometnih znakih, semaforih, kaj pomeni rdeča, kaj rumena in kaj zelena luč.

Pri delu z malčki vzgojiteljice najpogosteje uporabljajo program dela, ki so si ga pripravile same glede na stanje prometa v okolici zavoda, prav tako igrišče, ročna dela, ki si jih sami pripravljajo, peskovnike in drugo. Vzgojiteljicam je pri tem v pomoč tudi brošurica »Predšolski otrok v prometu«.

Dejstvo je, da je še vedno premalo predšolskih otrok varovanih v vzgojno varstvenih ustanovah. Zato bi morali starši drugih otrok bolj paziti in skrbeti zanje tudi na področju prometne vzgoje. Republiški in občinski sveti (v nekaterih občinah komisije) si prizadevajo in iščejo nove metode in oblike dela za večjo varnost mladine v cestnem prometu.

Mladina osnovnih šol

S šolskim letom 1966/67 je bila uvedena obvezna prometna vzgoja v osnovnih šolah ter tako dobila svoj prostor tudi v

učnem načrtu in predmetniku za to stopnjo. Vendar vse šole do danes še niso sprejele te obveznosti tako, kot bi bilo zaželeno.

V učnem načrtu in predmetniku je nakazana snov za prometno vzgojo po razredih zlasti z obravnavo pešca in kolesarja na cesti. Obsežnejši je program zunaj šolske prometne aktivnosti, ki služi šolam kot dopolnilo k obveznemu delu, kar se izvaja v raznih drugih dejavnostih.

Tako se organizirajo prometni krožki (kolesarski), testiranje šolske mladine na posebnih testnih polah, pisanje prostih spisov s področja prometne varnosti, posebno pomembno pa je srečanje pionirjev-prometnikov in šolsko prometno tekmovanje »KAJ VEŠ O PROMETU«, v katerem sodeluje vsako leto okoli 700 osnovnih šol. Ta tekmovanja potekajo od razrednih prek šolskih, občinskih in medobčinskih do zaključnega republiškega prometnega tekmovanja. Najboljša ekipa štirih tekmovalcev tekmuje potem na mednarodnem tekmovanju.

Toda iz statističnih podatkov o prometnih nesrečah na naših cestah je razvidno, da si še vse premalo prizadevamo za izboljšanje varnosti v cestnem prometu, kar je ustavna in zakonska dolžnost vseh občanov.

Mladina srednjih šol

Vzporedno z uvajanjem prometne vzgoje v osnovnih šolah, so se sveti oz. komi-

sije za preventivo in vzgojo v cestnem prometu prizadevno ukvarjali z različnimi oblikami in možnostjo uvajanja prometne vzgoje za srednje šole. Dejstvo je, da je treba zagotoviti nadaljevanje prometnega vzgajanja in izobraževanja tudi na srednjih šolah. Toda sodelovanje s temi šolami zaenkrat še ni zadovoljivo. Zato bi bilo treba tudi v srednjih šolah uvesti prometno vzgojo kot obvezno — izvajano v okviru predmetov npr. pri tehničnem pouku, moralni vzgoji, mladinskih urah itd. O tem pa veliko razpravlja republiški svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu z zavodom za šolstvo SR Slovenije. Za doseg večje varnosti v prometu ni dovolj samo vzgoja in izobraževanje mladine v šolah, temveč jo moramo preventivno reševati vsi udeleženci v prometu, saj le takrat bo varnost v prometu dosegla svoj namen.

Zavedati se moramo, da je družbena zaščita postala ustavna kategorija, kar pomeni, da je naloga in dolžnost vsakega občana, da tudi sam pouči otroka o osnovah prometnih predpisov kot vsakodnevne udeležence v prometu. Saj je vzgoja in izobraževanje, ki jo imajo otroci v šolah, za današnji razvoj v prometu le premajhna. Če pa bomo otroka nenehno opozarjali in ga poučili, kako se mora ravnavati na cesti, bomo s tem dosegli njegovo večjo varnost, kakor tudi zmanjšali prometne nesreče na cestah, kar je tudi naš namen.

Rudi Blatnik

zvezo s prejšnjimi, ki za primerjavo tudi tukaj visijo. No, njene so, zares čisto njene — kot celota in po sestavinah, tehnično in oblikovno izvirno delo slikarke, ki je šla takšen svet na pot za lepoto, da je danes tu na tablah in v vosku, meso žene na žilah lesa, vmes voskova čarovnija...!

Vinko Ošlak

S KNJIŽNE POLICE

Ferdo Godina, Sezidala si bova hišico, črtice, MK, Lj., 252 str. 69 din.

V zbirki črtic za mladino je avtor opisal svoje spomine na otroštvo in svoje nekdanje prijatelje. Že prva zbirka zgodbic z naslovom »Kos rženega kruha«, ki jo je izdal pred dvema letoma, je bila med bralci lepo sprejeta. Za to zbirko pa velja enako, da iz teh preprostih črtic diha toplota, posebno neposredna človečnost, kar je tudi glavni vzrok, da je pisatelj pri bralcih priljubljen in je vsako njegovo delo toplo sprejeto.

Svetlana Makarovič, Pekarna Mišmaš, pravljica, MK, Lj., 18 str. 29,50 din.

Ustvarjalno delo mladinske pisateljice in pesnice Svetlane Makarovič dobiva zadnja leta vedno bolj nove in kvalitetne izpovedne in oblikovalne razsežnosti. Ta prikupna pravljica pripoveduje o skrivnostnem, molčečem peku Mišmašu, drobnem možakarju z brki. V svoji pekarni je pekel najboljši kruh, tako hrustljive rogličke in tako dišeče piškote, da so prihajali k njemu celo kupci iz sosednjih vasi. Kako pripoved teče dalje, boste izvedeli, če si priskrbite pravljico in potešite svojo radovednost.

Janez Gradišnik, Slovenščina za vsakogar, članki in študije, CZ, Lj., 318 str. 80 din.

Gradišnikovo pisanje o jeziku je slovenskemu bralcu že dolgo znano. V tej knjigi zbrano gradivo, naslonjeno večidel na avtorjevo pisanje o jeziku, skuša bralcu podati vodila ali vsaj smernice za vsa tista jezikovna področja, kjer je današnja raba negotova, omahljiva ali zasejana z napakami. Pri presojanju jezikovnih novosti mu je skrb za povezavo s slovenskim jezikovnim izročilom poglobljeno merilo, ker meni, da se ta vez ne sme pretrgati.

Knjiga bo brez dvoma koristna vodnica vsakomur, kdor se želi dobro jezikovno izražati in pisati lepo slovenščino.

PREVODI

David Ewen, Enciklopedija glasbenih umetnin II. DSZ, Lj., 392 str. 170 din.

V delu je zajet ves svet glasbe, njeni ustvarjalci, njihova dela v vseh oblikah, od samospeva do simfonije, epohalne uprizoritve, izvajalci, kritiki, libretisti in zgodovinarji. V knjigi je tudi povzetek glasbene zgodovine in obsežen register skladateljev in skladb. Skratka, Ewanova enciklopedija je tehtno in smotrno zasnovana ter zaradi svojih uporabnostnih namenov zasluži v najboljšem pomenu besede oznako: priročnik.

Aleksa Čelebonovič, Stara Grčija, estetske obravnave, DSZ, Lj., 108 str. 95 din.

KULTURNI PETKI

OB RAZSTAVI SLIKARSKIH DEL LIZE PODPEČAN KUJARJEVE

Potnica je in prizadeta opazovalka, Liza Podpečan Kuharjeva. Začetek v Ljubnem ob Savinji, šolanje na učiteljskišči v Ljubljani, še trše šolanje ob učencih v Rečici pri Savinji, nato novinarsko delo v Velenju in Celju, danes svoboda v sladki sužnosti umetništva, doma med deskami in barvo, voskom in okviru. Vmes pot od Tunisa do Katmanduja, bogve kod v širni svet.

Od kod vre mladost — in kam usiha starost, je začela iskati na svojih prvih platnih, ko so ista temna olja zastirala uboštvo gladkih in zgubanih lic, isto usodo čez celo paleto desetletij... Socialna angažiranost, ki jo je jugoslovansko slikarstvo najgloblje in največ izrazilo v predvojni skupini Zemlja, katere pobudnik je bil pokojni Krsto Hegedušič, je spolzela tudi s čopiča mlade slikarske začetnice, ki je še bolj literarno gledala, kadar je slikala, ko še ni zaupala v moč čistega likovnega izraza, ki izžareva angažiranost tudi iz simboličnih ali pa celo abstraktnih oblik, če le dobi dovolj moči izpod prstov, v trenju med slikarsko voljo in mrtvim platnom. A literarnost motivov in barv, ki plakatno in reklamniško govore o svetu, se uje v zaprtost — in po razstavah v Zagorju, Velenju, Ljubnem, Trebnjem in v Slovenj Gradcu, se oko odpre govoric upodabljanja, rjavo vijoličast zastor se spusti s palete, ilustracija socrealističnih jekov se umakne iskanju v svojevrstno oblikovanje. Prihaja stilizacija, začudenje ob likovnih analogijah,

A stilizacija hoče čistih oblik, odkritih, samostojnih barv, neke vrste slikarsko askezo. Olje je prerazkošno taki smeri: prerado se razlije v kombinacije in impresivnost, prerado se muči, se dodaja, prekriva in preklicuje, preveč je vegetativno, rasto in v zabrisanost podzavesti. Za stilno čistost so potrebni trije, štirje elementi, čisto iz narave, s celega, brez predelav in prekuhanja, brez ubitih jajc in vonjavih emulzij. Med Atlantikom in Indijo je Egipt, polpota njenega potovanja, dežela enkavstičnih slik izpred dveh tisočletij. Nihče natančno ne ve, kako so zmešali zdrobljene barve in jih spojili z voskom. In ta barvasti, na vročini zmeščani vosek so s ploščico nanašali na lesene, slonokoščene ali marmorne površine. Barve držijo po dveh tisočletjih kakor od včera, tudi najbolj občutljive, kot je na primer rumena v uhanih neke egipčanske princeze. Rimljani in Grki so prevzeli to čudovito tehniko, Bizantinci so jo še nekaj nadaljevali — in naš čas jo zopet odkriva v njeni nepremagljivi svežini.

Ženska figura je osrednja tema najnovejšega slikarkinega obdobja. V simboliki drže, v zgovornosti krivoljnih črt, v prožnem tkivu barv. Razmerje med obliko in maso zarodka ter matere, otroka ter matere, globoko preiščljena analogija organskih poz, ki jo vsakdanje oko komajda zasluši. Ob teh slikah se da dihati: diha lik, diha barvni namaz, zadiha oko, ko gleda... Ko sem prvič stopil v slikarkin atelje, sem jo naravnost vprašal, kje je dobila te čudovite slike, nisem jih mogel spraviti v

Telesna kultura je zborovala

15. aprila 1975 je bil v Mežici občni zbor občinske zveze za telesno kulturo, kjer so osnovne telesnokulturne organizacije v naši občini po svojih delegatih podpisale samoupravni sporazum o reorganizaciji občinske zveze za telesno kulturo v **Zvezo telesnokulturnih organizacij občine Ravne na Koroškem**, sprejele statut in izvolile vodstvo Zveze.

Skupščino in predsedstvo zveze bodo v naslednji štiriletni mandatni dobi vodili: predsednik Jože Žunec z Raven, podpredsednik Albert Vodovnik iz Črne, sekretar Stane Rihter z Raven in člani Dominik Kotnik s Prevalj, ki bo ob enem predsednik odbora za telesno vzgojo in šolski šport, Otmar Leš z Raven, ki bo ob enem predsednik odbora za šport, Anton Vehovar s Prevalj, ki bo ob enem predsednik odbora za športno rekreacijo, Nuša Roškar iz Mežice, Jože Ulcej iz Mežice in Andrej Hancman iz Žerjava. V samoupravno kontrolo so bili izvoljeni Stefan Lednik iz Mežice kot predsednik in Milan Pečovnik iz Črne, Filip Konič s Prevalj, Franc Podmelinšek in Janko Kotnik z Raven kot člana.

Vsem novim funkcionarjem k izvolitvi iskreno čestitamo in želimo, da bi občinska organizacija telesne kulture tudi v bodoče tako uspešno delala kot do sedaj.

Dosedanji predsednik ObZTK Ravne na Koroškem Jože Šater je pripravil naslednje:

Namen knjige je, da poudari v umetnosti stare Grčije tisto, kar je najbližje senziбилnosti današnjega človeka. Čelebonović razpravlja o stari umetnosti, kakor da gre za moderno, pri tem pa posreduje bralcu obvestila, ki mu pomagajo živeti se v grški način mišljenja in ustvarjanja ter mu osvetlijo pomen posameznih del.

Vasilij Jemeljanenko, V surovem zraku vojne, avtobiografija, PK ,Lj., 472 str. 140 din.

Avtobiografska pripoved je življenjska zgodba pogumnega moža, ki je zapustil moskovski glasbeni konservatorij in se, ko je bila domovina v nevarnosti, kot prostovoljec vključil med sovjetske pilote. Največja odlika avtorjevega pisanja pa je vsekakor njegova odkritosrčnost in objektivnost, kar štejemo med lastnosti velikega človeka, vzvišenega nad predsodki, nestrpnostjo in slepim sovraštvom.

Stefan Zweig, Marija Stuart, biografija, ZO. Mb., 404 str. 80 din.

Osebnost in življenjska usoda škotske kraljice Marije Stuart že od nekdaj privlači leposlovne ustvarjalce, saj s svojo romantično razgibanostjo in intrigami, strastjo in krivdo kar kliče po umetniški upodobitvi.

V tej dramatični življenjski zgodbi pa je skrit hkrati košček velike evropske zgodovine, poskus protireformacije v Angliji in restavracije katoliške vladavine v vsej zahodni Evropi. Pričujoča romansirana biografija je poleg Schillerjeve drame eno najbolj znanih del o tem obdobju.

POROČILO ZA OBDOBJE

OD 1. 1. 1971 DO 15. 4. 1975

Poročila o dejavnosti občinske zveze za telesno kulturo Ravne na Koroškem smo dajali sproti vsako leto v glasilu »Koroški šport« od 5. do 8. številke, dosežke in probleme smo objavljali tudi v dnevnem časopisju, predvsem pa v Informativnem in Koroškem fužinarju. Delali smo javno in smatrali za eno od prvih dolžnosti, da naše delo v govorjeni in pisni obliki predstavimo najširšemu krogu občanov in prepričani smo, da smo vsaj v zadnjih letih v tem uspeli. Zelo podrobno so naša poročila objavljena v našem glasilu Koroški šport, vendar kljub temu smatram, da bi bilo potrebno nekaj najbolj pomembnih trenutkov v tem obdobju le izpostaviti in na njih tudi danes opozoriti.

Prva in najbolj pomembna ugotovitev je, da je obdobje, za katerega danes poglagamo obračun dela, bilo izredno bogato in pomembno za telesno kulturo v Sloveniji in seveda tudi pri nas. Dobili smo novo zvezno in republiško ustavo, dobili smo prvi zakon o telesni kulturi, ustanovili smo samoupravno interesno telesnokulturno skupnost in odločili smo se za družbeno dogovarjanje in samoupravno sporazumevanje o naših programih in o financiranju teh programov. SZDL je na široko zastavila ves svoj vpliv in postavila temelje samoupravni organiziranosti telesne kulture kot družbeno pomembne dejavnosti, o problemih in razvoju telesne kulture so spregovorili tudi najvišji organi ZK na zvezni in republiški ravni, dobili smo zakon o društvih, in to vse pomeni, da je telesna kultura krepko zakoracila iz anonimnosti in postala resnično družbeno pomembna in priznana dejavnost najširših ljudskih množic. Končno so

se v dejanjih uresničile želje in tudi obljube iz preteklosti in ni še dolgo tega, kar smo s samoupravnim organiziranjem telesne kulture dobili bitko tudi za njeno redno financiranje.

Vsi ti pozitivni premiki, katere moramo danes poudariti in vsem akterjem izreči vse priznanje, seveda niso šli mimo nas. Tudi mi smo se v vsa ta dogajanja aktivno vključili. Že 21. junija 1973, na dan, ko je bil sprejet zakon o telesni kulturi, smo po predhodnih pripravah med prvimi v SRS ustanovili začasno telesnokulturno skupnost, 26. 12. 1974 pa redno samoupravno interesno telesnokulturno skupnost. Ustanovili smo občinski aktiv članov ZK, ki delajo v telesni kulturi, pripravljamo se na ustanovitev takih aktivov tudi po krajih in zelo aktivno smo se vključili v družbeno dogovarjanje in samoupravno sporazumevanje ter delovnim ljudem že leta 1974 predložili naš program dela in po široki razpravi ter sodelovanju vseh pozitivnih sil lansko leto tudi v naši občini dosegli redno financiranje telesnokulturnih dejavnosti na podlagi samoupravnega sporazumevanja. Poudariti pa moramo, da je skupščina občine že prej uvidela potrebo po urejenem financiranju telesne kulture pri nas in prav na dan, ko je bila sprejeta ustava SFRJ, sprejela svoj prvi odlok v svoji zgodovini o financiranju telesne kulture. Tudi ta korak je pomagal k poznejši realizaciji samoupravnega sporazumevanja o financiranju telesne kulture.

Poudariti moram še to, da je izrednega pomena, da so delovni ljudje v naši občini pri soočanju z nalogami in potrebami sredstvi za izvršitev teh nalog v letu 1974 doumeli pomen telesnokulturne dejavnosti za celovit razvoj človeka in njegove osebnosti ter družbe kot celote in spoznali potrebo po samoupravni opredelitvi položaja telesne kulture. To je brez

dvoma kvaliteta, na katero smo lahko zelo ponosni.

Za nas je zelo važen in zato si moramo zapomniti tudi datum 6. april 1975, ko smo v ravenski občini dobili še eno pomembno bitko, glasovali smo za samoprivek, s katerim bomo — seveda z dodatnimi sredstvi iz temeljnih organizacij združenega dela — začeli graditi tudi nujno potrebne telesnokulturne objekte. Prav zato smo lahko tudi mi v telesni kulturi kot sobojevniki te zmage ne samo veseli, ampak nanjo tudi ponosni.

MNOŽIČNOST

Tudi v preteklem obdobju je občinska zveza za telesno kulturo, v zadnjem letu pa tudi s pomočjo telesnokulturne skupnosti in njenih odborov delala še naprej aktivno pri organiziranju in izvajanju občinskih množičnih prireditev in tekmovanj in pri tem dosegla sorazmerno dobre rezultate. Res je, da so pri tem največ naredili strokovni odbori za posamezne panoge, ki so že imeli izkušnje pri organizaciji občinskih in medobčinskih tekmovanj ter akcij, vendar pa je v tem obdobju prišlo tudi do novosti, do uvedbe tekmovanj za športno značko TRIM in splošno značko TRIM, ki smo jih tudi mi, kot ena izmed prvih občin hitro osvojili in jih je odbor za rekreacijo zelo uspešno izvajal. Zlasti zadnje leto smo v naši občini pri množičnih akcijah imeli nekaj pomembnih uspehov, od katerih navajam nekatere:

Čez 500 otrok in 100 odraslih smo naučili plavati, akcije »plavaj za zdravje« se je udeležilo čez 660 občanov, »s kolesom po Mežiški dolini« čez 870 kolesarjev, nad 1800 članov ŠSD je bilo na shodu na Naravskih ledinah, čez 850 naših občanov, zlasti mladine, se je udeležilo manifestativnega pohoda prijateljstva in spominov v Ljubljani, vsa ŠSD in vrtci so izvedli v vseh krajih naše občine uspešno telovadno akademijo, letos pa smo imeli že 1. koroški maraton.

Vsa ta tekmovanja in akcije v zadnjem obdobju v občinskem in delno področnem obsegu so pripomogle k temu, da so se, seveda s pomočjo in z iniciativo požrtvovalnih telesnokulturnih delavcev v posameznih krajih, ustanovljala nova društva in da se je širila množičnost v že obstoječih društvih. O tem najbolje govorijo številke.

V letu 1971 smo imeli v naši občini 31 organizacij, ki so imele na spisku 7116 aktivnih članov, leta 1974 pa že 36 organizacij z 8851 aktivnimi člani. Seveda te številke ne prikazujejo točno število aktivnih v telesni kulturi, ker so nekateri člani vpisani v več društev, vendar smo po nekem verjetnostnem izračunu ugotovili, da smo v letu 1971 imeli 4744 aktivnih, leta 1974 pa že 5800 aktivnih članov. To pomeni, da smo v 4 letih napredovali za 1000 aktivnih v telesni kulturi, kar je vsekakor omembe vreden rezultat. Povedati je tudi potrebno, da smo pri naši zvezi s strokovnimi odbori in odbori pri SITKS po njenem nastanku organizirali in izvedli v letu 1971 89 tekmovanj in akcij s 4746 udeleženci, leta 1972 89 tekmovanj s 4262 udeleženci, leta 1973 86 tekmovanj s 4210 udeleženci in leta 1974

66 tekmovanj in akcij s 7522 udeleženci. Tudi iz teh številok lahko razberemo, da smo vsa leta bili aktivni, vendar v letu 1974 zaradi samoupravnega organiziranja telesne kulture in njenega rednega financiranja naredili le občuten korak naprej. Vse to pomeni, da smo v množična tekmovanja in akcije vlagali dovolj truda in dela, da pa se seveda rezultati dajo še izboljšati.

Tu moram pripomniti, da smo omenili le občinske akcije, ne pa akcije posameznih društev in klubov, ki so prav tako, eni več, drugi manj, bili uspešni pri organizaciji internih množičnih tekmovanj in prireditev, saj so poleg rednih in obveznih tekmovanj organizirali tudi zelo množične prireditve, kot shod vseh slovenskih planincev v Mežici, javni nastop v Prevaljah in zelo kvalitetne prireditve, kot je bil plavalni četverboj Ravne 75.

Vsem tistim, ki niso preveč navdušeni nad množičnimi akcijami, v vednost, da te akcije tudi niso same sebi namen, ampak da želimo z njimi animirati delovne ljudi in občane za redno vadbo v aktivnostih, ki v našem telesnokulturnem prostoru morejo prispevati pomemben delež k izboljšanju telesnih zmogljivosti prebivalstva.

OBJEKTI

Telesnokulturni objekti so nujno potrebni za redno delo in razvoj telesne kulture. Mi smo na ta problem nenehno opozarjali, vendar zaradi pomanjkanja finančnih sredstev v preteklosti temu problemu nismo bili kos. Kljub temu smo v preteklem obdobju s pomočjo delovnih organizacij, JLA in požrtvovalnih rekreatorjev iz vseh krajev naše občine zgradili 6 TRIM stez — telovadnic v naravi. To smatram za velik uspeh, saj so TRIM steze na razpolago vsem in ob vsakem času in če računamo, da imamo praktično na nekaj več kot 4000 prebivalcev eno TRIM stezo, smo prav gotovo na tem področju storili veliko. Pomagali smo tudi pri ureditvi šolskih odprtih igrišč pri OŠ Črna in OŠ Mežica.

V tem času so bila aktivna tudi nekatera samostojna društva, ki so skupaj z delovnimi kolektivi tudi na tem področju veliko naredila. Koča na Grohatu, razširjanje koč na Naravskih ledinah, vlečnica v Črni in na Oševnu ter na Lešah, sedežnica in atletske naprave ter igrišča za tenis na Prevaljah so samo dokaz več, da aktivnost v tej smeri nikoli ni prenehala in da so zastavljene še druge akcije za omilitev zelo resnega problema pomanjkanja telesnokulturnih objektov v naši občini. Omeniti gre tudi manjši zimski bazen v Črni, ki bo prav gotovo lahko služil tudi za učenje plavanja in rekreativno plavanje vseh krajanov.

Kljub vsemu pa v naši občini še vedno primanjkuje nad 4000 m² koristnih pokritih in nad 20.000 m² koristnih nepokritih površin za telesno kulturo in moramo zato dati največje priznanje ravenskim železarjem, ki so v tem času začeli graditi telovadnico pri OŠ Ravne.

KADRI

Za pritegnitev čim več občanov, zlasti mladine v telesnovzgojne organizacije,

predvsem za vzgojo vseh športnikov so izredno pomembni kadri. Teh nam vedno in povsod primanjkuje. Občinska zveza se je tega problema zavedala vseskozi in je zato pošiljala na republiške tečaje za vaditelje in trenerje vedno vse kandidate, ki so jih prijave bodisi ŠSD ali druge telesnokulturne organizacije. Da pa bi tudi sami nekaj storili pri vzgoji kadrov, smo organizirali krajše 30-urne tečaje za občinske vodnike in izšolali 96 učencev in dijakov za vodnike v odbojki, rokometu, atletiki, namiznem tenisu, smučanju in košarki. Poleg tega smo financirali šolanje 83 trenerjev pripravnikov (mladincev ŠSD v panogah rokomet, atletika, košarka, odbojka, gimnastika, namizni tenis in plavanje, 11 mladinskih sodnikov za košarko, rokomet in nogomet, 34 vaditeljev smučanja (regija), 32 trenerjev za nogomet, odbojko, košarko, planinstvo, smučanje in telovadbo ter 57 mladinskih sodnikov. Tu moramo pripomniti, da vsi kandidati še niso opravili vseh izpitov. Če smo že pri kadrih, morda še ta podatek. V začetku leta 1973 smo naredili analizo kadrov (niso upoštevani sodniki) in ugotovili, da imamo v naši občini 169 izšolanih strokovnjakov od prednjakov do višjih trenerjev, niso upoštevani mladinski vadniki, od katerih pa jih je takrat delalo le 90. To pomeni, da je pri teh kadrih le velik osip in zaradi tega bo treba verjetno tu kompleksno reševati stvar, od izbire do pravičnega nagrajevanja kadrov. Seveda gre tu povsod za amaterske kadre, saj v naši občini delata samo dva profesionalna strokovnjaka, kljub zelo razvitemu vrhunskemu športu.

V obdobju, za katerega dajem poročilo, smo dobili tudi prvih 13 izšolanih rekreatorjev-amaterjev, ki so zaposleni v nekaterih podjetjih naše občine. Toda to so šele začetki in prav pri vprašanju rekreacije delovnih ljudi bomo morali pri kadrovski politiki skupaj s sindikalnimi in delovnimi organizacijami storiti več. Mi smo se sicer odločili in lansko leto tudi izvedli krajši seminar, ki se ga je udeležilo okrog 30 amaterskih rekreatorjev iz vse naše doline, vendar pa smo pripravili, da bo rekreacija v delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih šele takrat boljše živela kot danes, ko bomo uresničili v srednjeročnem načrtu občine postavljeno nalogo: na vsakih 1000 sodelavcev profesionalni rekreator. Žal moramo tudi ob tej priliki ugotoviti, da ima železarna Ravne edinega profesionalnega sekretarja v naši dolini in da se na višji šoli za telesno kulturo — smer rekreacija šola izredno samo en kandidat in tudi ta je iz železarne Ravne.

KVALITETA

Naravno je, da množičnost daje kvaliteto in da je kvaliteta najboljša propaganda za množičnost. Predvsem po zaslugi društev in klubov v naši dolini smo lahko tudi na tem področju z doseženimi rezultati zadovoljni. O njihovih uspehih govorijo najbolj zgovorno naslednji primerjalni podatki:

V 25. letih, tj. od leta 1945 pa do vključno leta 1970, so športniki iz naše občine osvojili 88 državnih in 135 republiških naslovov, samo v zadnjih 4 letih pa 52

državnih in 191 republiških naslovov, pa še 3 balkanska prvenstva. Priznati moramo, da so to izredni uspehi, ki grede seveda v zadnjem času v glavnem na račun velikega vzpona plavanja, sledijo pa smučanje, odbojka, atletika in namizni tenis.

Ponosni smo lahko tudi na največja uspeha, in sicer na uspeh Irene Jež, ki je na zadnjem svetovnem prvenstvu leta 1974 v St. Moritzu dosegla 10. mesto v alpski kombinaciji in na uspeh Danila Pudgarja, ki je na olimpijskih igrah leta 1972 v Sapporu na 90-metrski skakalnici zasedel kot najboljši Jugoslovan 8. mesto. Zanimivo je, da sta prav ta dva Slovenca med približno 25.000 občani naše občine dosegla vsak po svoje do sedaj najboljšo uvrstitve jugoslovanskih smučarjev na svetovnih prvenstvih oz. olimpijskih igrah. Tega vsekakor ne smemo nikoli pozabiti.

Tudi leto 1973 nam mora ostati v lepem spominu. Naš častni predsednik Gregor Klančnik je nastopil na slovitem 85,5 km dolgem VASA teku na Švedskem. Njegov nastop je imel velik odmev na Slovenskem in mogoče so se ravno takrat rodili zametki slovenskih smučarskih maratonov.

SODELOVANJE

ObZTK Ravne na Koroškem se je pri svojem delu široko odprla tudi navzven. Predvsem je iskala in tudi našla stike s sosednimi občinami Dravograd, Slovenj Gradec in Radlje, znane pa so tudi njene pobude za sodelovanje s Pomurjem, Celjem in Jesenicami. Tako je na iniciativo ObTZ K Ravne na Koroškem prišlo leta 1971 do ustanovitve medobčinskega odbora telesne kulture koroških občin, ki se je leta 1974 ustanovil tudi pri SITKS. Na Ravnah je bil organiziran tudi posvet štirih predsednikov občinskih zvez junija 1971, ki so se ga poleg našega častnega predsednika udeležili predsedniki ObZTK Murska Sobota, Celje, Jesenice in Ravne.

ObZTK je bila tudi iniciator za navezavo stikov s koroškimi Slovenci in opravila prve razgovore z ravnateljstvom slovenske gimnazije v Celovcu in ravenske gimnazije, na podlagi katerih je prišlo do tradicionalnih športnih srečanj že v letu 1971. Prav tako se je ObZTK Ravne preko Murske Sobote povezala z železno županijo Szombathely in tudi z njimi je prišlo in še prihaja do srečanj v odbojki in namiznem tenisu.

FINANCIRANJE

Financiranje telesne kulture v naši občini je bilo prej urejeno z vplačili delovnih organizacij v sklade za kulturo in telesno kulturo pri krajevnih skupnostih, leta 1973 pa v sklad za kulturo in telesno kulturo pri skupščini občine, najprej s 100 N din na zaposlenega na leto, kasneje pa v znesku, izračunanem z 0,8 % od neto OD na leto. Ta znesek se je potem seveda delil na kulturo in telesno kulturo.

Znano je, da so bila vplačila, če so sploh bila, zelo različna in da se iz objektivnih in tudi drugih razlogov v skladih nikoli ni zbralo dovolj denarja ter so zaradi tega društva več ali manj bila prepuščena v glavnem svoji iznajdljivosti. Tudi ObZTK, ki je bila sicer financirana iz občinskega proračuna, je iskala dodat-

ne vire in ustanovila sklad za vrhunski šport, da bi tako pomagala odbojki, smučanju, kegljanju, plavanju in namiznem tenisu, zbirala pa je tudi sredstva za atletiko in delo šolskih športnih društev. Pri tem je bila še kar uspešna.

Seveda je tako neurejeno in od različnih vplivov pogojeno financiranje v nekaterih društvi hromilo delo in se ni moglo razvijati v skladu s potrebami in željami članov teh društev in ostalih krajanov.

V letu 1974 se je končno uredilo financiranje telesne kulture na podlagi samoupravnih sporazumov. Družbeno dogovarjanje in samoupravno sporazumevanje je s podpisom samoupravnega sporazuma o programih SITKS za leto 1974 in o združevanju sredstev za njihovo uresničevanje dalo s stopnjo 0,8 % od bruto OD telesni kulturi v naši občini relativno ugodno materialno osnovo in tako prvič omogočilo celovit pristop k razreševanju problematike pri financiranju osnovne dejavnosti vseh telesnokulturnih organizacij v naši občini. Povsem razumljivo je, da uspehi zaradi rednega financiranja ne bodo vidni že čez noč, ampak je to stvar daljšega obdobja, ker je tudi na tem področju, kakor tudi na drugih, mogoče doseči pomembnejše in trajnejše rezultate le v daljšem časovnem obdobju.

Zanimiva je primerjava, da smo leta 1972 dobili iz rednih virov 14,30 din na prebivalca za telesno kulturo, za leto 1975 pa je predvideno po planu 138,29 din na prebivalca za telesno kulturo. Ta primerjava je seveda zelo razveseljiva, vendar čisto realna ni! Leta 1972 je bilo še veliko stranskih virov, ki jih danes ni več in katerih bo vsako leto manj. Če upoštevamo, da je bila za leto 1974 sprejeta stopnja 0,8 % od bruto OD, za leto 1975 pa samo 0,6 %, to pomeni vsekakor nazadovanje in bomo morali zastaviti vse možne napore, da bomo naslednje leto zopet dosegli stopnjo 0,8 %, ki je za našo razvitost telesne kulture realna osnova za financi-

ranje redne dejavnosti. Letos smo se ravnali po resoluciji in se zaradi prispevka k stabilizaciji gospodarstva zavestno odpovedali realnim sredstvom in bomo morali zato v sleherni organizaciji telesne kulture zmanjšati zastavljene programe. To pa ne sme pomeniti, da bo tako stanje postalo stalna praksa, saj smo v letu 1974 po 29. letih končno prišli na redno financiranje naše dejavnosti kot dejavnosti posebnega družbenega interesa in sedaj ne smemo dovoliti, da bi telesno kulturo spet potisnili na stranski tir. Zaradi primerjave z drugimi še nekaj rezultatov. Največ sredstev na prebivalca bodo imeli v letošnjem letu na Jesenicah 187,82 din, sledijo Ljubljanci s 185,05 din in Trboveljčani s 163,57 din, medtem ko je slovenski povpreček planiran na 95,76 din.

Zelo pomembno je, da v telesni kulturi obdržimo tudi druge vire, ker je zmotno mišljenje, da redni vir iz bruto OD zadostuje za njeno dejavnost. Omeniti moram podatek, da bomo po predvidevanjih letos razdelili vsem telesnokulturnim organizacijam v naši dolini za njihovo redno dejavnost okrog 2 milij. N din, samo športno društvo Fužinar pa bo porabilo za svojo dejavnost v istem obsegu kot lansko leto 1,6—1,7 milij. N din. Že iz te primerjave je razvidno, da se moramo povsod truditi še za dodatne vire in tudi jasno zastopati naša stališča, da ni sedaj telesnokulturna skupnost sama odgovorna za razvoj in financiranje telesne kulture. Tu gre namreč tudi za financiranje specializiranih enot in društev, kot so taborniki, strelci, alpinisti, gorska reševalna, itd., ki imajo veliko skupnega s splošnim ljudskim odporom, tu so tudi šolska športna društva, ki imajo veliko skupnega z vzgojo in izobraževanjem in tu je še zdravstveno varstvo športnikov, itd.

Tu gre brez dvoma za mejna področja, ki jih bomo morali skupaj reševati s SO, KS, SLO in drugimi skupnostmi. Priznati je treba, da smo pri tem zlasti z izobra-

Park čaka zelenje in mladost

Foto: F. Kamnik

ževanjem dosegli že lani zelo dobre rezultate. Sploh moramo pohvaliti sodelovanje samoupravne telesnokulturne skupnosti in prej občinske zveze z izobraževalno skupnostjo in šolami ter vrta in pri tem poudariti pozitivne premike v korist telesne kulture na šolah (več telesnovzgojnih učiteljev, vse OŠ in ŠC imajo kompletno opremo vsaj za en razred za alpsko smučanje, OŠ so začele s plavanjem) in v teh dveh smereh bo potekala tudi šola v naravi. Začeli bodo kupovati tudi tekaške smuči — v Kotljah jih po zaslugi tov. Klančnika že imajo 10 parov. Razumljivo je tudi, da bomo še vedno v veliki meri odvisni od naših delovnih kolektivov, saj brez njih ne bo možno graditi telesnokulturnih objektov.

FUNKCIONARJI IN DRUŠTVA

V svojem kratkem poročilu nisem imel namena kronološko in podrobno obravnavati dejavnosti vseh strokovnih odborov in organov občinske zveze za telesno kulturo ter v zadnjem letu tudi izredno pomoč organov telesnokulturnih skupnosti in nje same. Hotel sem le z nekaj številkami osvetliti našo dejavnost in njene uspehe.

Bil pa bi seveda krivičen, če ne bi omenil požrtvovalnega dela vseh telesnokulturnih delavcev v društvih in klubih ter v strokovnih odborih in drugih občinskih telesnokulturnih organih, ki so vseskozi verovali, da bo nekoč vprašanje telesne kulture postavljeno na pravo mesto in kljub temu, da so včasih omahovali, so le dočakali svoj prav, doživeli so veliko prelomnico, ki brez dvoma daje telesni kulturi vse možnosti hitrejšega razvoja in napredka. Seveda pa bo ta napredek tem bolj hiter, čim bolj enotna bodo naša mišljenja in čim več nas bo v bodoče delalo. Zato bodo delavoljni in požrtvovalni telesnokulturni delavci tudi v bodoče telesni kulturi najbolj potrebni.

Poudariti je tudi treba, da je v poročilu navedeno v glavnem le delo ObZTK. To pa seveda ne pomeni, da v naši občini nimamo dobrih in uspešnih osnovnih telesnokulturnih organizacij, ki so na vsak način prispevale svoj delež, da je tudi občinska zveza imela določene uspehe. Pri tem ne gre pozabiti ŠSD, od katerih se je zlasti afirmiralo šolsko športno društvo gimnazije, ki je trikrat zapored osvojilo naslov najboljšega šolskega športnega društva v republiki, kar do danes še ni uspelo niti enemu društvu, društev Partizan, MA, tabornikov, alpinistov, planincev v vseh krajih naše doline, koroškemu atletskemu klubu, samostojnim smučarskim, košarkarskim, šahovskim, teniškim in nogometnim klubom, strelskim družinam, TVŠD Korotan in športnemu društvu Fužinar, ki je vsekakor pojem v slovenskem in državnem merilu. Pri tem gre poudariti, da je naša dolina imela ob 25-letnici osvoboditve in 30. obletnici ustanovitve OF maja 1972 kar 149 pohvaljenih funkcionarjev in organizacij in če že povsod primerjamo, moramo pripisati tudi to, da smo prej v 25 letih v našo občino dobili 2 Bloudkovi plaketi in 1 Bloudkovo nagrado, da smo pa v zadnjih 4 letih dobili kar 4 plakete in 2 nagradi. Tudi to sma-

tram za priznanje naši telesnokulturni dolini.

Ker pa je danes dan, ko po devetih letih predajam vodstvo občinske zveze v druge roke, moram povedati tudi to, da vsa ta prehojena pot ni bila posejana z rožicami, ampak da je bilo na njej veliko ovir, ki imajo različna imena, kot na primer: zaplankanost, trdobočnost, lokalpatriotizem, vztrajanje na starem, nerazumevanje, pa tudi zavist, vendar pa moram takoj tudi priznati, da je bilo veliko več podpore, ki se imenuje tovarištvo, napredna miselnost, zrela ustvarjalnost, verovanje v novo in zato je danes verjetno res možno s ponosom pogledati na vso to pot nazaj in če bi nekdo primerjal stanje občinske organiziranosti in delo telesne kulture pred devetimi leti in danes, bi verjetno moral ugotoviti ogromen napredek, pa če bi bil še tako pristranski.

Seveda je tako delo nemogoče opraviti brez sodelavcev, ki verujejo v tebe in v katere veruješ tudi ti in ki so prav tako kot ti vsak po svoje z dušo in telesom zapisani telesni kulturi, tisti pravi, ki je sedaj na pohodu in ki ji je ter ji mora biti tuja ozkost, cehovstvo, zastarelost, itd.

Očital bi si, če bi pri naštevanju teh koga pozabil, saj bi mu naredil s tem res veliko krivico, zato naj mi bo naštevanje tokrat prihranjeno. Vsekakor pa se najbrž tako dobro poznamo, da točno vemo, kdo in koliko smo delali za skupno stvar, napredek in samo napredek telesne kulture v naši občini, saj smo se ob vsakem koraku izpostavljali in bili vedno na očeh. Kakorkoli že, srečen sem, da je napredek v telesni kulturi pri nas krepko na pohodu in tega pohoda ne smemo zajeziti, temveč mu moramo dati še širšo možnost razvoja.

Na koncu moram povedati, da kljub našemu delu ali pa da je prav zaradi tega velikega dela prišlo do manjših napak, nesporazumov, ki so pač pri delu nujno zlo in se mu verjetno tudi v bodoče v celoti ne bo mogoče ogniti. Veliko pa mi je osebno do tega, da bi bilo teh napak čim manj in da bi novo vodstvo Zveze telesnokulturnih organizacij občine Ravne na Koroškem prevzelo vse tisto dobro, kar smo do sedaj gradili in skupaj s SITKS zapisali v programska izhodišča pri vodenju in izvajanju politike napredka in sodobnosti v telesni kulturi v občini Ravne na Koroškem.

Povedal bi še to, da me je pri mojem delu vodila vedno misel, da nič ni tako dobro, da ne bi moglo biti še boljše in priporočal bi, da bi s to mislijo tudi v bodoče nadaljevali.

NALOGE ZA NAPREJ

Letos praznujemo 30. obletnico osvoboditve, po predlogu Zveze telesnokulturnih organizacij SRS imamo letos leto telesne kulture, to leto mora biti v znamenju 30 let telesne kulture v socialistični Jugoslaviji. In najbolj se bomo vsi oddolžili temu pomembnemu jubileju, če bomo čimveč delali in čimbolje opravljali naše delo in dosledno izvrševali naloge, ki so postavljene pred telesno kulturo. Predvsem bi želel pri tem opozoriti na izredno važ-

ne naloge, ki so poleg osnovnega poslanstva in dela zelo aktualne za sleherno telesnokulturno organizacijo in tudi za Zvezo telesnokulturnih organizacij občine Ravne na Koroškem, ki jo bomo danes ustanovili:

1. Telesnokulturne organizacije morajo posvetiti več pozornosti ideološki vzgoji svojih članov in ustanavljati aktivne ZSMS ter onemogočiti razno nezdravo klubaštvo, ki mora postati tuje telesni kulturi.

2. Tudi v telesnokulturnih organizacijah mora v celoti zaživeti samoupravljanje, utrditi se morajo delegatski odnosi, povezava med delegacijo in članstvom mora biti pristna in stalna oblika dela telesnokulturnih organizacij.

3. Pri kadrovanju funkcionarjev je treba v celoti upoštevati načela o kadrovske politiki, pridobivati mlajše aktivne delavce in se pri delu zavzemati za nove odnose.

4. Tako pri množičnosti, še bolj pa pri kvaliteti, se bo treba dokončno odločiti za prednostne športe, za absolutno čuvanje amaterizma in za integracijo kvalitete. Cilj dejavnosti mora biti množična osnova telesne kulture v vseh krajih in zaselkih naše občine s tekmovalnim športom v občinskem in kvečjemu regionalnem okviru ter s kvalitetnim športom v Sloveniji in državnem ter mednarodnem merilu. Zgrajena bo morala biti piramida od množičnosti do kvalitete in tako piramido bodo pogojevali kadri, objekti in razpoložljiva finančna sredstva za redno dejavnost vseh panog in dejavnosti v naši občini. Samo taka politika bo v bodoče lahko uspešna, morala pa bo biti dogovorjena in sporazumno določena med nosilci osnovne dejavnosti in kvalitetnega športa v Zvezi telesnokulturnih organizacij.

To je samo nekaj nalog, ki izhajajo iz sklepov in nalog predsedstva CK ZKS, ki jih je sprejel sekretariat CK ZKS na svoji 28. seji marca 1973 in izvršni biro predsedstva ZKJ dne 8. 1. 1974. Najbrž ni potrebno poudarjati, da je izvršitev tega naloga slehernega komunista, ki dela v telesnokulturnih organizacijah.

Poleg navedenih točk predlagam občnemu zboru oz. komisiji za sklepe, da se opredeli tudi do naslednjih dveh predlogov, za katere mislim, da bi jih morali osvojiti:

1. Da se nad 150 pripravljenih priznanj — zlate, srebrne, in bronaste plakete ObZTK Ravne — podelijo zaslužnim športnikom in športnim delavcem v naši dolini v drugi polovici leta, kar najbolj svečano ob kakšnem množičnem shodu ali akademiji. Ta naloga naj ostane še kot dolg ObTZ K Ravne in

2. Da se vse zaslužne funkcionarje v vodstvu ObZTK in vodstvu strokovnih odborov, ki so neprekinjeno delali več let, za njihovo delo primerno nagradi, s tem da se jim omogoči ogled ustreznih vrhunskih športnih prireditev.

Vsem, ki so kakorkoli sodelovali pri delu ObZTK v vseh teh letih, se najlepše zahvaljujem, novemu vodstvu Zveze telesnokulturnih organizacij pa želim pri njihovem delu čimveč delovnih uspehov!

ŠPORTNE VESTI

Košarka. Za prvenstvo železarne, ki je bilo v marcu in aprilu, so tekmovali ekipe DSSS, TOZD I, TOZD II in šolski center. Po dokaj izenačenih tekmah je bil končni vrstni red naslednji: 1. Šolski center, 2. DSSS, 3. TOZD II, 4. TOZD I. Najboljši strelci so bili: Franc, ŠC, 59, Vožič, TOZD I, 53, Florjančič, TOZD I, 41 itn.

Streljanje. V občinskem tekmovanju za zlato puščico so bili doseženi naslednji izidi: Evgen Korinšek 538 krogov, Vili Mithans 535, Ivan Kajnik 528 in Anton Strekelj 525. Ti so tudi izpolnili normo za nastop na republiškem prvenstvu.

Namizni tenis. Na prvenstvu slovenskih železarn v Kropi sta tako moška kot ženska ekipa železarne zasedli prvi mesti.

V tekmovanju prve slovenske lige so člani Fužinarja izgubili v Kopru 2:5, proti Ljubljani s 3:5, proti Lendavi z 1:5, premagali pa Prestranek s 5:4.

Na 2. republiškem turnirju so pionirke Fužinarja ekipno osvojile prvo in drugo mesto, med posameznicami pa je bila Ačkova prva, Črnovškova tretja in Šavčeva četrta. Na finalnem delu državnega prvenstva so mladince osvojile četrto mesto v postavi Štruc, Režonja in Črnovšek.

Odbojka. Igralci Fužinarja so v Brčkem izgubili z 2:3, premagali pa Kanal s 3:0, Mladost iz Kaštela s 3:1 in Izolo s 3:0. Igralke Fužinarja so zmagale v Ljubljani, izgubile pa na Jesenicah.

Plavanje. Na evropskem pionirskem mitingu v Italiji je Tomaž Rodič osvojil bronasto medaljo na 100 m prsno, Maja Rodič pa je bila v enaki disciplini četrta. Oba sta dosegla nova republiška rekorda.

Na državnem mladinskem prvenstvu za mladince na Reki je osvojil Fužinar precej medalj. Darko Rapnik je postal prvak na 100 in 200 m hrbtno. Pečovnikova je bila druga na 200 m delfin, Pšeničnikova pa dvakrat tretja, na 100 m in 800 m kravl. Moška štafeta je bila druga na 4 × 100 m kravl.

Na mednarodnem pionirskem mitingu v Zagrebu je dosegla Maja Rodič na 200 m prsno novi državni rekord, Dimiter Vočko pa je bil prvi na 100 m delfin in tretji na 200 m delfin.

Na zimskem državnem prvenstvu so se spet izkazali pionirji. Rodičeva je postala štirikratna državna prvakinja, Metka Kolmančič je bila druga na 100 m kravl in tretja na 800 m kravl. Miran Kos je bil drugi na 100 m hrbtno, Vočko pa drugi na 50 m delfin in četrti na 100 m delfin.

Smučanje. Na tekmovanju v smučarskem teku za Jakopičev memorial v Gorjah je Plestenjak osvojil prvo mesto. Na kategorizacijskem tekmovanju za pionirje si je v veleslalomu za pionirje Miro Štefanovič delil drugo mesto. Na kategorizacijskem tekmovanju za člane na Golteh je bil Potočnik pri članih četrty, Andrej Hölbl pri mladincih v slalomu tretji, Andrej Štefanovič pa tretji v veleslalomu za starejše mladince. Roman Hölbl je na tekmovanju v Libanonu dosegel v kombinaciji tretje mesto. V tekmovanju

za Godčev memorial v tekih je med pionirji zmagal Plestenjak, med neaktivnimi člani pa trener Fužinarja Egon Krpač.

Nogomet. Fužinar je v Velenju igral 1:1, premagal Osankarico s 3:1 in izgubil v Rogoški Slatini s 3:9.

Kegljanje. Na mednarodnem turnirju v Radencih je Medika Prinčič osvojila četrto mesto, sicer pa člani in članice Fužinarja tekmujejo v svojih ligah s spremenljivim uspehom. Če upoštevamo, da na Ravnah nimajo pogojev za trening, predstavlja vsak dober rezultat dvakraten uspeh. Š. F.

ŠAH

Po končanem tekmovanju v slovenski vzhodni in zahodni ligi so bili dvbojji med enako uvrščenimi v obeh ligah za natančnejšo uvrstitev v slovenskem merilu. Prvak vzhodne lige Celje, je postal republiški prvak in bo v naslednji sezoni nastopil v II. zvezni ligi. Šahisti Fužinarja pa so odigrali dvboj s Postojno. Rezultat je bil 5:5 in bistveno ne vpliva na uvrstitev Fužinarja v slovenskem merilu. Ker bo Celje nastopilo v višjem tekmovalnem razredu, bodo ravenski šahisti še naprej tekmovali v prvi slovenski ligi — vzhod.

Mladinci Fužinarja so dosegli viden uspeh na republiškem hitropoteznem prvenstvu, ki je bilo 23. marca v Velenju. Zasedli so četrto mesto. Nastopili so v postavi: Pušnik, Planinšek, Vidmar in Sumečnik. Zmagali so Celjani s 76, pred Mariborom 71, Ravnami 68, Kranjem 67 točkami itn.

Dne 29. marca pa je bilo v DTK redno hitropotezno prvenstvo za pokal SK Fužinar. Med 8 udeleženci je v dvokrožnem sistemu tekmovanja zmagal Ristič z 11,5 točkami, medtem ko je drugo mesto z 11 točkami presenetljivo zavzel Kočivnik iz Mute. Drugi so se uvrstili takole: J. Jesenek 10, F. Kolar 7, Zunc 6,5, Zadravec 5 točk itn.

Član SK Fužinar Niko Ristič je odigral z dijaki ravenske gimnazije simulanko na 19 deskah. Rezultat je bil 14,5:4,5 za Rističa. Dipl. ing. Jože Zunc je odigral simulanko z delavci iz livarne. Rezultat je bil 9:1 za Zunca. Remizirala sta Bavče Ludvik in Filip Lovro. jo

PLAN DELA NAŠIH GASILCEV

Gasilci železarne Ravne so si za to leto zadali veliko dela. Vsak dober gasilec mora imeti tudi dobro kondicijo, ki jo potrebuje za premagovanje najtežjih naporov ob morebitnih požarih. Tovarniški gasilci so pred nekaj tedni imeli svoj občni zbor, ki jim je prinesel veliko nalog. Izvolili so tudi nov upravni odbor, ki ga bo vodil predsednik društva Franc Marolt. Na njem so sprejeli naslednji plan dela:

Letni čas I. del

1. 8. aprila 1975. Sestanek mladincev in dogovor o delovanju,
2. 15. aprila 1975. Vaja mladincev za občinsko mladinsko tekmovanje,
3. 22. aprila 1975. Sestanek članstva, dogovor o nastopih in sestava desetini. Vodi tov. VGČ Jože Lah,
4. 6. maja 1975. Ogled butan-propan naprav v železarni. Vodi tov. GČ Maks Kranjc,
5. 13. maja 1975. Vaja z gasilskimi lestvami. Vodi tov. GČ I Ivan Anželak,
6. 20. maja 1975. Splošne vaje desetini na TRIM stezi. Vodi tov. GČ Franc Rotar,

Po treningu

7. 3. junija 1975. Vaje z gasilskima cisternama v železarni. Vodi tov. VGČ Jože Leskovšek,

8. 10. junija 1975. Vaja tridelni napad in taktična vaja. Vodi tov. GČ Ivan Hočvar,

9. 17. junija 1975. Vaja z dihalnimi aparati in reševanje iz gorečih objektov. Vodi tov. GČ Jože Pušpan,

10. 24. junija 1975. Taktična vaja in tridelni napad, vaja v železarni. Vodi tov. VGČ Jože Lah.

Letni čas II. del

11. 2. septembra 1975. Priprave na požarnovarnostni teden. Vodi tov. VGČ Jože Leskovšek,

12. 9. september 1975. Rokovanje z ročnimi gasilnimi aparati in njihova uporaba. Vodi tov. GČ Franc Repnik,

13. 16. september 1975. Rokovanje z MB in drugimi stroji. Vodi tov. GPČ I Ignac Skitek,

14. 23. septembra 1975. Vaja večjega obsega v železarni. Vodi tov. VGČ Vlado Vališer,

15. 7. oktobra 1975. Reševanje z vrvmi iz stolpa ali stolpnice. Vodi tov. GPČ Niko Robin,

16. 14. oktobra 1975. Vaja s sodelovanjem društva mesta Ravne v železarni. Vodi tov. GČ Maks Kranjc,

17. 21. oktobra 1975. Vaja s sodelovanjem poklicne čete v obratih blooming in nove valjarne. Vodi tov. GČ Franc Rotar,

18. 28. oktobra 1975. Zaključne vaje, tridelni napad, redne vaje. Vodi tov. GČ Ivan Hočvar.

IZLET NA KOZARO

Planinski društvi Ravne in Prevalje bosta organizirali meseca julija izlet na Kozaro. Odhod avtobusa bo v soboto, 19. julija, ob 22. uri izpred avtobusne postaje na Prevaljah, nato prek Maribora — Ptuja in Zagreba do Jasnoveca, kjer si bomo ogledali zloglasno kon-

centracijsko taborišče. Po ogledu taborišča bomo nadaljevali pot do planinskega doma na Kotlovači (prenočišče). Od doma na vrh Kozare je še uro hoda.

Od doma je še možen izlet na Lisino, ki je lep vrh v masivu Kozare; hoje je za 4 ure.

V ponedeljek, 21. julija, bo povratek prek Prijedora, Bihača do Plitvic, kjer bo krajši postanek in ogled jezer. Nato nadaljujemo z vožnjo prek Rakovice, Karlovca in Zagreba proti domu.

Vse interesente prosimo, da se čimprej prijavijo vodji izleta.

Izlet bosta vodila tov. Vinko Čibron in Vinko Krevh. Stroški prevoza 240 din.

Članom, ki se prijavijo za izlet ter vplačajo prevoz in ne odpovedo svoje udeležbe pravočasno (vsaj tri dni pred izletom), denarja ne vračamo.

KOROŠKO FILATELISTIČNO DRUŠTVO ZA 15. MAJ »DAN ZMAGE«

Filatelisti so v sodelovanju z zvezno upravo PTT storitev motiv spomenika padlim na sremski fronti kiparja Džamonje vzeli za osnovo izdelave znamke »dan zmage«. V emisijskem programu ta znamka ni bila v programu, vendar so na pritisk slovenske zveze filatelistov in v podpori zveznih družbenopolitičnih organizacij sprejeli predlog in znamko natisnili za 3,20 din. Znamka je bila izdana 9. maja.

Da bi 30-letnico poslednjih bojev na Koroškem čimbolj slavnostno počastili, bo društvo koroških filatelistov organiziralo od 15. do 18. maja meddruštveno filatelistično razstavo »da ne bi nikoli pozabili« v prostorih Likovnega salona. Na razstavi bodo prikazane skoraj vse najboljše slovenske zbirke, ki so doslej osvojile najvišja priznanja ne le doma, marveč tudi v tujini.

Poleg razstave bo društvo izdalo dva spominska ovitka z zemljevidom poslednjih bojev na Poljani.

Društvo je naročilo izdelavo dveh poštinih žigov. 15. maja bo v rabi poštini žig ob otvoritvi filatelistične razstave, 17. maja se bodo žigosale poštne pošiljke in jubilejne ovojnice ob republiški proslavi »dan zmage« na Poljani pri Prevaljah. Vse navedeno se je društvo obvezalo v sklepih zadnjega občnega zbora, da aktivno sodeluje pri jubilejni proslavi 30-letnice zmage nad fašizmom.

ALOJZ FUŽIR

Dragi Lojze!

Gasilci železarne stojimo tu ob odprtem grobu sklonjenih glav in nas stiska v grlih, ko delimo žalost s tvojimi svojci. Novica o tvoji nenadni smrti je veliko prezgodaj prišla med nas. Komaj 43 let si užival lepote in grenkobe življenja in

že je prišla nenadna smrt, ki te je iztrgala iz sredine tvojih staršev, žene in troje otrok.

Tvoj vstop v gasilske vrste ŽR nas je obogatil januarja 1963. leta. Dobili smo dobrega, požrtvovalnega, humani organizaciji vdanega člana. Dolgo časa si še tekmoval in meril svoje življenjske sile z drugimi gasilci. Sodeloval si z vsemi silami in zmožnostmi v boju proti ognjeni stihiji, ki nas je doletela v stari lahki kovačnici. Branil si takrat svoje delovno mesto, ki ti je dajalo vsakdanji kruh in možnosti za oskrbovanje družine. Branil si sredstva, ki so življenjsko važna za delovno skupnost. Radi smo te imeli, zato smo te tudi obiskovali, ko si bil zaradi zrahljanega zdravja v bolnišnici. S svojo veliko voljo do življenja si nam vedno vlival upanja, da boš popolnoma ozdravel. 1. marca letošnjega leta si nas razveselil s svojo prisotnostjo na občnem zboru gasilskega društva železarne Ravne in si bil prijetno razpoložen. Nihče si ne bi mogel zamisliti, da se v tebi skriva nekaj tako zahrbtnega.

Zdravje se ti je hitro poslabšalo, dobili smo vest, da si ponovno v bolnišnici, sedaj se pa že za vedno poslavljamo od tebe. Ostal nam bo spomin nate, ki si nam bil zvest in dober tovariš.

Dragi Lojze, hvala ti za vse! Hvala za vse delo in ves trud, ki si ga vložil za boljše uspehe našega društva in naše delovne skupnosti, hvala ti za dobro voljo, ki je nisi izgubil niti v najtežjih trenutkih.

Tvojim otrokom, ženi, materi, očetu in drugim svojcem gasilci železarne Ravne izrekamo iskreno sožalje!

ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem sodelavcem, prijateljem in znancem, ki so spremljali Alojza Fužirja na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala za darovane vence in poslovilne besede ob grobu.

Žaluojača žena z otroki in drugi sorodniki.

ŠOLSKI CENTER RAVNE NA KOROŠKEM RAZPISUJE

sprejem 89 (78 moških in 11 žensk) učencev v poklicno kovinarsko in metalurško šolo v šolskem letu 1975/76 za izučitev poklicev: topilca v črni metalurgiji (10 m.), kovača (6 m.), kalilca (6 m.), valjavca profilov in pločevine (6 m.), strojnega ključavničarja (25 m.), strugarja (10 m. + 5 ž.), rezkalca (3 m. + 3 ž.), brusilca (2 m. + 3 ž.) in obratnih električarjev (10 m.).

Šola traja tri leta. Pravico do vpisa imajo državljani SFRJ, stari od 14—18 let, ki so uspešno končali osnovno šolo. Redni vpis učencev bo 30. junija, a izredni 29. avgusta 1975. Navedenega dne se morajo učenci osebno javiti ob 8. uri na upravi centra.

Kandidati morajo predložiti upravi centra naslednje listine:

1. Lastnoročno izpolnjeno prijavo za vpis v 1. razred strokovne šole obr. 1,20 s točnim naslovom in pošto, kolkovano s kolekom za 2 din.

Zadnje šolsko spričevalo — odpustnico (original) o dovršeni osnovni šoli.

3. Izpisek iz rojstne matične knjige.

4. Splošno zdravniško spričevalo z rentgenskim pregledom pljuč v zdravstvenem domu na Ravnah, vsak terek in četrtak od 7. do 10. ure. Pred pregledom mora biti vsak tešč.

5. Življenjepis.

6. Šola bo izbrala kandidate na podlagi učnega uspeha, a v primeru prevelikega števila prijavljenih na podlagi sprejemnega izpita iz slovenskega jezika in računstva v obsegu snovi, ki je predpisana za 8. razred osnovne šole. Kandidati, ki pokažejo boljši učni uspeh, imajo prednost pri sprejemu. V tem primeru bodo sprejemni izpiti 30. junija, oziroma 29. avgusta s pričetkom ob 8. uri.

Učenci-obratni električarji bodo obiskovali teoretični del pouka v Elektro-gospodarskem šolskem centru v Mariboru, praktični del pouka pa v obratih Železarne Ravne.

Istočasno svet centra razpisuje sprejem 34 (34 moških) v šolo za specializirane metalurške delavce: valjavcev profilov (8 m.), talilcev pri elektro peči (10 m.), strojnih kaluparjev (6 m.), žarilcev (6 m.) in žičarjev (4 m.).

Pravico do vpisa imajo državljani, ki so uspešno končali najmanj 6. razredov osnovne šole in zadostili šolski obveznosti.

Vpis je enak, kot je navedeno za vpis za učence v poklicno kovinarsko in metalurško šolo in je prav tako treba predložiti vse dokumente, ki so zgoraj navedeni. Kandidati, ki bodo pokazali boljši uspeh, bodo imeli prednost pri sprejemu. Vsi kandidati se morajo javiti na šolskem centru na Ravnah dne 30. junija ob rednem vpisu in 29. avgusta ob izrednem vpisu.

Učenci poklicne kovinarske in metalurške šole in učenci šole za specializirane metalurške delavce prejemajo v času šolanja mesečno štipendijo, če sklenejo štipendijsko pogodbo z Železarno Ravne.

Višina štipendije je odvisna od učnega uspeha in znaša:

nezadostni 440 din

zadostni 500 din

dobri 560 din

prav dobri 620 din

odlični 620 din

Učencem metalurških poklicev se povečajo osnovne štipendije za 100 din.

Učenci 1. letnikov dobijo izplačano osnovno štipendijo, ob koncu leta se jim pa izplača razlika po učnem uspehu v razredu. Za učence višjih razredov je startna osnova uspeh iz prejšnjega razreda, razlika se jim pa prav tako obračuna na koncu letnika.

Prav tako svet centra razpisuje sprejem 34 učencev in učenk v strojni oddelek tehniške srednje šole Jesenice, dislocirano enoto na Ravnah na Koroškem.

Šola traja 4 leta. Pravico do vpisa imajo državljani SFRJ, stari od 14—18 let, ki so uspešno končali osnovno šolo. Učenci s prav dobrim in odličnim uspehom ne opravljajo sprejemnega izpita, vsi drugi pa morajo opraviti sprejemni izpit iz slovenskega jezika in matematike iz obsega snovi za 8. razred osnovne šole.

Sprejemni izpiti bodo 30. junija 1975 ob 7. uri, oziroma 29. avgusta 1975 ob 7. uri. Pri sprejemu se prav tako upošteva rezultat psihološkega testa v 8. razredu osnovne šole.

Redni vpis bo 30. junija, a izredni 29. avgusta 1975. Kandidati morajo ob vpisu predložiti vse dokumente, ki so navedeni za vpis v poklicno kovinarsko in metalurško šolo.

Pouk se prične 1. septembra ob 6. uri zjutraj. Pomanjkljivo opremljenih prijav ne bodo mogli upoštevati.

Železarna Ravne bo štipendirala 15 učencev, štipendija se obračunava enako kot za učence poklicnih šol. Za uspešno opravljeno počitniško prakso prejemajo štipendisti posebno nagrado.

Gibanje zaposlenih v tovarni

od 20. marca do 19. aprila 1975

Zap. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	Obrat	Od kod je prišel
SPREJETI DELAVCI					
1.	Atajić Redžep	7. 4. 1953	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
2.	Apšner Ivan	30. 1. 1959	NK delavec	skladiščna operativa	prva zaposlitev
3.	Božinovski Bojana	6. 1. 1955	NS	kval. kontrola	iz druge delovne organizacije
4.	Cigrovski Drago	8. 8. 1949	SS strojni tehnik	služba za razvoj v TOZD II.	iz druge delovne organizacije
5.	Cegovnik Jožefa	6. 12. 1934	NK delavka	materialno gospodarstvo v TOZD II.	iz druge delovne organizacije
6.	Fortin Simon	29. 1. 1956	KV kopač	obrat pilarne	iz druge delovne organizacije
7.	Gerdej Miroslav	17. 7. 1948	KV ključ.	obrat strojev in delov	iz druge delovne organizacije
8.	Grabner Silvester	11. 11. 1951	PK valjavec	valjarna	iz JLA
9.	Grešovnik Marjan	10. 11. 1953	KV tesar	obrat pilarne	iz druge delovne organizacije
10.	Junger Marjana	1. 8. 1957	NK delavec	obrat pilarne	prva zaposlitev
11.	Kamniki Marta	19. 10. 1930	NSS	računovodstvo TRO	iz druge delovne organizacije
12.	Krajnc Bojan	18. 5. 1954	KV ključ.	obrat strojev in delov	iz JLA
13.	Krajnc Franc VIII.	24. 4. 1955	KV valjavec o. p.	valjarna	iz JLA
14.	Lipuš Stanislava	24. 2. 1951	NS	kval. kontrola	iz druge delovne organizacije
Za določen čas!					
15.	Merkužič Štefan	17. 8. 1942	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
16.	Meznarič Cvetka	7. 5. 1956	KV frizer	obrat pilarne	iz druge delovne organizacije
17.	Mihev Valentin	6. 2. 1946	NK delavec	livarna	iz druge delovne organizacije
18.	Navotnik Franc	1. 12. 1950	PK ključ.	valjarna	iz druge delovne organizacije
19.	Oder Jožica	26. 2. 1950	NK delavec	obrat pilarne	prva zaposlitev
20.	Osmanagić Izet	4. 12. 1952	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
21.	Pogorevc Marija	3. 1. 1946	NK delavka	centr. delavnica	iz druge delovne organizacije
22.	Praper Janez	30. 10. 1949	VSS abs. ek. fak.	finančno računovodstvo	štipendist ZR
23.	Ramšak Filip	26. 4. 1954	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
24.	Razbornik Ivan	17. 4. 1954	NK delavec	transport	iz druge delovne organizacije
25.	Rihtaršič Marija	14. 8. 1950	VSS abs. ek. fak.	finančno računovodstvo	prva zaposlitev
26.	Rožej Stanislav	16. 12. 1939	NK delavec	kovačnica	iz druge delovne organizacije
27.	Sešel Boris	21. 3. 1955	KV orodjar	obrat strojev in delov	iz JLA
28.	Srebot Ernest	10. 1. 1955	KV strugar	obrat strojev in delov	iz JLA
29.	Srebotnik Leopold	27. 10. 1955	KV orodjar	obrat industrijskih nožev	iz JLA
30.	Sekavčnik Ivan II.	26. 10. 1950	KV obratovni električar	elektro obrat jaki tok	iz druge delovne organizacije
31.	Simonović Dragan	13. 4. 1953	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
32.	Smon Danilo	23. 8. 1955	KV ključ.	obrat strojev in delov	iz JLA
33.	Suler Jožef III.	28. 2. 1955	KV ključ.	strojni obrat	iz JLA
34.	Tamše Vladimir	19. 7. 1948	KV rudar	valjarna	iz inozemstva
35.	Todorović Vladimir	23. 8. 1956	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
36.	Vaukman Milan	6. 9. 1959	NK delavec	elektro obrat jaki tok	iz druge delovne organizacije
37.	Večko Ivan	12. 12. 1949	VSS inženir kemije	kemijski laboratorij	iz JLA
38.	Večko Marija	24. 1. 1952	KV frizer	TOZD II.	iz druge delovne organizacije
39.	Vitrih Alojz	5. 6. 1948	NK delavec	valjarna	iz druge delovne organizacije
40.	Vračar Jožica	21. 2. 1946	NK delavka	obrat pilarne	prva zaposlitev
41.	Zagernik Milan	18. 8. 1957	NK delavec	skladiščna operativa	iz druge delovne organizacije
42.	Zorman Anton	6. 4. 1950	NK delavec	livarna	ponovna zaposlitev v ZR
43.	Zvikart Darko	30. 11. 1955	KV obratovni električar	elektro obrat jaki tok	iz JLA
ODJAVLJENI DELAVCI					
1.	Aldžič Safet	21. 11. 1956	NK delavec	topilnica	samovoljna zapustitev dela
2.	Atajić Redžep	7. 4. 1953	NK delavec	topilnica	dana odpoved
3.	Baranja Jože	25. 4. 1949	NK delavec	skupne službe TOZD TRO	dana odpoved
4.	Beliš Silvo	13. 12. 1953	NK delavec	obrat strojev in delov	samovoljna zapustitev dela
5.	Fužir Alojz II.	24. 4. 1932	PK valjavec	valjarna	umrl
6.	Goričanec Stanko	26. 3. 1956	PK žerjavovodja	obrat industrijskih nožev	v JLA
7.	Grenko Romana	3. 2. 1958	NS	TOZD II.	dana odpoved
8.	Gros Slavka	8. 4. 1950	NK delavka	obrat pilarne	sporazumna razrešitev
9.	Hancman Branislav	27. 7. 1947	PK strugar	obrat mehanične	odj. med poskusno dobo
10.	Kardoš Janoš	11. 9. 1930	NK delavec	livarna	samovoljna zapustitev dela
11.	Korak Slavko	28. 6. 1953	KV kuhar	obrat pilarne	sporazumna razrešitev
12.	Kremžar Rozemarija	5. 10. 1944	NK delavka	obrat pilarne	odj. med poskusno dobo
13.	Krivosog Ernest	30. 10. 1946	KV pleskar	centralna delavnica	dana odpoved
14.	Kurmanšek Anton	26. 5. 1956	KV kovač o. p.	kovačnica	v JLA
15.	Marič Marko	31. 5. 1953	NK delavec	čistilnica	samovoljna zapustitev dela
16.	Potočnik Ivan VII.	8. 8. 1957	KV str. kovač o. p.	kovačnica	dana odpoved
17.	Slemenšek Zvonko	23. 3. 1957	KV topilec o. p.	valjarna	dana odpoved
18.	Stipič Stipo	9. 8. 1948	NK delavec	livarna	samovoljna zapustitev dela
19.	Topler Agata	30. 3. 1950	NK delavec	obrat mehanične	dana odpoved
20.	Vaserefal Pavel	1. 2. 1957	KV ključ.	obrat strojev in delov	samovoljna zapustitev dela
21.	Vinkovič Jožica	9. 9. 1950	PK strugar	obrat pnevmatičnih strojev	dana odpoved
22.	Viternik Maks	27. 4. 1905	SS	nabavna služba	starostna upokojitev
23.	Zlof Stanko	23. 10. 1956	NK delavec	valjarna	dana odpoved
24.	Zučko Franjo	12. 9. 1952	NK delavec	topilnica	dana odpoved

Izobrazba — kvalifikacija

Sprejeti delavci	1 — KV tesar
2 — VSS abs. ek. fak.	2 — KV rudarja
1 — VSS inženir kemije	2 — KV frizerja
1 — SS strojni tehnik	1 — KV valjavec o. p.
4 — KV ključavničarji	1 — PK ključavničar
2 — KV orodjarja	1 — PK valjavec
1 — KV strugar	1 — NSS
2 — KV obratovna električarja	

Izobrazba — kvalifikacija

2 — NS	1 — KV topilec o. p.
19 — NK delavcev	2 — KV kovača o. p.
	1 — KV kuhar
Odjavljeni delavci	1 — PK valjavec
1 — SS	2 — PK strugarja
1 — KV ključavničar	1 — PK žerjavovodja
1 — KV pleskar	1 — NS
	12 — NK delavcev

NAŠI UPOKOJENCI

Ivan Kladnik, roj. 11. februarja 1913, zaposlen v železarni Ravne od 22. avgusta 1940. dalje v obratnem računovodstvu kot knjigovodja. Star. upok. 30. aprila 1975

Ferdo Lečnik, roj. 4. marca 1915, zaposlen v železarni Ravne od 16. avgusta 1954, dalje s prekinitvijo, nazadnje v materialnem gospodarstvu TOZD II. kot žerjavovodja. Star. upok. 30. aprila 1975

Maks Viternik, roj. 27. aprila 1905, zaposlen v železarni Ravne od 12. julija 1926 dalje s prekinitvijo kot šef nabavne službe. Star. upok. 31. marca 1975

Kreft Janko, energetski obrat — pri vijačenju prirobnice na cevovodu mu je zdrsnil matični ključ, pri čemer se je zaradi udarca vsul prah in mu poškodoval oči.

Kotnik Miran, TRO Prevalje — pri struženju polproizvoda mu je ostružek priletel v levo oko in mu ga poškodoval.

Radojčič Jovan, strojno gradbena služba — pri dviganju pogonskega bobna s pomočjo zatezovalca z jekleno vrvjo se je boben zagodil ob zaščitno ograjo, pri sprostitvi bobna pa ga je jeklena vrv udarila po hrbtni strani desne roke.

Novak Anton, špedicija — pri odklepanju vezi je vez zdrsnil, tako da ga je stisnilo za peto leve noge.

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi našega dragega moža, ata in brata **FRANCA ČAPELNIKA** se najtopleje zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za darovane vence in cvetje, za izraze sožalja in številno spremstvo na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: žena, sina, hčerki z družinama in sestri.

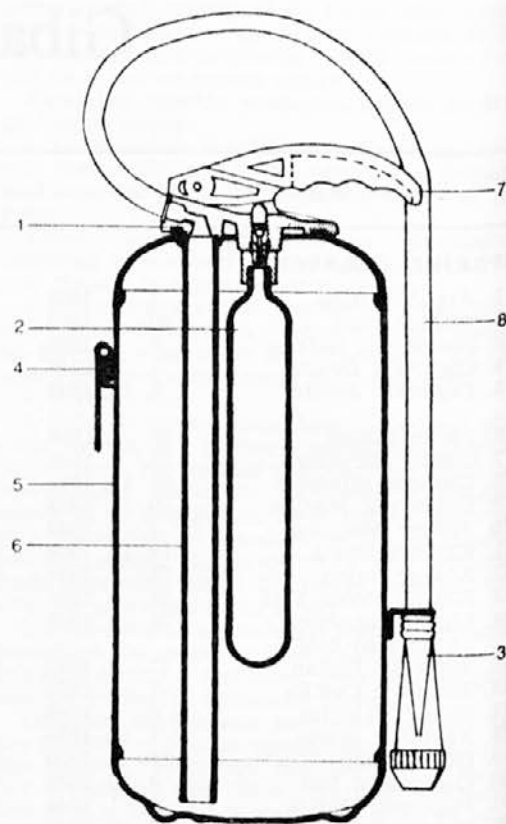
ZAHVALA

Ob nenadni izgubi drage žene in mame **Fride Haramija** se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, sodelavcem in znancem za darovano cvetje in pomoč.

Žalujoci mož s hčerko.

ALI ZNAMO UPORABLJATI GASILNE APARATE?

Večkrat se je že zgodilo v naši tovarni, da je bil kje začetni požar, ki bi ga lahko pogasil vsak delavec, če bi seveda znal uporabljati gasilni aparat. Vendar ga niso znali ali pa so zaradi zmede, ki nastane pri vsakem požaru, nanj enostavno pozabili. Naša gasilska služba v železarni skozi vse leto prireja predavanja po obratih delavcem, da bi bili dovolj dobro poučeni o gasilskih napravah, pa tudi novo sprejeti delavci poslušajo na uvajalnem seminarju o varnem delu, vendar s

S-9

Skica 1 — 1 glava, 2 jeklenka, 3 ročnik z vzvodom, 4 nosilec, 5 posoda, 6 dvižna cev, 7 ročaj za aktiviranje in nošenje, 8 gumijasta cev

časom vsako znanje izhlapi, zato ga osvežimo!

Ogljikov dioksid ima dušilni učinek, gašenje z njim je pa zelo enostavno. Ko aktiviramo gasilni aparat, se iz njega poradi bela meglica (sneg). Sneg je ogljikova kislina, ohlajena na -79°C .

Preostala količina pa je neviden plin ogljikovega dioksida, ki ima odločilni dušilni učinek na gorečo površino. Gašenje gorljivih snovi z ogljikovim dioksidom temelji na zadušitvi požara in ne na ohlajitvi. Kaj lahko gasimo z gasilnimi aparati na ogljikov dioksid?

Kot vsi gasilni aparati je tudi ta namenjen predvsem za gašenje začetnih požar

DELOVNE NEZGODE V APRILU 1975

Mavrel Pavel, valjarna — pri adjustiranju valjanih palic se mu je ena skotalila na levo roko ter mu poškodovala kazalec.

Oblak Blaž, skupne sl. metal. proizvodnje — pri prenašanju valjanih palic s pomočjo 5 t električnega mostnega žerjava je ena palica zaradi zaviranja žerjava zdrsnila iz objema verig ter mu padla nad koleno leve noge.

Ferk Janez, kovačnica — pri brušenju ležajnega obročka mu je ta zdrsnil z nastavka k brusilni plošči, pri čemer si je obrusil hrbtno stran leve roke.

Šoštarč Stjepan, topilnica — pri čiščenju školjke 40 t elektro obločne peči ga je gumijasta cev z železnim nastavkom udarila po palcu desne roke.

Lakovnik Ivan, topilnica — pri izpraznjevanju žilindrine posode se je opeknel po laktu desne roke.

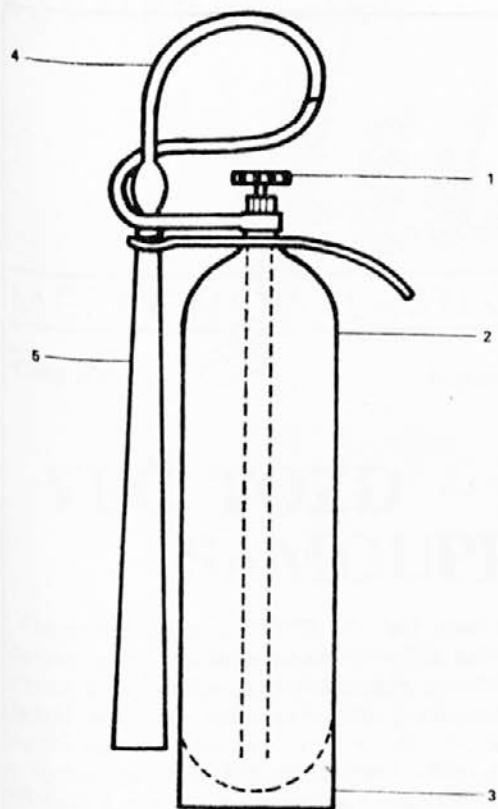
Stočko Janez, kovačnica — pri zagrezovanju glave fazonskega kosa mu je ročaj zagrezilnega orodja poškodoval prstanec leve roke.

Hirtl Maks, strojni obrat — pri montaži vijaka in spiralne vzmeti na pomičnem vodilu lineala težke proge si je poškodoval mezinec desne roke.

Vogel Peter, TRO Prevalje — pri posnemanju mokre brusne plošče se mu je zabodel drobec v desno roko.

Dim

Skica 2 — 1 kolo za odpiranje jeklenke, 2 jeklena posoda, 3 ojačeni del spodnjega dela jeklenke, 4 gumijasta armirana cev, 5 ročnik

moč. Napolnjen je še s plinom CO₂, ki izpodriva gasilni prah iz aparata.

Česa ne smemo gasiti s tem aparatom? Ni primeren za gašenje finih naprav, kot so telefonske centrale in specialne mehanske naprave. Rokovanje z njim je enako kot z onim na plin CO₂, samo s to razliko, da ima ta ročko za aktiviranje plina CO₂ v aparatu in končni ročnik na pipo na koncu gumijaste cevi za izpust prahu.

Delovanje aparata lahko prekinemo tako, da izpustimo ročko na pipi, ki je na gumijasti cevi. Za aktiviranje ročnega gasilnega aparata na prah je treba samo izpustiti varnostni obroč in pritisniti ročko na vrhu aparata. Potrebni pritisk je 1/2 kg.

Želja poklicnih gasilcev je, da bi vsi zaposleni v železarni spoznali, da so prav oni lahko v veliko pomoč gasilcem, ko je treba hitro ukrepati ob požarih.

F. Rotar

ZA DOBRO VOLJO

Zdravnik pacientu: »Vzemite vsake četrtr ure po eno tableto. Če bolečine ne bodo prenehale, pojdite k drugemu zdravniku!«

Rešitev

V javni razpravi o problemih prometne gneče na londonskih ulicah je neki diskutant opozoril na nevšečnosti, ki se pojavljajo ob koncu službe, to je okoli 17. ure, ko na stotisoče ljudi hiti z dela domov. Predlagal je takšno rešitev:

»Gneča bi se takoj zmanjšala, če bi bili vsi uslužbenci tako razumni, da bi iz uradov odhajali pol ure kasneje.«

(The Sunday Times)

Rekli so o raju

Ko je bog Adama in Evo izgnal iz raja, jima je za uteho poklonil modo.

H. Court

Povratak v raj bi pomenil konec mode. Za ženske je to prevelika dilema.

M. Chevalier

Silvo Kresnik, Kmetica, linorez

rov. Z njim lahko gasimo požare električnih naprav visoke ali nizke napetosti, telefonske in radijske naprave itn. Uspešno pa z njim lahko gasimo manjše količine lahko vnetljivih tekočin, kemikalije, pline pod tlakom in požare karbida.

Ogljikov dioksid pri gašenju ne pušča nobenih sledov in ne povzroča dodatne škode. Z njim pa ne smemo gasiti segretega bloka avtomobilskega motorja, ker ta počni zaradi nenadnih temperaturnih sprememb.

V naši tovarni, ki ima dovolj aluminija, kalija, natrija in magnezija, ker CO₂ že pri temperaturi 165°C postane lažji od zraka, v dotiku z žarečimi kovinami pa razpade v gorljiv ogljikov monoksid (CO) in kisik (O), kar pa požar še pospeši, ni primeren za gašenje teh stvari.

Kako aktiviramo gasilni aparat, je odvisno od tehnične izvedbe sprožilnega mehanizma — ventila. Vsak aparat ima varnostno sponko, ki je zaplombirana kot dokaz, da je aparat v redu.

Sponke izvlečemo iz aparata tako, da je ročka ali ventil prost za pritisk ali odvijanje. Curek, ki pride iz aparata, usmerimo v neposredno bližino gorečega predmeta, tako da delamo z ročnikom v cik-caku. Delovanje aparata med gašenjem lahko vsak čas ustavimo — prekinemo, s tem da priprnemo ventil ali da izpustimo aktivirano ročko na aparatu. Gašenje trdnih snovi samo z ogljikovim dioksidom ne bo uspešno, če je že prišlo do žarjenja ali žerjavice: pri tem moramo dodatno še uporabiti vodo.

Po naši tovarni so še »gasilni aparati na prah«, kakor jih imenujemo gasilci, v resnici pa se imenuje aparat (S). Gasilni aparat na prah je zelo primeren za gašenje vseh vrst požarov. Je zelo učinkovit v vseh pogledih, saj ima veliko gasilno

»Madonca!«

Foto: F. Kamnik II

SLOVENSKE ŽELEZARNE

ŽELEZARNA RAVNE

RAVNE NA KOROŠKEM z n. sol. o.

IZDELUJEMO :

- VALJANE PROFILE
- KOVANO PALIČASTO JEKLO
- ODKOVKE
- JEKLENE ULITKE
- VZMETI
- VLEČENO, LUŠČENO IN BRUŠENO JEKLO
- INDUSTRIJSKE NOŽE IN ORODJA ZA LESNO, CELULOZNO IN PAPIRNO INDUSTRIJO, ZA PROIZVODNJO LESONITA, IVERNIH PLOŠČ ITD.
- PNEVMATIČNE STROJE IN ORODJE
- DVOSTEBRNE DVOJNOEKSCENTRSKE STISKALNICE S SILO STISKANJA OD 160 Mp DO 1200 Mp RAZNIH VELIKOSTI DELOVNIH MIZ
- DVOSTEBRNE DVOJNOKOLENASTE UNIVERZALNE IN KOVAŠKE STISKALNICE S SILO STISKANJA OD 160 Mp DO 1200 Mp RAZNIH VELIKOSTI DELOVNIH MIZ
- ALIGATORSKE ŠKARJE ZA SEKANJE STAREGA ŽELEZA
- PAKETIRKE ZA STISKANJE STAREGA ŽELEZA

1 6 2 0